

Programmabegroting 2026

Fundament voor groei

2026

Datum behandeling
gemeenteraad:

3 november 2025

Inhoud

Inleiding	3
Budgettair perspectief	7
Nieuw beleid	8
Overige ontwikkelingen	15
Doorrekening reserves weerstandsvermogen	17
Programma 1: Bestuur en Veiligheid	19
Programma 2: Wonen en werken	32
Programma 3: Leefomgeving	51
Programma 4: Sport, Cultuur en Onderwijs	64
Programma 5: Maatschappelijke ondersteuning	70
Programma 6: Algemene dekkingsmiddelen en overhead	90
Paragraaf 1: Lokale heffingen	100
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	108
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen	125
Paragraaf 4: Financiering	131
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering	134
Paragraaf 6: Verbonden partijen	143
Paragraaf 7: Grondbeleid	154
Paragraaf 8: Wet open overheid (Woo)	165
Bijlage 1: Overzicht beleidsindicatoren	167

Inleiding

Op 8 juli jl. heeft de gemeenteraad de Kaderbrief 2026 vastgesteld. Daarmee zijn de eerste contouren uitgezet voor deze programmabegroting 2026-2029. Net als veel andere gemeenten stond Hof van Twente met het “ravijnjaar 2026” in zicht op dat moment voor een forse structurele opgave. Deze leidde tot een kaderbrief waarin het accent lag op het dichten van het financiële tekort. Dit betekende echter ook dat de kaderbrief 2026, anders dan in eerdere jaren, beleidsarm van karakter was. Om de begroting voor 2026 sluitend te maken werd daarbij een fors, maar evenwichtig pakket aan bezuinigingsmaatregelen opgenomen. Bij het opstellen van dat pakket werd er nadrukkelijk voor gekozen de impact op de samenleving zoveel mogelijk te beperken.

Inmiddels weten we uit de voorjaarsnota van het Rijk en de daarop volgende meicirculaire, dat de verwachte tekorten voor de jaren 2026 en 2027 voor een belangrijk deel gecompenseerd worden. Dat maakte dat de raad bij de vaststelling van de Kaderbrief 2026 van de mogelijkheid gebruik maakte om de aangekondigde lastenmaatregelen uit het maatregelenpakket te laten. Die kaderstellende keuzes hebben wij verwerkt in deze programmabegroting. En zelfs dan biedt het budgettair perspectief voor 2026 nog ruimte voor een aantal nieuwe beleidsvoorstellen. Dit brengt ons ertoe om in deze programmabegroting nog een aantal aanvullende nieuwe beleidsvoorstellen te doen die naar onze opvatting voor de continuïteit en toekomstgerichtheid van onze organisatie wenselijk zo niet noodzakelijk te achten zijn.

Een deel van de voorstellen nieuw beleid houdt verband met het bieden van een vervolg op incentives en projecten die onder de vlag van de themanotities de afgelopen jaren zijn opgebouwd. Zoals bekend zijn, gekoppeld aan de lopende raads- en collegeperiode vanuit de visie Actief Noaberschap 2022-2026 uiteenlopende activiteiten met themanotitiegelden in gang gezet of geïntensiveerd. Over de output en effecten hiervan heeft de raad onlangs bij de tweede bestuursrapportage 2025 een uitvoerige verantwoordingsrapportage ontvangen met de huidige stand van zaken. In een aantal gevallen bijvoorbeeld in het sociaal domein op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding, het begeleiden van kwetsbare groepen, of betrekken van een

gedragswetenschapper in de jeugdzorg, is het wenselijk om tijdelijke impulsen een structureel karakter te geven. Simpelweg omdat de praktijk heeft uitgewezen dat vernieuwde werkwijzen effectief zijn gebleken voor onze inwoners. Vanuit deze themanotities zijn deze taken en projecten opgepakt met incidentele middelen. Een deel daarvan wordt met deze programmabegroting geborgd en waar mogelijk voortgezet. Dit verklaart waarom een aantal aanvragen voor budget in deze begroting onder de noemer '*nieuw beleid*' valt. Waar het financieel en inhoudelijk verantwoord is, wordt hiermee structurele invulling gegeven aan eerder uitgesproken ambities.

Voor u ligt de uitwerking van deze koers in de programmabegroting 2026-2029. Daarin zijn, zoals gebruikelijk, ook de autonome ontwikkelingen uit de tweede bestuursrapportage 2025 verwerkt. Deze autonome ontwikkelingen enerzijds en de aanvullende voorstellen nieuw beleid anderzijds hebben geleid tot een bijstelling van het financiële beeld. Hoewel we voor 2026 nog steeds sluitende begrotingsjaren kunnen presenteren, is dat voor de jaren vanaf 2027 niet het geval.

De inkomsten vanuit het Rijk blijven daarbij onzeker en veranderlijk. Om die reden kiezen wij er bewust voor om op dit moment (naast het maatregelenpakket dat uit de door de raad vastgestelde kaderbrief 2026 volgt) geen nieuwe maatregelen te treffen om de begroting meerjarig sluitend te maken. Feit is dat de gemeente ingaande 2027, maar met name vanaf 2028 nog een forse opgave wacht. In het verlengde van wat wij hebben genoemd "het bezuinigingstraject Spoor 2" zullen wij in 2026 gefocust blijven op bestaande en nieuwe ingrepen en maatregelen om de gemeentelijke begroting ook na 2026 sluitend te laten zijn. Tegelijk volgen wij de ontwikkeling van onze risico's, zoals die in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement wederom geactualiseerd zijn.

Dit alles laat onverlet dat wij samen met andere gemeenten die in vergelijkbare omstandigheden verkeren ook in 2026 geen kans ongemoeid zullen laten om richting het Rijk een duidelijk signaal af te geven: de huidige financiële vooruitzichten hebben ingrijpende gevolgen voor de uitvoeringskracht van onze organisatie én voor het voorzieningenniveau voor onze inwoners.

Fundament voor groei

Ondanks deze financieel onstuimige tijden blijven we investeren in en bouwen aan Hof van Twente. De ontwikkelingen staan niet stil. Op economisch en maatschappelijk gebied staat er in 2026 weer veel te gebeuren. Natuurlijk, het jaar staat in het teken van de raadsverkiezingen en de start van een nieuwe raads- en collegeperiode. Maar tegelijk blijft Duurzaamheid een centrale opgave, waarbij we inzetten op energietransitie, mobiliteitstransitie en warmtetransitie. En voortbouwend op het in 2024 vastgestelde Meerjareninvesteringsprogramma investeren we in de kwaliteit van onze leefomgeving.

Zo gaan de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke voorzieningen in verschillende kernen door. We werken samen met lokale partners verder aan de planvorming van multifunctionele accommodaties (MFA's) in Hengevelde en Diepenheim, en we zetten stappen rondom sportvoorzieningen in Goor en Markelo. Daarnaast blijft het welzijn van onze inwoners prioriteit. Met het programma Kansrijk Opgroeien zetten we in op het creëren van een stabiele thuissituatie voor jeugdigen en het verminderen van risicofactoren als armoede en psychiatrische problematiek. De inzet op een gezonde leefstijl krijgt in 2026 verbreding, met extra aandacht voor mentale gezondheid, vitaliteit en een gezonde leefomgeving.

Ook in ruimtelijke ontwikkeling blijft Hof van Twente vooruitgaan. Binnen het ontwikkelgebied Op Stoom (het voormalige TSB-terrein in Goor) worden verschillende deelplannen verder ontwikkeld en wordt in 2026 gestart met het bouwrijp maken en de uitgifte van bouw kavels. Dit gebied combineert wonen, werken, erfgoed en biodiversiteit, en de uitvoering van het masterplan gaat onverminderd door. Daarnaast krijgt het landelijk gebied blijvende aandacht. We werken in 2026 aan een visie en uitvoeringsprogramma voor het buitengebied, samen met agrariërs en stakeholders. Hierbij zetten we in op een toekomstbestendige landbouw, natuurontwikkeling, duurzaam wonen en een vitaal platteland, ondanks de landelijke onzekerheden.

Met deze programmabegroting leggen we het fundament voor groei, om verder te blijven bouwen aan Hof van Twente.

Wij stellen u voor om de programmabegroting 2026 vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Hof van Twente,

De secretaris (wnd.),

Jan Eshuis,

De burgemeester,

Ellen Nauta,

Budgettaire perspectief

Perspectief begroting 2026	2025	2026	2027	2028	2029
Programmabegroting 2025	662.000	-3.116.000	-6.139.000	-5.873.000	-5.701.000
Kunstgrasveld GFC en sloop gebouw	-60.000	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000
Autonome ontwikkelingen (1e berap 2025)	1.352.000	1.518.000	859.000	700.000	450.000
Financieel technische maatregelen (1e berap 2025)	291.000	291.000	493.000	249.000	249.000
Dekkingsmaatregelen (spoor 2)		919.000	1.029.000	1.504.000	1.504.000
Algemene reserve (eenmalig als structurele dekking)		750.000			
Voorjaarsnota Rijk (2e berap 2025)	450.000	1.565.000	1.590.000	820.000	820.000
Perspectief voorgelegde kaderbrief 2026	2.695.000	1.888.000	-2.207.000	-2.639.000	-2.717.000
Amendement dekkingsmaatregelen (spoor 2)		-300.000	-400.000	-400.000	-400.000
Perspectief vastgestelde kaderbrief 2026	2.695.000	1.588.000	-2.607.000	-3.039.000	-3.117.000
Autonome ontwikkelingen (2e berap 2025)	1.200.000	953.000	905.000	-169.000	226.000
Nieuw beleid		-1.242.000	-1.110.000	-808.000	-808.000
Overige ontwikkelingen		-234.000	-198.000	-198.000	-198.000
Perspectief begroting 2026	3.895.000	1.065.000	-3.010.000	-4.214.000	-3.897.000
Waavan incidentele baten en lasten	-854.000	-962.000	2.706.000	1.775.000	474.000
Structureel saldo	3.041.000	103.000	-304.000	-2.439.000	-3.423.000

Het budgettaire perspectief zoals dat volgt uit de kaderbrief 2026 vormt het vertrekpunt voor deze begroting 2026. Zoals in de inleiding is aangegeven zijn de autonome ontwikkelingen uit de 2^e bestuursrapportage toegevoegd aan het financieel perspectief. Aanvullend is er ook extra nieuw beleid en overige ontwikkelingen in de begroting 2026 opgenomen, die nog niet in de kaderbrief 2026 zijn benoemd. Deze aanvullende mutaties worden toegelicht in combinatie met de afzonderlijke tabellen.

Het voorgaande zorgt voor een structureel positief saldo van € 103.000 in 2026.

Nieuw beleid

Nieuw beleid begroting 2026

	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
1	Project omgevingsplan, vorming bestemmingsreserve	-1.000.000			
1	Project omgevingsplan, dekking algemene reserve	1.000.000			
2	Innovatie- en ontwikkelbudget	-150.000	-150.000		
3	Ruimen graven			-28.000	-28.000
4	Lokale omroep	-19.000	-5.000		
5	25 jaar Hof van Twente	-20.000			
6	Formatie Werk & Inkomen		-342.000	-342.000	-342.000
7	Formatie Sociaal Domein (zorg)	-245.000	-245.000	-245.000	-245.000
8	Formatie Ruimte & Economie	-193.000	-193.000	-193.000	-193.000
9	Regiebureau, contract-/servicemanager	-175.000	-175.000		
10	Projectbudget strategische lijn toekomst ICT	-440.000			
	Totaal	-1.242.000	-1.110.000	-808.000	-808.000

1. Project omgevingsplan

Na de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie vormt de ontwikkeling van een volledig nieuw Omgevingsplan een volgende opgave die voortvloeit uit de Omgevingswet. Uiterlijk eind 2031 dient de gemeente te beschikken over een nieuw omgevingsplan ter vervanging van de oude bestemmingsplannen en “bruidsschat” (een pakket voormalige rijksregels) die momenteel tijdelijk als omgevingsplan fungeren. Een plan van aanpak voor het project Omgevingsplan vormt de basis voor dit meerjarige project. In technisch en juridisch opzicht zal dit project omvangrijke inspanningen vergen, waarbij meerdere expertises van externen betrokken zullen moeten worden. Eerder zijn van rijkswege middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet. De restanten daarvan zijn teruggevloeid naar de algemene reserve.

2. Innovatie- en ontwikkelbudget

Om te voldoen aan wet- en regelgeving en digitale ambities te realiseren is een impuls nodig om de nodige stappen te kunnen blijven zetten. Met dit budget willen we stappen zetten om onze informatiehuishouding verder te professionaliseren en toekomstbestendiger maken. Dit is noodzakelijk om te voldoen aan wet- en regelgeving (zoals de Archiefwet, de Wet open overheid en de AVG), digitale ambities te realiseren, en om interne processen en dienstverlening naar de inwoners te verbeteren. De informatiehuishouding van de gemeente staat onder druk door de toename van digitale informatie, diversiteit aan systemen en vereiste documentatie van processen. Dit budget wordt tevens besteed aan het benutten van technologische mogelijkheden (bijvoorbeeld AI). Technologische mogelijkheden (zoals AI) bieden kansen om de dienstverlening en interne bedrijfsvoering te verbeteren. Als gemeente moeten we dit gecontroleerd en gestructureerd laten gebruiken en daar gaan we in 2026 en 2027 op inzetten. Vanuit de Europese AI-act (Nederland AI-verordening) hebben we te voldoen aan het AI-geletterd krijgen van de organisatie. Daarnaast zijn we verplicht om een register aan te leggen waarin omschreven staat welke systemen we gebruiken die van AI gebruik maken. Ook willen we gaan ontdekken welke effecten gebruik van AI heeft in onze dienstverlening en bedrijfsvoering.

3. Ruimen Graven

De algemene begraafplaats Markelo heeft ruimte nodig voor nieuwe graven. Er is nog een begraafcapaciteit voor 4 tot 6 jaar. De capaciteit is gebaseerd op basis van jaarlijkse uitgifte van nieuwe graven in de afgelopen 20 jaar. Uitbreiding is niet mogelijk omdat de begraafplaats in ingeklemd tussen woonwijk, woning en wegen.

In de voorbereidingsfase is de communicatie opgestart met rechthebbenden, belanghebbenden, Stichting Belangenbehartiging Algemene Begraafplaatsen Hof van Twente (BAB), Heemkunde Markelo en regionale uitvaartondernemingen. Deze fase is cruciaal voor het zorgvuldig doorlopen van de wettelijk verplichte belangstellingstoets.

4. Lokale omroep

Naar aanleiding van een motie is onderzocht hoe de financiering van Hofstreek FM is ingericht. Daaruit blijkt dat er de afgelopen jaren minder middelen naar de lokale omroep zijn gegaan dan beoogd. Met dit budget willen we het tekort over de afgelopen drie jaar compenseren en tot aan de invoering van de nieuwe Mediawet het richtsnoerbedrag hanteren als uitgangspunt voor de subsidie.

5. 25 jaar Hof van Twente

In 2026 bestaat de gemeente Hof van Twente 25 jaar. Dit jubileum is een bijzonder moment om samen met inwoners stil te staan. In samenwerking met initiatieven uit de samenleving, zoals het Hofschakelinitiatief, geven we gezamenlijk invulling aan deze mijlpaal.

6. Formatie Werk & Inkomen

Er zijn structurele uitdagingen die aanzienlijke gevolgen hebben voor de benodigde ureninzet van team Werk en Inkomen. Denk hierbij aan: toename van de taakstelling voor huisvesting van statushouders, toename in de doelgroep die in aanmerking komt voor Loonkostensubsidie (LKS) en de invoering van de Wet van school naar duurzaam werk.

Deze uitdagingen zijn tot nu toe bekostigd vanuit de tijdelijk beschikbare middelen uit de themanotitie Sociaal Domein. Tot en met 31 december 2026 zijn er nog voldoende middelen voor de huidige ureninzet. Medio 2026 lopen de tijdelijke contracten van een aantal medewerkers echter af. Er moet tijdig een besluit genomen worden of we willen blijven investeren in deze kwetsbare doelgroepen, zodat helder is welke ambities en doelen we wel en niet kunnen behalen en waar we risico's op andere maatschappelijke terreinen voorkomen of accepteren.

Voorgesteld wordt extra structurele middelen vrij te maken om ondersteuning van inburgeraars en kwetsbare doelgroepen te borgen, met als doel om hen volwaardig te kunnen laten meedoen en kosten op andere terreinen te vermijden.

7. Formatie Sociaal Domein (zorg)

In het kader van het versterken van onze grip op kwaliteit wordt gewerkt aan het verbeteren van de (integrale) toegang tot jeugdhulp. Hiermee kan de gemeente effectiever en efficiënter werken en een kwalitatief betere dienstverlening en verwijzing bieden aan inwoners. Dit draagt tevens bij aan het verminderen van de kosten van jeugdhulpverwijzingen.

De structurele inzet van een gedragswetenschapper, gecombineerd met voldoende formatie binnen de gemeentelijke toegang, draagt bij aan het realiseren van de gewenste kwaliteit en besparingen binnen de jeugdhulp. Met het vaststellen van de Kaderbrief is het maatregelenpakket bezuinigingen, inclusief de besparing op Jeugd, vastgesteld. De inzet van de gedragswetenschapper is essentieel om uitvoering te geven aan deze maatregel.

De Hervormingsagenda jeugdzorg onderstreept het belang van een brede en integrale benadering van kinderen en gezinnen met jeugdhulpvragen. Door deze aanpak kan beter worden ingespeeld op complexe situaties en kan tegelijkertijd doelmatiger worden gewerkt binnen het beschikbare budget.

Hoewel we in de meicirculaire 2025 extra structurele middelen hebben ontvangen, zijn deze reeds aangewend om bestaande structurele tekorten op te vangen.

8. Formatie Ruimte & Economie

De werkvoorraad op het gebied van Ruimtelijke Ordening is de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. Dit hangt samen met groeiende politieke ambities, de krappe woningmarkt die vraagt om meer inzet op het ontwikkelen van woningbouwlocaties, het intensiveren van participatietrajecten en de transitie van het landelijk gebied. Om de jaarlijkse werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren, is het wenselijk om twee beleidsmedewerkers Ruimtelijke Ontwikkeling en één allround medewerker Ruimtelijke Ontwikkeling toe te voegen. Hierbij moet worden opgemerkt dat er in de afgelopen jaren gemiddeld twee fte inhuur is geweest, waardoor de feitelijke uitbreiding neerkomt op één fte. Een deel van deze kosten wordt gedekt uit reeds beschikbare middelen TSB binnen de begroting.

Daarnaast heeft de gemeente ambitieuze woningbouwdoelstellingen. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving is het noodzakelijk dat gemeenten, om deze ambities waar te maken, ook de lokale economie stimuleren. Landelijk wordt erkend dat het belangrijk is om een ruimtelijk-economische visie te ontwikkelen, omdat onbeperkte woningbouw zonder voldoende aandacht voor economische aspecten niet haalbaar is. Tevens is er voldoende capaciteit nodig om op strategisch niveau bij te dragen aan de regionale economische ontwikkeling. Om deze taken effectief uit te voeren, wordt voorgesteld de formatie van de senior beleidsmedewerker Economische Zaken uit te breiden. Ook hiervoor worden de kosten deels gedekt uit reeds beschikbare middelen TSB.

9. Regiebureau, contract-/servicemanager

Versterking van de regiesturing door middel van servicemanagement is noodzakelijk om risico's te beheersen en de kwaliteit van IT-dienstverlening te waarborgen. Om hierin tijdelijk te voorzien, is een externe servicemanager ingehuurd. De inzet van deze professional heeft in de praktijk aangetoond dat deze rol van groot belang is voor het effectief aansturen van leveranciers, het borgen van afspraken en het signaleren van knelpunten. Servicemanagement is dan ook essentieel om de regiefunctie te versterken en duurzame grip te houden op de samenwerking met IT-leveranciers.

10. Projectbudget strategische lijn toekomst ICT

De digitale transformatie binnen gemeenten vraagt om een steeds professionelere en strategischere aanpak van informatievoorziening en automatisering (I&A). Tegelijkertijd worden ICT-oplossingen complexer en kostbaarder, terwijl de eisen aan veiligheid, continuïteit en schaalbaarheid toenemen.

Om toekomstbestendig en rechtmatig te blijven opereren, is het noodzakelijk om de regierol van de gemeente strategisch te herpositioneren. Dit kan via een marktbenadering (aanbesteding) of door samenwerking met een buurgemeente. Beide routes vereisen een zorgvuldige verkenning en afweging van de organisatorische, financiële en inhoudelijke consequenties. Daarom wordt een strategiedocument opgesteld over de mogelijke toekomstscenario's: samenwerking met marktpartijen of met één of meer andere overheidsorganisaties.

Wat we voor 2026 zeker weten is dat de contracten met enkele van onze externe ICT-dienstverleners opnieuw aanbesteed moeten worden. Indien voor dit scenario wordt gekozen zal dit een omvangrijke en specialistische aanbesteding zijn die het regiebureau I&A niet zelfstandig kan uitvoeren vanwege beperkte capaciteit en het ontbreken van specifieke expertise.

Overige ontwikkelingen

Overige ontwikkelingen				
Omschrijving	2026	2027	2028	2029
11 Gildebor	-198.000	-198.000	-198.000	-198.000
12 Uitstel realisatie maatregel kaderbrief: Werkplein, samenwerking subregio stoppen	-36.000			
Totaal	-234.000	-198.000	-198.000	-198.000

11. Gildebor

Onze samenwerking met Gildebor is gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst met productbladen voor de diverse onderdelen van de openbare ruimte. In overleg met Gildebor wordt gewerkt aan het optimaliseren van de berekening van de daadwerkelijke onderhoudskosten hiervoor. Hieruit blijkt dat om diverse redenen sprake zal zijn van een kostenstijging waarvoor geen dekking aanwezig is binnen de begroting. In de begroting 2026 wordt nog geen rekening gehouden met deze volledige kostenstijging, maar gaan we uit van het bedrag 2025 inclusief indexatie. De komende periode zullen wij nader onderzoek doen naar deze kostenontwikkeling en mogelijke oplossingen aanbieden.

Wel is het naar onze overtuiging gerechtvaardigd om in deze programmabegroting aanpassingen op te nemen met betrekking tot areaalwijzigingen binnen het taakveld sport, het juist toerekenen van kosten aan sport en algemene begraafplaatsen en het juist toerekenen van de btw. Per saldo gaat het om een structureel extra bedrag van € 198.000.

12. Maatregel Werkplein, samenwerking subregio stoppen

Sinds de vaststelling van de kaderbrief en het bijbehorende maatregelenpakket zijn we tot de conclusie gekomen dat de uittreding uit de subregio Werkplein, vanwege contractuele afspraken, niet per 2026 maar pas per 2027 zal kunnen plaatsvinden.

Doorrekening reserves weerstandsvermogen

bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	11.066	17.393	15.954	13.769	13.706	13.644
Toevoegingen	7.136	4.909	115	0	0	0
Onttrekkingen	-809	-6.347	-2.300	-63	-63	0
Stand per 31 december	17.393	15.954	13.769	13.706	13.644	13.644
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	4.639	4.639	3.835	3.835	3.835	3.835
Ruimte t.o.v. benodigd weerstandsvermogen	12.754	11.315	9.934	9.871	9.809	9.809

* In de doorrekening zijn de begrote resultaten 2025 tot en met 2029 niet meegenomen.

Reserve Majeure Projecten	Rek. 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	5.827	3.368	12.112	1.262	812	812
Toevoegingen	0	10.000	0	0	0	0
Onttrekkingen	-2.459	-1.256	-10.850	-450	0	0
Stand per 31 december	3.368	12.112	1.262	812	812	812

Toelichting geraamde mutaties

Algemene Reserve

Toevoegingen 2025 en 2026: Bestemming rekeningresultaat 2024 en vrijval vanuit bestemmingsreserves (o.a. asbestsanering en themanotities).

Onttrekkingen: In 2025 budgetoverhevelingen met dekking reserve, € 5 miljoen naar de reserve majeure projecten en dekking aanpak verduurzaming kleine scholen (periode 2025-2028). In 2026 een eenmalige onttrekking van € 750.000 die aangemerkt is als structurele dekking en vorming bestemmingsreserve omgevingsplan van € 1.000.000. Daarnaast labeling voor uitgaven energietransitie € 488.000.

Reserve Majeure Projecten

Toevoegingen: In 2025 € 5 miljoen vanuit de algemene reserve en € 5 miljoen vanuit de reserve OSA. In 2026 vorming bestemmingsreserve omgevingsplan.

Onttrekkingen: T.b.v. dekking van een deel van de opgenomen investeringen en voorbereidingskosten. In 2025 plattelandsontwikkeling en voorbereiding Stedeke. In 2026 buurthuis Markvelde, MFA Hengevelde en Stedeke. In 2026 MFA Diepenheim, Stedeke, De Whee en Erve Hooijerink. In 2027 De Whee.

Programma 1: Bestuur en Veiligheid

Hof van Twente werkt op verschillende manieren samen met andere gemeenten. We gaan uit van onze eigen kracht, maar staan open voor de kansen die samenwerking kan bieden; de kwaliteit van de dienstverlening vergroten, kwetsbaarheid verkleinen en kosten verlagen. Vanuit een heldere communicatievisie en via nieuwe communicatiekanalen werkt de gemeente samen met onze inwoners/ondernemers aan een fijne woon- en leefomgeving. Daar waar mogelijk bieden wij onze dienstverlening digitaal aan. We geven ook persoonlijke aandacht waar dat nodig is. De ontwikkeling van de digitale dienstverlening de afgelopen jaren geeft ons ook die ruimte.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Waar vooraf gedacht werd dat het eenvoudiger zou worden met minder regels is na 1 jaar Omgevingswet dit nog niet gebleken. Wel is het eerste jaar veel ervaring opgedaan. Zowel het team VTH als de initiatiefnemers weten nu beter hun weg te vinden in de regelgeving.

Ons uitgangspunt is dat wij een veilige en leefbare gemeente zijn waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen. De aanpak van ondermijnende criminaliteit en high impact crimes zoals woninginbraken staat hoog op de agenda. Een effectieve aanpak van onder andere huiselijk geweld, of personen met verward gedrag is alleen mogelijk door goede samenwerking binnen en buiten het gemeentehuis.

Om de fysieke leefomgeving optimaal te beschermen en duurzaam te benutten, willen wij het volgende bereiken:

- Voor inwoners en ondernemers zijn we een deskundige gesprekspartner die zoekt naar mogelijkheden en die ondernemers, binnen de regels, ruimte en kansen biedt. We werken proactief aan een duurzame ontwikkeling;
- Wij staan voor goede uitvoeringskwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving om door een goede belangenafweging de kwaliteit in onze leefomgeving te verbeteren.
- Ketenpartners ervaren ons als een betrouwbare en rolvaste partner, die transparant werkt, hoge kwaliteit biedt en vanuit een open overlegcultuur samenhang brengt in tal van regels en maatregelen.
- Binnen het veiligheidsdomein werken we met onze Veiligheidsregio Twente en de politie in Twente samen aan een veilig Twente in één crisisorganisatie. Met een integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit staan we voor een weerbare gemeentelijke organisatie.

- [P10](#)
- [Regiodeals](#)
- [Plan van aanpak Ondermijning](#)
- [VTH-beleid Hof van Twente](#)
- [Welstandsnota 2012](#)
- [Algemene plaatselijke verordening Hof van Twente 2025](#)
- [Richtlijn Bouw- en Sloopveiligheid](#)
- [Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026](#)

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2026
1.1 <i>Informatiebeheer</i>	Dagelijks worden enorme hoeveelheden informatie verwerkt die betrouwbaar, veilig en toegankelijk moet zijn. Een duidelijke visie op informatiebeheer borgt naleving van wet- en regelgeving, zoals de Archiefwet en AVG. Daarnaast ondersteunt het transparantie en verantwoording richting inwoners en bedrijven. Het biedt richting bij digitalisering en zorgt dat systemen en processen efficiënt op elkaar aansluiten. Zo blijft de gemeente wendbaar, betrouwbaar en toekomstbestendig.
1.2 <i>Gebouwenbeheer</i>	We benutten kansen om gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen in combinatie met groot onderhoud. We bekijken per object welke maatregelen we kunnen treffen om minder energie te verbruiken of om energie op te wekken. Uitvoering van het regulier planbaar onderhoud vindt plaats volgens het meerjarig onderhoudsplan die in 2024 is geactualiseerd. Bij natuurlijke vervangingsmomenten van installaties en bij groot onderhoud houden we rekening met het verduurzamen van ons vastgoed. In 2026 wordt het gebouwbeheer binnen de gemeente gecentraliseerd. Door de implementatie van integraal gebouwbeheer clusteren we de werkzaamheden met betrekking tot het beheer en onderhoud. Vanuit dit overzicht wordt de gebouwbeheer visie opgesteld in 2026. Per gebouw worden de dan kansen, kosten en noodzakelijkheid voor verduurzaming in kaart gebracht in aanvulling op het MJOP. We gaan onderscheid maken in kern vastgoed (noodzakelijk) en niet-kern vastgoed. Niet kern vastgoed wordt beoordeeld op het huidige gebruik en de mogelijkheid om deze in te zetten voor alternatief gebruik, herontwikkeling, verhuur of verkoop. Daar waar gemeentelijke gebouwen hun huidige functie verliezen, of gebruikt worden door andere partijen, bekijken we of we deze gebouwen kunnen verkopen of privatiseren.

	Naast het implementeren van integraal gebouwbeheer zal in 2026 ook worden ingezet op de (wettelijk verplichte) energiemonitoring per gebouw. Dit vraagt om extra inzet en (software) tools om te monitoren, rapporteren en bij te sturen
1.3 <i>P&C-cyclus</i>	In 2026 wordt de vernieuwing van de Planning & Control-cyclus een belangrijk aandachtspunt. Doel is om de interne processen te stroomlijnen én de informatievoorziening richting de gemeenteraad te verbeteren. We herijken de P&C-producten op inhoud, vorm en timing, zodat ze beter aansluiten op de behoefte van de raad en bijdragen aan een effectievere sturing en verantwoording.
1.4 <i>Samenwerkings-Verband P10</i>	In 2026 zullen vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart de nieuwe afvaardiging van de P10-gemeenten in het Algemeen Bestuur en de verkiezing van Dagelijks Bestuursleden P10 belangrijke momenten worden. De huidige inbreng en lobby met betrekking tot het Europees Meerjarig Financieel Kader voor de periode 2028-2033 worden ook intensief voortgezet. Verder blijft P10 inhoudelijk inbreng leveren voor het Rural Pact dat de Europese Commissie in het voorjaar van 2026 wil opleveren. Daarnaast blijft P10 zich inzetten voor het Nationale Programma Vitale Regio's (NPVR), met name op de lobby om de Beleids- en Investeringslogica zodanig aan te passen dat die ook past op rurale gebieden. Veel P10 gemeenten zijn partner in de elf aangewezen regio's uit het programma NPVR. De inzet op mobiliteit en bereikbaarheid van voorzieningen inclusief deelname aan pilots door leden, de kleine scholentoeslag en de ontwikkelingen wat betreft landelijk gebied, waaronder veranderend grondgebruik en gewasbescherming blijft in 2026 onverminderd.

1.4 <i>Omgevingswet</i>	De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Na een lange periode van voorbereidingen zijn de nieuwe werkprocessen ingevoerd. De Omgevingswet blijft de komende jaren nog wijzigen. Wij blijven dit ook in 2026 monitoren om een goede dienstverlening te waarborgen.
1.5 <i>Openbare Orde en Veiligheid</i>	1.5.1 Openbare Orde en veiligheid In 2026 intensiveren wij de toepassing van de Wet Bibob in het kader van de aanpak van ondermijning. Dit jaar zal ook een actualisering van het Bibob-beleid plaatsvinden. In 2024 zijn wij gestart met het project vitale vakantieparken. Dit zal ook in 2026 vervolg krijgen. Wij zien op diverse vlakken in toenemende mate vormen van polarisatie in de samenleving. Zoals de acceptatie van asielzoekers of met betrekking tot de klimaat discussie/stikstof. Wij zullen hiervoor in 2026 extra aandacht hebben en ook regionaal afstemmen. Ook in 2026 willen wij met maatschappelijke organisaties afspraken maken ter voorkoming van polarisatie en hoe daar samen tegen op te treden. Verder willen wij het in 2025 gestarte project buitengebied in 2026 verder voortzetten en ontwikkelen.
	1.5.2 Uitvoering programma veiligheid Ons uitgangspunt is dat Hof van Twente een veilige en leefbare gemeente is waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen. De aanpak van ondermijnende criminaliteit en high impact crimes zoals cybercriminaliteit en woninginbraken staan hoog op de agenda. Een effectieve aanpak van onder andere huiselijk geweld, kindermishandeling, jeugdoverlast, personen met verward gedrag en de aanpak van zorgfraude is alleen mogelijk door goede samenwerking binnen en buiten het gemeentehuis.

In 2026 willen wij verder invulling geven aan de speerpunten zoals verwoord in het integraal veiligheidsbeleid 2023-2026. Dat betekent het verder optimaliseren van de bestrijding van diverse vormen van overlast, in nauwe samenspraak met het sociale domein alsmede de aanpak van ondermijning in onder meer horeca, vastgoed en recreatieparken.

Onze aanpak is zowel gebiedsgericht (bv buitengebied, bedrijventerreinen en de woonomgeving) als persoonsgericht (aanpak verwarde personen, veelplegers, jeugd). Hierdoor garanderen we een eerlijk speelveld voor ondernemers en voorkomen we uitbuiting of misbruik van kwetsbare personen door criminelen. Zowel binnen onze organisatie als ook in de samenwerking met externe partners voorkomen wij dat wij transacties (bijvoorbeeld subsidies of vergunningen) doen met criminelen. Wij proberen ieder signaal van ondermijning op te pakken.

Verder zijn we bezig met het doorontwikkeling en professionalisering van het Zorg en Veiligheid beleidsterrein, implementatie en ontwerp lokale opschalingsmodel middels Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) en trainingen voor zowel bestuur als casus en procesregie (vanaf augustus 2025).

De Subsidie wijk-GGD heeft een looptijd t/m januari 2027 waarin deelname door cluster veiligheid in het projectteam is vereist voor de monitoring van de implementatie en evaluaties voor een goede borging in de lokale zorg en veiligheidsstructuur.

Ook zijn wij bezig met de borging van het woonoverlast proces en het opdoen van ervaringen en het evalueren van de samenwerking met het zorg en veiligheidsnetwerk.

1.5.3 Uitvoering programma toezicht en handhaving

In 2026 ligt de focus op de verdere implementatie van de uitbreiding capaciteit Boa's en de daarbij behorende doorontwikkeling van deze functie, zoals het volgen van cursussen en trainingen. Twee boa's zijn inmiddels toezichthouder Alcoholwet, waardoor er intensiever gecontroleerd kan worden bij horeca en evenementen. Twee boa's hebben bovendien de cursus Jeugdboa met goed gevolg afgerond, waardoor meer aandacht kan worden geschonken aan eventuele jeugdoverlast.

Bij de concrete uitvoering zal prioriteit worden toegekend aan de kleine ergernissen, zoals deze naar voren zijn gekomen uit de meting van het veiligheidsgevoel onder de inwoners van Hof van Twente. Denk aan de overlast door hondenpoep en parkeerproblematiek. Daarnaast wordt prioriteit gegeven aan ons jaarlijkse uitvoeringsprogramma en focussen wij ons onder meer op de bestrijding van overlast in en door de horeca.

1.5.4 Bouw

Naar verwachting zullen de inkomsten aan bouwleges over 2026 weer stijgen richting het niveau van voor de invoering van de Omgevingswet. Het komend jaar zullen er bouw kavels uitgegeven gaan worden in diverse kernen. Ook zal er naar verwachting meer duidelijkheid komen voor wat betreft de stikstof. Hierdoor zal het aantal aanvragen weer gaan toenemen.

1.4.5 Toezicht

Vanaf 1 januari 2024 vindt door de invoering van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), het toezicht tijdens de bouw van eenvoudige bouwwerken primair plaats door de markt via zogenaamde kwaliteitsborgers. Wij merken dat de markt begint te wennen aan deze nieuwe regelgeving. Daarom ontvangen wij steeds meer Wkb-meldingen. Echter heeft de rijksoverheid de Wkb nog niet van toepassing verklaard op verbouwingen. Voor deze bouwactiviteit zijn wij als gemeente nog wel toezichthouder.

1.4.6 Omgevingsdiensten

Vanuit het Rijk heeft in 2024 afhechting/besluitvorming plaatsgevonden van het landelijk interbestuurlijk programma dat ziet op de versterking van de VTH-taken. Ook in 2026 wordt hier verder gevolg aan gegeven. Dit heeft met name betrekking op het takenpakket en de organisatie van (het aantal) Omgevingsdiensten waarbij voldoen aan het criterium van robuustheid van belang is (versterking VTH-stelsel).

Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
IBT	De Provincie Overijssel houdt interbestuurlijk toezicht (hierna: IBT) op de volgende zes domeinen bij gemeenten: Financiën, Omgevingsrecht (voorheen Wro: Wet ruimtelijke ordening) en Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), Erfgoed, Informatie-en archiefbeheer, Huisvesting statushouders. Het IBT-beeld wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt aan de hand van een “stoplichtmodel”. Het IBT-totaalbeeld voor Hof van Twente kleurde in 2025 voor toetsingsjaar 2024 oranje. Het domein informatie- en archiefbeheer stond op oranje. Verbetervoorstellen om tot een groene beoordeling te komen staan verwoord in paragraaf 5 Bedrijfsvoering (onderdeel Informatiehuishouding) en paragraaf 8 de Wet open overheid (Woo).
Bedrijfsvoering	Het cluster Burgerzaken verzorgt diverse diensten voor inwoners en organiseert in 2026 samen met andere teams de gemeenteraadsverkiezingen. Cluster Serviceteam staat inwoners te woord die contact met ons opnemen. Cluster Communicatie verbindt inwoners, bestuur en organisatie door inwoners te informeren en collega's te adviseren en ondersteunen bij herkenbare en toegankelijke communicatie. Raad, college en teams worden op het gebied van communicatie, financiën, inkoop, gebouwen, juridische zaken en informatiebeheer geadviseerd. Ontwikkelingen die te maken hebben met deze faciliterende/adviserende rol lichten wij toe in paragraaf 5 Bedrijfsvoering.

<i>Vergunningverlening</i>	De gemeente verleent omgevingsgunningen voor verschillende activiteiten zoals bouw, sloop, kap, aanleg van een inrit of verbouwen van een monument. Bij meervoudige aanvragen met een milieuproject vragen wij advies van de Omgevingsdienst Twente. De effecten en ontwikkelingen van de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de daarmee samenhangende jurisprudentie worden nauwlettend gevolgd.
<i>Toezicht</i>	Wij houden toezicht op de uitvoering van verleende vergunningen en rechtstreeks geldende regels. Hierbij is leidend het vastgestelde VTH-beleid en de prioriteiten die in het jaarlijks VTH-taken uitvoeringsprogramma zijn vastgesteld.
<i>Omgevingsdienst Twente</i>	De ODT voert de milieutaken uit voor de Twentse gemeenten. Ook in 2026 blijven wij de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers monitoren en daar waar dat kan verbeteren, hierbij gelet op de Omgevingswet. We zullen de processen zorgvuldig monitoren en bijstellen waar nodig, op basis van de geldende dienstverleningsovereenkomst en de prioritering zoals verwoord in ons jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma.
<i>VTH-beleid</i>	Ons VTH-beleid is in 2023 geactualiseerd en aangepast aan het stelsel van de Omgevingswet. Het geactualiseerde VTH-beleid is per 1 januari 2024 in werking getreden. Door de regionale afstemming van het beleid voeren wij de VTH-taken steeds meer op een gelijke wijze uit als de andere Twentse gemeenten. Dit vergt een goede monitoring en afstemming met de

	samenwerkende partners, waaronder de Twentse gemeenten, waterschappen, provincie en de ODT. Daar zal ook in 2026 aandacht voor zijn.
<i>Regionale en lokale VTH-takenuitvoeringsprogramma</i>	Jaarlijks wordt het VTH-Takenuitvoeringsprogramma opgesteld. Het regionale uitvoeringsprogramma wordt in overleg met de ODT samengesteld. De naleving en uitvoering van beide programma's wordt gemonitord en bijgesteld waar nodig. Interbestuurlijk toezicht van de provincie Overijssel ziet hierop toe.
<i>Openbare orde en veiligheid</i>	We verlenen vergunningen op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening, de Alcoholwet en bijzondere wetten. We vertalen landelijke wetgeving en ontwikkelingen in lokale (beleids)regels en voeren bezwaar- en beroepsprocedures. In regioverband werken we samen in het voorkomen en bestrijden van rampen/calamiteiten. Ook in 2026 werken wij lokaal en regionaal, zowel beleidsmatig als in de uitvoering, aan de thema's die zorg en veiligheid betreffen; nazorg detentie/mensenhandel/huiselijk geweld en kindermishandeling/onbegrepen gedrag en jeugdcriminaliteit. Jaarlijks voeren we meerdere integrale (GUSTOS)controles uit met ketenpartners. We bezoeken dan verschillende adressen in de gemeente. Twee keer per jaar houden we controles die afgestemd zijn in regionaal (Twente) verband. Daarnaast werken we continu aan de doelstellingen zoals opgenomen in ons Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 en het lokale plan van aanpak ondermijning.

Wat gaat dit kosten?

Bedragen x € 1.000

1 Bestuur en veiligheid		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
01001	Bestuur	3.197	3.137	2.998	2.963	2.966	2.969
01002	Burgerzaken	1.186	1.279	1.358	1.344	1.317	1.320
01101	Crisisbeheersing en brandweer	2.986	3.118	3.191	3.191	3.191	3.191
01102	Openbare orde en veiligheid	1.010	1.144	1.193	1.215	1.175	1.184
01704	Milieubeheer	1.428	1.876	2.063	2.016	2.016	2.016
Totaal lasten		9.806	10.554	10.802	10.728	10.665	10.679
01001	Bestuur	638	716	714	664	664	664
01002	Burgerzaken	782	706	718	718	620	620
01101	Crisisbeheersing en brandweer	7	0	0	0	0	0
01102	Openbare orde en veiligheid	75	57	58	58	58	58
01704	Milieubeheer						
Totaal baten		1.503	1.479	1.491	1.441	1.343	1.343
Saldo van baten en lasten		-8.303	-9.075	-9.312	-9.288	-9.322	-9.336
01010	Mutaties reserves (stortingen)						
01010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	40	79	50	50		
Saldo mutaties reserves		40	79	50	50		
Resultaat na bestemming		-8.264	-8.996	-9.262	-9.238	-9.322	-9.336

Toelichting (grootste) mutaties programma 1 per taakveld

Algemeen	Op basis van de uitgangspunten voor de loon- en prijsontwikkeling 2026 een verhoging van de budgetten met gemiddeld 3,1%.
01001 Bestuur	Jaarlijkse herberekening van de pensioenvoorziening voor wethouders leidt tot afwijkingen bij de jaarrekening. In 2023 tot en met 2025 is extra budget voor ondersteuning samenwerkingsverbanden Europa/P10 in begroting opgenomen, deze vervalt weer in 2026. Daarnaast zijn in de begroting 2025 extra personeelslasten opgenomen bij raadsgriffier en ambtelijke ondersteuning.
01002 Burgerzaken	Kosten verkiezingen kunnen jaarlijks wijzigen als gevolg van aantal verkiezingen. Daarnaast vanaf 2025 hoger aandeel loonkosten serviceteam, burgerzaken en communicatie.
01101 Crisisbeheersing en brandweer	Verhoging van de bijdrage aan de Veiligheidsregio vanaf 2025.
01102 Openbare orde en veiligheid	Uitbreiding capaciteit BOA's vanaf 2024 leidt tot hogere lasten.
01704 Milieubeheer	Verhogingen van de bijdrage aan de omgevingsdienst Twente.
01010 Mutaties reserves	Mutaties in de reserves hangen samen met de uitgaven op de andere taakvelden. Een specificatie van de mutaties per programma is opgenomen in de financiële bijlagen (specificaties incidentele baten/lasten en structurele resultaatbestemming).

BELEIDSAGENDA 2026			
	PROGRAMMA 1: BURGER EN VEILIGHEID	Besluit	Gepland
1.1	Gebouwenbeheervisie	College	Q2 2026
1.2	Visie op Informatiebeheer	College	Q1 2026
1.3	Actualisering Wet-Bibob beleid	College	Q1 2026
Gerealiseerd		Conform planning	Afwijking in planning

Programma 2: Wonen en werken

Hof van Twente is een veelzijdige plattelandsgemeente met veel aandacht voor de omgeving waarin ruimte is voor de inwoners om te wonen, werken en ontspannen. Ontwikkelingen zijn mogelijk en samen kijken we wat passend is bij de identiteit.

Er is veel vraag naar woningen en we zoeken ruimte om woningen toe te voegen. Dit kan zijn in gebieden die een functie verloren hebben of op gebieden aansluitend aan de kernen. Ook in buurtschappen is wonen belangrijk als één van de dragers voor de leefbaarheid voor de toekomst. We overleggen met onze inwoners hoe we de individuele woningbouwlocaties goed kunnen inrichten en we stimuleren de realisatie van projecten om de druk op de woningmarkt te verlichten.

Aantrekkelijke centra zijn belangrijk en we zoeken samen met de ondernemers naar kansen. Op bedrijventerreinen streven we naar een passende balans tussen vraag en aanbod van de beschikbare ruimte.

We zetten ons in om onze gemeente groen te maken en te houden door de uitvoering van projecten op het gebied van biodiversiteit en klimaat. Daarnaast zetten wij ons in voor energieopwekking en -besparing. Samen kunnen we het verschil maken en samen maken wij onze toekomst.

KADERSTELLING:

- [Grond voor gebruik](#)
- [Structuurvisie landelijk gebied](#)
- [Sociale Economische Visie](#)
- [Bestemmingsplannen](#)
- Woonvisie gemeente Hof van Twente 2021-2025
- Woningbouwprogramma 2024
- Regionale Woonagenda Twente
- WONEN MET KWALITEIT Actualisatie Woondeal Twente 2025-2030
- Regionale woonzorgvisie Twente
- Afsprakenkader voor ouderenhuisvesting Twente
- Actieprogramma Toekomstbestendig Bouwen

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	
2.1 Platteland en agrarische sector	Het platteland is volop in beweging. Bewegingen die ontstaan door maatschappelijk ontwikkelingen en uitdagingen op het gebied van water, natuur en klimaat. Maar ook bewegingen die ontstaan door innovatie, vernieuwing en natuurlijk door de ontwikkelingen in de agrarische sector. Veehouders stoppen en kiezen om door te gaan als akkerbouwer, andere veehouders kiezen juist voor opschaling, innovatie en/of extensivering. Ook is er een groep die zich oriënteert op de mogelijkheden voor een tweede tak of het overschakelen naar biologisch. Al deze keuzes zorgen voor een nieuwe dynamiek op het platteland, waar we als gemeente vroegtijdig op kunnen inspelen. Als we het hebben over ons platteland gaat het te vaak gaat het over bedreigingen en wordt er eigenlijk alleen maar gesproken over opgaven in plaats van uitdagingen. Als gemeente hebben we als onderdeel van de thema notities via het thema Plattelandsontwikkelingen en Agrarische Sector ruimte vrijgemaakt om met uitdagingen aan de slag te gaan en de kansen in te zien om te werken aan een vitaal en leefbaar platteland. Door met onze agrariërs aan de hand van projecten en pilots kennis en ervaring op te doen gericht op een toekomstbestendige landbouw met veel aandacht voor een gezonde bodem en vernieuwende verdienmodellen hebben we ervaren dat veel ondernemers stappen hebben gezet of gaan zetten richting een toekomst bestendige bedrijfsvoering. Stappen die vragen om duidelijkheid, tijd en ruimte.

Voor de factor duidelijkheid zijn onze agrariërs en daardoor ook wij als gemeente zeer afhankelijk van het Rijk. Even leek er een Nationaal Programma Landelijk Gebied te komen met een duidelijke richting en ook het benodigde instrumentarium. Echter inmiddels is het NPLG met het instrumentarium alweer ingetrokken en liggen dossiers op het gebied van bijvoorbeeld Stikstof stil, worden vergunningen aangehouden en wordt het probleem rondom PAS melders niet opgelost.

Zonder de duidelijkheid en weinig zicht op instrumenten is het echt vormgeven aan een transitie landelijk gebied natuurlijk erg lastig. Maar niets doen en achteroverleunen is geen optie. Door de uitdagingen die we hebben op het gebied van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen, het realiseren van extra woningen rondom buurtschappen en erven en de ontwikkelingen rondom het veranderde grondgebruik is het zaak dat we als verdieping op onze omgevingsvisie nagaan hoe en waar we ruimte geven voor landbouw, natuurontwikkeling, water, het opwekken van duurzame energie en wonen. Een veilige en gezonde woon- en werkomgeving, waar ruimte is voor ondernemen en waar ook de biodiversiteit op orde is zijn daarbij de uitgangswaarden.

In 2025 hebben we met agrariërs en diverse stakeholders aan de hand van tekensessies scenario's uitgewerkt. Met deze beelden werken we toe naar een visie voor het landelijk gebied. Deze sessies organiseren we vanuit het Europese project Digital Rural. Daarnaast hebben we een aanvraag ingediend bij de provincie voor de subsidie regeling “Beleid transformatie agrarische bebouwing, erven en gronden”. Met deze regeling kunnen we nagaan of ons huidige VAB beleid nog passend is voor de komende jaren en hoe we ons beleid nog meer gebied specifiek kunnen maken.

	De samenwerking met en betrokkenheid van ondernemers en inwoners is de belangrijkste sleutel om tot een succesvol plattelandsbeleid te komen. Hiermee hebben we in de gemeente een voorsprong en goede uitgangspositie voor de toekomst van ons landelijk gebied. Door ruimte voor projecten en pilots vanuit de thema notities en het gericht benutten van de ruimte en instrumenten van de provincie, het Rijk en Europa hebben we in 2026 ruimte en capaciteit om te werken aan onze visie en een uitvoeringsprogramma landelijk gebied.
2.2 <i>Economische zaken</i>	De werkgelegenheid in Hof van Twente is de laatste jaren sterk gestegen en moet ook in de toekomst op peil blijven, zowel kwantitatief als kwalitatief. Naast werkgelegenheid is het belangrijk dat binnen onze gemeente de kernwinkelcentra aantrekkelijk blijven en bedrijventerreinen zo optimaal mogelijk benut worden en er schoon en veilig liggen. Samen met de ondernemers in onze gemeente willen we de uitstraling van de kernen verder verbeteren zodat ook de aantrekkingskracht op bezoekers nog groter wordt. Daarnaast werken we ook de komende periode verder aan het ontwikkelen en inrichten van nieuwe bedrijventerreinen; met visie richting planvorming. Ook energieopwekking en energiebesparing blijft een aandachtspunt en samen met o.a. ondernemersverenigingen worden projecten geïnitieerd en uitgevoerd om het ondernemersklimaat te verbeteren. Voor de komende jaren blijven we uitvoering geven aan de doelstellingen vanuit de themanotitie Ondernemen: in de centrumgebieden willen we, samen met ondernemers, werken aan kwaliteitsverbetering om te komen tot aantrekkelijke stads- en dorpscentra. Voor het centrum van Goor zetten we verdere stappen om planvorming af te ronden en uitvoering te geven aan het actieplan. We hebben een onderzoek m.b.t. de behoefteraming bedrijventerreinen afgerond en zijn gestart met het

	opzetten van de nieuwe bedrijventerreinenvisie + uitvoeringsagenda. Dit moet helpen om onze doelen, ruimte geven voor bedrijven en ondernemers om zich te vestigen en uit te breiden, te realiseren. Vanzelfsprekend blijven we aandacht houden om te investeren in nieuwe initiatieven en vooruitstrevende ideeën op het gebied van ondernemen (i.c.m. onderwijs), werkgelegenheid, centrumgebieden en vrijetijdseconomie. Wat betreft Vrijetijdseconomie werken we concreet aan de uitvoer van het Actieplan wat hoort bij de Visie Beleef Hoffelijkheid 2.0. In het oorspronkelijke actieplan was onderscheid gemaakt tussen kort, middel en lange termijn. Dat is in een aangepaste versie omgezet naar jaartallen.
2.3 <i>Duurzaamheid</i>	2.3.1 Energietransitie Door de onrust in de wereld en de steeds zichtbaardere impact van klimaatverandering wordt het steeds belangrijker om in te zetten op een onafhankelijk en decentraal energiesysteem waarin we zelf lokaal de energie opwekken die we gebruiken. In 2026 blijven we daarom werken aan de uitvoering van de Routekaart Energieneutraal 2035. Wat betreft elektriciteit hebben we al grote stappen gezet. In 2022 werd 39,8% van het verbruik in onze gemeente duurzaam opgewekt. Hiermee lopen we voor op het Nederlands gemiddelde (32.5%), maar zijn we er nog lang niet. De voortgang is daarnaast moeilijk te bepalen vanwege het ontbreken van data; netbeheerders weigeren om verbruik/opwek cijfers te delen. Op basis van schattingen zien we wel een stijgende lijn. Om onze doelstelling te halen zullen er daarom meer opwekprojecten gerealiseerd moeten worden. Daarbij hebben we aandacht voor grootschalige projecten én aandacht voor de kleine projecten. Immers, alle

kleine beetje helpen. De komende periode kijken we naar manieren om inwoners te ondersteunen bij het realiseren van kleinschalige opwekprojecten.

Tegelijkertijd zetten we in op het verminderen van het verbruik. Wat je niet verbruikt hoeft je immers ook niet op te wekken. Op dit moment is er al een bespaaractie voor inwoners die wonen in een huurwoning en in 2023 energietoeslag hebben ontvangen. Daarnaast geldt er al een energiebesparingsplicht voor bedrijven. Omdat het steeds lastiger wordt om opwekprojecten te realiseren wordt het nog belangrijker om in te zetten op energiebesparing. De komende periode gaan we inzetten op nieuwe manieren om inwoners en ondernemers te stimuleren om minder energie te verbruiken. Zo worden er warmtescans gemaakt van woningen om inwoners bewust te maken van hun energieverlies, en zijn er nieuwe mogelijkheden voor subsidie die door communicatie campagnes hopelijk leiden tot meer aanvragen.

Om een energieneutrale gemeente te worden is het cruciaal dat ons net voorbereid is op een grote hoeveelheid aan invoer en afname van elektriciteit. Op dit moment is dat nog niet het geval. De aanhoudende netcongestie heeft een grote impact op onze ruimtelijke opgaven, zo ook op de verduurzaming van onze gemeente. We blijven in contact met de netbeheerders om verzwarringsprojecten zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Daarnaast kijken we ook naar manieren om het bestaande net beter te benutten.

De energietransitie is een integraal en grensoverschrijdend thema. Daarom werken we samen met onze partners in de regio aan de totstandkoming van een decentraal energiesysteem. Met de Energiestrategie Twente als leidraad werken we in een regionale

	samenwerkingsstructuur aan thema's als grootschalige opwek, netcongestie, lokaal eigendom en warmte.
	2.3.2 Mobiliteitstransitie Een groot deel van de uitstoot is te herleiden naar mobiliteit. De energie die nodig is om te komen tot verplaatsing bedraagt namelijk ongeveer 30% van ons totale energieverbruik. In de concept Omgevingsvisie is daarom een paragraaf opgenomen over het stimuleren van duurzame mobiliteit. We zetten in op verschonen van het autovervoer door te werken aan de totstandkoming van een dekkend netwerk van openbare laadpalen. De inschatting is dat er nog ongeveer 65 nieuwe locaties aangewezen moeten worden om tot een dekkend netwerk te komen. Zo zorgen we ervoor dat ook inwoners zonder een eigen oprit hun elektrische auto kunnen opladen. Doordat we gebruik maken van een concessiemodel met slechts één aanbieder zorgen we ervoor dat de prijs aan de paal relatief laag is. Naar aanleiding van een motie werken we ook aan een manier om het plaatsen van kabelgoten voor privaat laden in de openbare ruimte te faciliteren. Door de onduidelijkheid rondom het landelijk beleid met betrekking tot elektrische auto's zien we dat de vraag naar deze wagens relatief afneemt. Het is daarom belangrijk om, nu het verschonen minder snel gaat, ook meer in te zetten op het verminderen en veranderen. Dit kan bijvoorbeeld door in te zetten op het uitwerken van beleid rondom het STOMP-principe; Slim omgaan met mobiliteit, Tegengaan van groeiende vraag naar mobiliteit, Openbaar vervoer stimuleren, Minder vervuilende vormen van mobiliteit en Particulier vervoer als laatste optie voor vervoer zien; andere vormen van mobiliteit hebben de voorkeur. Ook zijn bewustwordingscampagnes erg belangrijk om tot duurzame mobiliteit te komen.

	Als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie. We zetten daarom niet alleen in op het stimuleren van verduurzaming door inwoners en ondernemers, we onderzoeken ook hoe we de vervoersbewegingen van onze gemeentelijke organisatie kunnen verduurzamen.
	2.3.3 Warmtetransitie De gemeente Hof van Twente heeft de opgave om in 2050 aardgasvrij te zijn. Deze opgave is aanzienlijk: ongeveer 50% van ons energieverbruik is te herleiden naar warmte. Naar aanleiding van het Klimaatakkoord is in 2021 de Transitievisie Warmte (TVW) opgesteld. Deze visie moet elke vijf jaar herijkt worden. Vanaf Q3 van 2025 wordt gewerkt aan de actualisering van de TVW. Deze zal, onder de naam 'Warmteprogramma' uiterlijk Q4 van 2026 worden vastgesteld. Het Warmteprogramma geeft ons, met de kennis van nu, inzicht over de realistische stappen en technieken om Hof van Twente aardgasvrij te maken. Vooruitlopend op het Warmteprogramma onderzoeken we de potentie van mini-warmtenetten in onze gemeente. Om de stap naar aardgasvrij te laten slagen moeten de gebouwen in Hof van Twente wel klaar zijn voor alternatieve warmtebronnen. Daarom wordt er volop ingezet op energiebesparingsmethoden als de isolatieactie en het opzetten van de FIXbrigade Hof van Twente; deze brigade komt bijvoorbeeld bij inwoners, die kampen met energiearmoede, langs om energiebesparende maatregelen zoals radiatorfolie en tochtstrips te plaatsen. Om spouwmuurisolatie mogelijk te maken stellen we Soorten Management Plannen (SMP's) op, dit i.v.m. beschermde diersoorten die in de spouwmuur van woningen kunnen leven en voorafgaand aan de isolatie verwijderd dienen te worden. Naar verwachting hebben al onze kernen eind 2027 of begin 2028 een SMP. In de tussentijd kan er echter d.m.v. een pré-smp

	methodiek alvast geïsoleerd worden bij 30% van de aanvragen voor spouwmuurisolatie, dit kan al vanaf 2026.
--	--

2.4 Wonen	2.4.1 Wet Versterking Regie Volkshuisvesting Het wetsvoorstel Wvrv ligt bij de Eerste Kamer. Afhankelijk van vaststelling en behandeling zal de wet mogelijk per 1 januari of 1 juli van kracht worden. De Wet Versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) geeft het Rijk, provincies en gemeenten wettelijke instrumenten om de regie op de volkshuisvesting te versterken. Dit leidt tot meer taken en opgaven voor de (gemeentelijke) overheid. Het doel is om meer betaalbare woningen te bouwen, sneller te bouwen en meer grip te krijgen op waar, hoeveel en voor wie er gebouwd wordt. Wettelijke verplichtingen uit de Wvrv: <u>Volkshuisvestingsprogramma's</u> Het volkshuisvestingsprogramma (VHP) vervangt de woonvisie van gemeenten. In het VHP staat concreet hoeveel, waar en voor welke specifieke doelgroepen – zoals ouderen en starters – zij gaan bouwen. Ook het Rijk en provincie stellen als onderdeel van de omgevingswet een VHP op. Het beleid van overheden moet op elkaar zijn afgestemd. Mede afhankelijk van de vaststelling van het wetsvoorstel Wvrv is het de verwachting dat in 2026 wordt vastgesteld. <u>Regionale afstemming</u> Provincies moeten samen met gemeenten zorgen voor voldoende bouwlocaties en afspraken maken over de regionale verdeling van de woningbouwopgave, waarbij twee derde van de nieuwbouw betaalbaar moet zijn en 30% sociale huur. In de Woondeal Twente zijn deze afspraken vastgelegd. Het volkshuisvestingsprogramma is een verankering en uitwerking op gemeentelijk niveau van de bestuurlijke afspraken uit de woondeals.
-------------------------	--

Instructieregels voor gemeenten

De Wvrv bevat instructieregels voor gemeenten over de invulling van hun volkshuisvestingsprogramma's en prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties.

Een voorbeeld hiervan is dat minstens tweederde van de nieuwbouwwoningen betaalbaar moet zijn, en dat gemeenten een minimumpercentage van 30% sociale huur of 40% middensegment (betaalbare koop en middenhuur) moeten programmeren.

Daarnaast zijn er instructieregels die de bouw van mantelzorg- en familiewoningen vergunningsvrij maken.

De instructieregel permanente bewoning recreatiewoningen- die nu ter consultatie ligt – is ook een voorbeeld van hoe rijk regie kan nemen.

Lokale prestatieafspraken

Het volkshuisvestingsprogramma schrijft voor over welke onderwerpen de gemeente lokaal beleid maakt. Dit betekent dat de uitwerking van dit beleid met de onderwerpen vanuit het volkshuisvestingsprogramma een plek krijgen in de lokale prestatieafspraken.

Het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting zorgt op deze manier voor een versteviging van de lokale prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties: de lokale prestatieafspraken vormen een uitwerking van de geïntroduceerde volkshuisvestingsprogramma's.

	<u>Woonzorgvisie is deel van het volkshuisvestingsprogramma</u> De gemeente moet in het volkshuisvestingsprogramma de verbinding leggen tussen wonen, zorg en ondersteuning. Het wetsvoorstel regelt dat de gemeente het initiatief neemt om bij het gesprek over lokale prestatieafspraken de (zorg)aanbieders te betrekken die hieraan een bijdrage kunnen leveren. De zorg- en ondersteuningspartijen zijn geen ondertekenende partij bij de lokale prestatieafspraken, maar leveren daarvoor dus wel input. <u>Urgenten en aandachtgroepen</u> In het volkshuisvestingsprogramma moet de gemeente inspelen op de woonbehoefte van aandachtsgroepen; mantelzorgontvangers- en verleners, mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking of psychisch kwetsbaren, uitstromers uit instellingen, maatschappelijke opvang en de jeugdhulp, ex-gedetineerden, dreigend dak- en thuislozen, stoppende sekswerkers, statushouders, ouderen, arbeidsmigranten, studenten en woonwagenbewoners. Regionale afstemming is in de wet opgenomen. In de woningmarkt regio maken gemeenten afspraken over Faire Share en stellen een regionale Huisvestingsverordening en Urgentieregeling 56op. <u>Zorg en ondersteuning</u> Het volkshuisvestingsprogramma moet ook een verbinding maken met zorg en ondersteuning, door randvoorwaarden voor goed wonen met zorg en ondersteuning. De gemeente moet in aansluiting hierop in het Wmo-beleidsplan aandacht besteden aan inkoop van zorg en maatschappelijke ondersteuning. Tot slot moet het programma gaan over voldoende levensloopgeschikte woningen met mogelijkheid van zorg thuis.
--	---

2.4.2 Beleid (huisvesting) arbeidsmigranten

Werkgevers in Hof van Twente zetten steeds vaker arbeidsmigranten in bij hun productieproces. De arbeidsmigranten zijn essentieel voor de arbeidsmarkt.

De toename van het aantal arbeidsmigranten brengt ook problemen met zich mee en zorgt voor vragen en opgaves waar de gemeente beleid en een aanpak op wil formuleren.

Huisvesting is één van de opgaven. Het is ook van belang deze doelgroep goed in beeld te hebben. Registratie en inschrijving bij de gemeente is hiervoor essentieel. Samen met stakeholders willen we inzetten op preventie, toezicht en handhaving. Ook willen we onze voorzieningen toegankelijker maken voor arbeidsmigranten. Dat kan namelijk problematiek voorkomen. Een goede communicatie met de doelgroep helpt om bovenstaande opgaves aan te pakken.

Hof van Twente wil aan de slag met een integrale aanpak en samenwerking met werkgevers waarmee we afspraken gaan maken.

In 2026 gaan we een beleidskader vaststellen voor de huisvesting van arbeidsmigranten, een uitvoeringsplan om op alle onderdelen integraal aan de opgaven te werken opstellen, een kader voor locatiekeuze voor huisvestingarbeidsmigranten dat moet helpen bij het realiseren van voldoende huisvesting ontwikkelen en met werkgevers afspraken maken.

2.4.3. Realisatie woonwagenstandplaatsen

In plan Op Stoom worden 5 standplaatsen gerealiseerd. Naar verwachting zijn deze standplaatsen in 2026 bouwrijp. Voor de realisatie van de standplaatsen en woonwagens maken we afspraken met de woningcorporatie en woonwagenbewoners.

Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
<i>Kavelverkoop</i>	Bij nieuwbouwprojecten worden de kavels op basis van de kavelinschrijflijst toegekend.
<i>Verkoop restgrond</i>	Gemeentelijke gronden die vallen onder de criteria van restgronden kunnen worden verkocht.
<i>Omgevingsplan</i>	Op verzoek van een initiatiefnemer kan een ruimtelijke procedure gestart worden doorlopen worden om een plan mogelijk te maken.
<i>Begeleiding ondernemers</i>	Middels bedrijfscontactfunctionaris, ondernemersfonds en economische werkgroep.
<i>Landelijk en regionale afstemming met Bzk, Provincie, gemeenten, corporaties en andere stakeholders over volkshuisvestelijke opgaven en ontwikkelingen.</i>	Deelname aan reguliere en thematische ambtelijke overleggen. Actieve deelname aan werkgroepen dit strategisch van belang zijn voor Hof van Twente.
<i>Monitoring planvoorraad</i>	Het monitoren van de planvoorraad. Het doorgeven van planvoorraad, woningbouwproductie en onttrekking aan de Provincie.
<i>Woningbouwplannen</i>	Het beoordelen en adviseren over woningbouwplannen op basis van de Woonvisie, beleid, woningbouwkader en planvoorraad en het maken van volkshuisvestelijke afspraken met initiatiefnemers.

<i>Prestatieafspraken woningbouwcorporaties</i>	Het maken, uitvoeren en evalueren van prestatieafspraken met woningbouwcorporaties en huurdersorganisatie om samen belangrijke volkshuisvestelijke doelen te behalen.
<i>Starterslening</i>	Het uitvoeren van de verordening Starterslening.
<i>Bijhouden van de lijst geregistreeerde standplaatszoekenden woonwagenlocaties.</i>	Bijhouden van de lijst geregistreeerde standplaatszoekenden. Verlenging en inschrijving.
<i>Vrijtijdseconomie</i>	Voornamelijk: 1. Advies bij recreatieve plannen/vraagstukken via RO of VTH 2. Eerste aanspreekpunt en begeleiding VTE-ondernemers 3. Verbindende factor tussen VTE-ondernemers, gemeente en aanverwante organisaties
<i>Duurzaamheid</i>	Uitvoering geven aan de Routekaart energieneutraal 2035 door middel van uitvoering van Rijksbeleid, regionale samenwerking en gemeentelijk beleid.

Wat gaat dit kosten?

Bedragen x € 1.000

2 Wonen en werken		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
02003	Beheer overige gebouwen en gronden	2.328	1.772	1.891	1.947	1.955	1.979
02204	Economische havens en waterwegen	266	292	365	310	313	319
02301	Economische ontwikkeling	1.894	1.651	828	842	490	493
02302	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.894	242	2	10	14	19
02303	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	85	381	95	95	95	95
02304	Economische promotie	594	749	575	536	482	482
02505	Cultureel erfgoed	201	197	197	200	201	201
02801	Ruimte en leefomgeving	859	1.416	1.103	1.128	1.026	1.033
02802	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.344	7.487	439	453	462	464
02803	Wonen en bouwen	2.609	3.588	2.732	2.752	2.569	2.589
Totaal lasten		13.073	17.774	8.226	8.274	7.607	7.676
02003	Beheer overige gebouwen en gronden	2.401	1.708	1.766	1.765	1.765	1.765
02204	Economische havens en waterwegen	66	100	100	100	100	100
02301	Economische ontwikkeling	852					
02302	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.895	229				
02303	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	62	149	71	71	71	71
02304	Economische promotie	5	5	5	5	5	5
02505	Cultureel erfgoed	263	6	6	6	6	6
02801	Ruimte en leefomgeving	116	192	193	193	193	193
02802	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.612	7.103	392	404	413	414
02803	Wonen en bouwen	1.462	2.273	1.885	1.884	1.882	1.881
Totaal baten		9.735	11.765	4.419	4.429	4.436	4.436
Saldo van baten en lasten		-3.338	-6.009	-3.807	-3.845	-3.171	-3.240
02010	Mutaties reserves (stortingen)	511	104	1.011	10	8	7
02010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	1.171	3.300	1.865	865	144	144
Saldo mutaties reserves		659	3.196	853	855	136	138
Resultaat na bestemming		-2.679	-2.813	-2.954	-2.990	-3.035	-3.102

Toelichting (grootste) mutaties programma 2 per taakveld

Algemeen	Op basis van de uitgangspunten voor de loon- en prijsontwikkeling 2026 een verhoging van de budgetten met gemiddeld 3,1%.
02003 Beheer overige gebouwen en gronden	Exploitatie van TSB-terrein heeft op begrotingsbasis geen resultaat, In werkelijkheid (2024) bleek wel. Daarnaast worden er meer interne uren toegerekend aan grondexploitaties.
02204 Economische havens en waterwegen	Incidenteel groot onderhoud in 2026 voor binnenhavens (plaatsen van drenkelingenladders).
02301 Economische ontwikkeling	De plattelandsprojecten worden in werkelijkheid (jaarrekening) verantwoord als lasten en baten, in begroting als saldo op de lasten. De toename in 2025 en 2026 wordt veroorzaakt door diverse budgetoverhevelingen t.l.v. reserves. O.a. budgetten plattelandsontwikkeling en biodiversiteit. Daarnaast diverse kosten vanuit de themanotities.
02302 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	In 2024 exploitatieopzet plan Zenkeldamshoek.
02303 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Verhoging van de raming in 2025 betreft de budgetoverhevelingen actieplan retail t.l.v. de reserve ESP.
02304 Economische promotie	Verhoging van de raming in 2025 betreft de budgetoverhevelingen actieplan vrijetijdseconomie en hofmarketing t.l.v. reserves.
02505 Cultureel erfgoed	In 2024 is incidenteel een deel van de voorziening onderhoud gebouwen vrijgevallen. Dit betrof onderhoud schoorsteenpijp Delden.

02801	Ruimte en leefomgeving	Verhoging raming in 2025 betreft extra kosten omgevingswet (budgetoverheveling en meicirculaire 2024) en budgetoverheveling budgetten themanotities: wonen en planonderzoek t.l.v. reserve noaberfonds.
02802	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Betreft mutaties (winst- en verliesnemingen) diverse grondexploitaties en herzieningen grondexploitaties in 2025, waaronder locaties Toonladder, Ranninkschool, Diepenheim Noord 3 en diverse deelgebieden van het TSB-terrein.
02803	Wonen en bouwen	De toename in 2025 wordt veroorzaakt door diverse budgetoverhevelingen t.l.v. reserves o.a. buurtenergie, energietransitie en duurzaamheidsbeleid. Van 2023 t/m 2027 verhoging van budgetten themanotities: duurzaamheid. Daarnaast met ingang van 2025 weer hogere leges bouwvergunning, waar we in 2024 een dip zagen in verband met de nieuwe omgevingswet.
02010	Mutaties reserves	Mutaties in de reserves hangen samen met de uitgaven op de andere taakvelden. Een specificatie van de mutaties per programma is opgenomen in de financiële bijlagen (specificaties incidentele baten/lasten en structurele resultaatbestemming).

BELEIDSAGENDA 2026			
	PROGRAMMA 2: BESTUUR EN VEILIGHEID	Besluit	Gepland
2.1	Warmteprogramma	College	Q4 2026
2.2	Visie- en programma Landelijke Gebied	Raad	Q2 2026
2.3	Ontwikkelen nieuwe bedrijventerreinenvisie	Raad	Q1 2026
2.4	Ontwikkeling en uitvoering Projecten energieopwekking en -besparing		2024-2026
2.5	Uitvoering projecten Buurtenergie	College	2024-2026
2.7	Volkshuisvestingenprogramma	College	Q4 2026
Gerealiseerd		Conform planning	Afwijking in planning

Programma 3: Leefomgeving

Dit programma omvat het onderhoud van de openbare ruimte voor de onderdelen milieu, bodem en asbest, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit, wegen, bruggen en straatmeubilair, groen en speelplekken, begraafplaatsen, afval, riolering en water en gemeentelijke gebouwen. De belangrijkste taken binnen dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het dagelijks onderhoud, het groot onderhoud, vervangingen en herinrichtingen in de openbare ruimte. Wij registreren de uitvoering van deze kerntaken.

De kwaliteit van de openbare ruimte is een samenspel tussen de gemeente en haar inwoners, maar ook tussen inrichting, aanleg, onderhoud en gebruik. De uitgangspunten voor de inzet van middelen zijn 'schoon, heel en veilig'. Inwoners en ondernemers worden betrokken bij veranderingen van hun woon- of werkomgeving. We dagen inwoners uit om zelf mee te doen en geven ruimte aan initiatieven en zelfbeheer.

We willen de leefomgeving duurzaam in stand houden. Daarom koppelen we investeringen integraal aan andere gemeentelijke opgaven zoals asbestsanering, duurzaamheid en klimaatopgave. Het investeringsvermogen loopt terug, zowel bij de gemeente als bij partners. Daarom zijn we aan de slag gegaan met aanpassing van de beeldkwaliteit. Daarnaast is er een visie ontwikkeld op het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte, die toekomstgericht en mensgericht is en bijdraagt aan de invloed en het geluk van onze inwoners en ook financieel beheersbaar is

KADERSTELLING:

- Milieubeleidsplan incl visie
- Masterplan Asbest _
- Bodemkwaliteitskaart_
- Gemeentelijk Mobiliteitsplan _
- Beheerplan Wegen _
- Beleidsplan Openbare Verlichting _
- Beleidsnotitie verduurzamen Openbare Verlichting_
- Plan van aanpak Ecologisch beheer bermen en sloten
- Beheren op Beeldkwaliteit_
- Groenbeheerplan _
- Besluiten Algemene begraafplaatsen_
- Gemeentelijk Rioleringsplan _
- Afvalbeleidsplan _
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte
- Integrale laadvisie Hof van Twente
- Gebouwenbeheervisie

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2026
3.1 <i>Beheer Openbare Ruimte</i>	3.1.1 Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte wordt uitgevoerd volgens het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) grotendeels volgens beeldkwaliteit C. De begroting is volgens landelijke normkostensystematiek doorgerekend en ingericht volgens BBV. Dit betekent een kosten- en maatregelenplan dat inzicht geeft en past bij de arealen, kwaliteitsniveau en normkosten. Dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zijn duidelijk in de begroting verwerkt.
	3.1.2 Samen-op-Kaart (SoK) Jaarlijks wordt een meerjarenuitvoeringsprogramma (MJUP) opgesteld. In het MJUP staan de werkzaamheden omschreven op (globale) locatie en jaar van uitvoering. Om de afstemming voor het MJUP te structureren, wordt gebruik gemaakt van Samen-op-Kaart (SoK). In dit proces worden investeringen en groot onderhoud in de openbare ruimte integraal, gebiedsgericht en datagedreven geprogrammeerd. De resultaten worden via GIS-kaarten gevisualiseerd, om integrale opgaven te bepalen / afstemmen en deze te vertalen naar concrete projecten. De kaart levert een beter (eenduidig) overzicht, verbetert de onderlinge afstemming en een besparing in benodigde tijd en geld. Om het proces rondom de SoK mogelijk te maken, wordt ingeschat dat de formatie uitgebreid moet worden; hierbij moet vooral gedacht worden aan uren voor 'dataregisseur / GIS-specialist'. In de 1 ^e Berap van 2026 worden de financiële consequenties zichtbaar gemaakt.

3.2 <i>Bodem en Asbest</i>	3.2.1 Omgevingswet en Bodem Gemeenten zijn onder de Omgevingswet bevoegd gezag geworden voor het onderdeel 'bodem' voor de fysieke leefomgeving. Hierdoor zijn taken en bevoegdheden van provincie Overijssel over gegaan naar de gemeente Hof van Twente (met uitzondering van het deel dat onder overgangsrecht Wbb valt) De gemeente moet vaker bodemonderzoek doen, toetsen of maatregelen nodig zijn en bodemverontreinigingen opruimen. Gemeentelijk of regionaal beleid (zoals de Regionale Nota bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart) en nieuwe wetgeving gaat in nieuwe instrumenten verwerkt worden zoals bijv. Omgevingsvisie en Omgevingsplan. Gemeenten blijven nauw samenwerken binnen Twente en met de provincie voor bijvoorbeeld de aanpak van nieuwe stoffen (zoals bijv. PFAS of staalslakken) en nieuwe wetgeving. 3.2.2 Asbestarme gemeente – Masterplan asbest De doelstelling van het Masterplan asbest, om te komen tot een asbestarme gemeente, is onveranderd. Hof van Twente is actief deelnemer als ambassadeur in landelijke versnellingsaanpak asbestdakensanering. Op verschillende wijze o.a. communicatie op bewustwording en subsidiemogelijkheden wordt de sanering van asbestdaken gestimuleerd. Projectbureau Bodem Asbest Sanering (BAS) voert de asbestbodemsaneringen uit. Volgens de samenwerkingsovereenkomst 'Asbestbodemsaneringsopgave 2023-2030' tussen provincie en 7 deelnemende gemeenten wordt ingezet op programmering onderzoeken en saneren asbestbodemplaties met gezondheidsrisico's. Door het ministerie I&W is aangegeven dat Bodem Asbest Sanering (BAS) voor de periode 2026-2030 financieel wordt ondersteunt. De gemeente blijft zich inzetten voor de aanpak van asbestdaken en mogelijk maken van asbestbodemsanering met een integrale aanpak.
---------------------------------------	--

3.3 Wegen	3.3.1 Gladheidsbestrijding De gemeente Hof van Twente is sinds het strooiseizoen 2024-2025 over naar preventief (nat) strooien. Hierdoor zullen we vaker gaan strooien maar wel met minder zout per keer. De veiligheid wordt hiermee vergroot. 3.3.2 Onkruidbeheersing De afgelopen jaren is een tweede ronde onkruidbestrijding op verharding uitgevoerd met inzet van incidentele middelen. Hiermee is destijds tegemoet gekomen aan de wens van onze inwoners om het er buiten mooier uit te laten zien. De uitvoering vindt op duurzame wijze plaats. Dit willen we de komende jaren voortzetten. In 2025 is in het kader van bezuinigingen een ronde onkruidbeheersing op verharding uitgevoerd. Gelet op de effecten is vanuit de gemeenteraad voor een periode van 5 jaar een reserve van € 1.000.000 beschikbaar gesteld waardoor er weer twee rondes onkruidbeheersing op verharding kunnen worden uitgevoerd. Voor 2026 zal uit deze reserve een bedrag van € 200.000 beschikbaar zijn voor de extra ronde onkruidbestrijding.
3.4 Inclusieve speeltuinen	Speeltoestellen worden in stand gehouden op plekken waar dat echt nodig is. Bij renovatie van speeltuinen of bij het plaatsen van nieuwe speeltoestellen zullen we er naar streven dat in iedere kern minstens één speeltuin of speelplek geschikt is voor kinderen met een beperking. Spelen ontmoeten voor ouderen en kinderen, bewegen en vergroenen.

3.5 Programma voor klimaat, biodiversiteit, riolering en water 2026-2029	Het programma beschrijft hoe gemeente Hof van Twente invulling geeft aan de consequenties van het veranderende klimaat, het biodiversiteitsherstel en de wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Doordat het programma waarschijnlijk pas in december 2025 wordt vastgesteld, nadat de begrotingsbehandelingen zijn geweest, kunnen verschillen ontstaan met de begrotingscijfers. De onderbouwing en consequenties worden in het programma beschreven.
---	--

Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
Milieu	In 2024 is begonnen met de voorbereidingen van de saneringswerkzaamheden wegverkeerslawaaï in Goor, Ambt Delden en Hengevelde. De afronding hiervan staat gepland in 2026. Binnenhuismetingen moeten nog uitwijzen hoeveel woningen daadwerkelijk een te hoge geluidsbelasting ervaren door wegverkeer. Deze woningen worden vervolgens beter geluidgeïsoleerd, bijvoorbeeld door het aanbrengen van dubbel glas of gevelisolatie. Het Rijk vergoedt de kosten van de sanering van geluidhinder. Hiermee verminderen we de geluidsbelasting, verbeteren we de duurzaamheid van de woningen en verhogen het wooncomfort.
Aanpak asbestbodem	Het projectbureau Bodem Asbestsanering (BAS) gaat verder met de aanpak van de asbestbodemopgaven (onderdeel van Masterplan Asbest). In gemeente Hof van Twente vinden diverse projecten plaats binnen de aanpak van projectbureau BAS. Het projectbureau doet een voorstel voor een programma, begroting en verantwoording via de stuurgroep (provincie en de zeven deelnemende gemeenten).
Aanpak asbestdaken	Hof van Twente zet zich in voor het landelijke lobbydossier asbest (richting politiek Den Haag). De gemeente neemt op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau deel aan regionale en landelijke overleggen over de asbestdakenproblematiek. We hebben geprobeerd voor elkaar te krijgen dat er een landelijke regeling komt voor de aanpak van asbestdaken en dat er (landelijk) opnieuw budget beschikbaar komt om asbestdaken te

	verwijderen. De aanpak vanuit rijk en provincie blijft tot nu toe beperkt tot communicatie over en bewustwording van de risico's van een asbest dak richting eigenaren. We hebben nog steeds een gemeentelijke subsidieregeling voor verwijdering van asbestdaken, een doe het zelf pakket waarmee mensen onder voorwaarden zelf hun dak mogen verwijderen en we ondersteunen projecten. Ondanks dat er geen wettelijk verbod is afgekondigd, blijft asbest gevaarlijk; de verwerking stopt immers niet. Verwijdering (sanering) van asbest is daarom op enig moment noodzakelijk. De stimulering van asbestdakenverwijdering dmv subsidie beëindigen we in 2028. Dit is vastgelegd in de tussenevaluatie Masterplan Asbest. Dit wordt actief gecommuniceerd naar inwoners en bedrijven.
Openbare verlichting	De vervanging van openbare verlichting door led-armaturen wordt voortgezet. Dit project loopt tot en met 2032. Hiermee wordt alle openbare verlichting in onze gemeente duurzaam gemaakt.
Wegen, bermen, sloten en civieltechnische kunstwerken	Dit betreft de uitvoering van het jaarlijkse programma groot onderhoud wegen, herstel elementenverharding en straatvegen. Het maaien van bermen en sloten wordt zodanig uitgevoerd dat de biodiversiteit wordt vergroot. Aan civieltechnische kunstwerken (bruggen) worden inspecties, klein- en groot onderhoud en vervangingen uitgevoerd.
Verkeersveiligheid en (duurzame) mobiliteit	Dit betreft de uitvoering van het Gemeentelijk Mobiliteitsplan, o.a. door het realiseren van aanvullende snelheid remmende maatregelen op gemeentelijke wegen in 30 en 60 km zones in combinatie met wegonderhoud.

	We gaan de gedragsbeïnvloedingsmaatregelen voortzetten en maken daarbij onderscheid in voorlichting, educatie, ‘verleiden’ en handhaving. In 2026 gaan we verder met het plaatsen van openbare laadpunten in de kernen van onze gemeente. Volgens de vastgestelde Integrale laadvisie Hof van Twente zetten we in op het tijdig realiseren van een toegankelijke, betaalbare, betrouwbare en veilige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. Hiermee willen we inwoners en bedrijven informeren en stimuleren in de transitie naar duurzame mobiliteit.
Openbaar groenbeheer en bomenbeheer	Het groenbeheer in de openbare ruimte en op begraafplaatsen wordt zodanig uitgevoerd dat kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie zullen toenemen. Bomenonderhoud wordt planmatig uitgevoerd en op basis van meldingen en incidenten. De meldingen incidenten nemen toe door de weersextremen in de seizoenen. Dit brengt veiligheidsrisico’s met zich mee en heeft gevolgen voor het beheer en onderhoud (zorgplicht). We blijven monitoren hoe dat effect op het beheer en onderhoud zich verder ontwikkelt. De schade aan het openbaar groen als gevolg van de extreme droogte afgelopen jaren blijft ondanks een nat seizoen zichtbaar, met explosieve groei van onkruid. In combinatie met het lagere onderhoudsniveau is het extra gevoelig voor uitval. Door het vastgestelde beleid blijkt uit beleidsschouw dat het vastgestelde onderhoudsniveau niet of moeizaam wordt gehaald

Begraven	De algemene begraafplaats in Markelo heeft ruimte nodig voor nieuwe graven. De capaciteit is gebaseerd op de jaarlijkse uitgifte van nieuwe graven in de afgelopen jaren en de verwachte benodigde capaciteit voor de toekomst. Uitbreiding van de huidige begraafplaats is niet mogelijk omdat deze is ingeklemd tussen een woonwijk en wegen. De voorbereidende werkzaamheden zijn in gang gezet om veld E van deze begraafplaats in Markelo te ruimen om ruimte te creëren voor nieuwe graven.
Eikenprocessierups en exoten	Om de eikenprocessierups te bestrijden vindt in de maanden juni, juli en augustus de wegzuig-bestrijding plaats. Hiermee wordt maximaal ingezet om de overlast door EPR voor onze inwoners te beperken. We gaan door met de bestrijding van o.a. de Japanse duizendknoop. Door de bestrijding goed op te pakken op gemeentelijke grond hopen we de uitbreiding te kunnen beheersen en inwoners te bewegen om op particuliere grond hetzelfde te doen. Daarmee proberen we de groei van de invasieve soort, die een bedreiging vormt voor de biodiversiteit, een halt toe te roepen.
Wijkbeheer: Jij en wij(k) aan zet	Wij stimuleren bewonersinitiatieven. Wij faciliteren en stimuleren samen met andere maatschappelijke organisaties ideeën van inwoners waarbij spelen, ontmoeten, vergroenen en verduurzamen centraal staan. Op verzoek van stads- en dorpsraden voeren we wijkstouwen uit.
Afvalinzameling	Onze gemeente is per 1 juli 2022 overgegaan op een ander inzamelschema voor de inzameling van afval (2-, 3- 4 inzamelsysteem). Hiermee gaan we in 2026 door. Dit doen we zodat het afval goed gescheiden wordt. Daardoor is er veel minder restafval. Omdat de wagens van Twente Milieu minder vaak rijden en dus minder CO2 uitstoten, is het

	ook duurzamer. Daarnaast zijn de kosten voor het inzamelen van afval hoog. Om het betaalbaar te houden is er voor dit afvalschema gekozen. Ook komen we hiermee dichterbij de doelstelling om in 2030 minder dan 50 kg restafval per inwoner te produceren. In 2026 gaan er nieuwe afspraken gelden voor het inzamelen van PMD. Dit zal vooral invloed hebben op de inzameling bij appartementen en hoogbouw. Wij moeten mee in de landelijke afspraken, maar de gevolgen voor ons zijn nu nog niet duidelijk.
Riolering en water	De bestaande stimuleringsregeling (voor de aanschaf van een regenton, het afkoppelen van hemelwater en aanleg van groenblauwe daken) wordt aangepast c.q. uitgebreid. Ook in 2026 doet de gemeente mee met NK Tegelwippen om de leefomgeving meer te ontstenen / vergroenen. Overeenkomstig het meerjarenuitvoeringsprogramma komen een aantal rioleringsprojecten in uitvoering en wordt invulling gegeven aan de wateragenda (samenwerkingsovereenkomst) die met beide waterschappen is opgesteld.
Gebouwen	We benutten kansen om gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen in combinatie met groot onderhoud. We bekijken per object welke maatregelen we kunnen treffen om minder energie te verbruiken of om energie op te wekken. Uitvoering van het regulier planbaar onderhoud vindt plaats volgens het meerjarig onderhoudsplan dat in 2024 is geactualiseerd. Bij natuurlijke vervangingsmomenten van installaties en bij groot onderhoud houden we rekening met het verduurzamen van ons vastgoed. In 2026 wordt het gebouwbeheer binnen de gemeente gecentraliseerd. Door de implementatie van integraal gebouwbeheer clusteren we de

	werkzaamheden met betrekking tot het beheer en onderhoud. Vanuit dit overzicht wordt de gebouwbeheer visie opgesteld in 2026. Per gebouw worden dan de kansen, kosten en noodzakelijkheid voor verduurzaming in kaart gebracht in aanvulling op het MJOP. We gaan onderscheid maken in kern vastgoed (noodzakelijk) en niet-kern vastgoed. Niet-kern vastgoed wordt beoordeeld op het huidige gebruik en de mogelijkheid om deze in te zetten voor alternatief gebruik, herontwikkeling, verhuur of verkoop. Daar waar gemeentelijke gebouwen hun huidige functie verliezen, of gebruikt worden door andere partijen, bekijken we of we deze gebouwen kunnen verkopen of privatiseren. Naast het implementeren van integraal gebouwbeheer zal in 2026 ook worden ingezet op de (wettelijk verplichte) energiemonitoring per gebouw. Dit vraagt om extra inzet en (software) tools om te monitoren, rapporteren en bij te sturen.
--	--

Wat gaat dit kosten?

Bedragen x € 1.000

3 Leefomgeving		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
03201	Verkeer en vervoer	6.397	6.613	6.722	6.799	6.889	7.011
03204	Economische havens en waterwegen	33	35	35	43	46	50
03205	Openbaar vervoer	16	16	16	16	16	16
03507	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.916	3.250	2.898	2.928	2.943	2.960
03702	Riolering	4.530	4.596	5.064	5.142	5.213	5.308
03703	Afval	3.576	3.459	3.346	3.353	3.354	3.355
03704	Milieubeheer	4.870	3.553	1.741	1.757	1.758	1.757
03705	Begraafplaatsen en crematoria	420	412	584	587	611	607
Totaal lasten		22.757	21.934	20.406	20.626	20.830	21.065
03201	Verkeer en vervoer	655	359	363	363	363	363
03204	Economische havens en waterwegen						
03205	Openbaar vervoer						
03507	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	16	16	16	16	16	16
03702	Riolering	5.653	5.913	6.173	6.273	6.373	6.474
03703	Afval	4.361	4.297	4.140	4.155	4.165	4.168
03704	Milieubeheer	4.351	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
03705	Begraafplaatsen en crematoria	212	279	279	279	279	279
Totaal baten		15.248	12.064	12.172	12.286	12.397	12.499
Saldo van baten en lasten		-7.509	-9.870	-8.234	-8.340	-8.434	-8.566
03010	Mutaties reserves (stortingen)	52	1.748	23	23	23	23
03010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	754	4.078	280	272	264	256
Saldo mutaties reserves		702	2.330	257	249	241	233
Resultaat na bestemming		-6.807	-7.540	-7.977	-8.091	-8.193	-8.333

Toelichting (grootste) mutaties programma 3 per taakveld

Algemeen		Op basis van de uitgangspunten voor de loon- en prijsontwikkeling 2026 een verhoging van de budgetten met gemiddeld 3,1%.
03201	Verkeer en vervoer	De lasten stijgen in 2026 ten opzichte van 2025 door hogere kapitaallasten (investeringen) en kosten onderhoud.
03507	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Een daling van de lasten van onderhoud vanaf 2026. Deels betreft het een verschuiving naar onderhoud sportvelden en onderhoud begraafplaatsen voor een juiste toerekening van de lasten.
03702	Riolering	De lasten nemen toe door een stijging van de kapitaallasten. De rioolhefing wordt jaarlijks conform het GRP met € 5 verhoogd.
03703	Afval	De mutaties van de lasten en baten is het gevolg van de actualisatie van de afvalbegroting.
03704	Milieubeheer	Uitgaven en inkomsten voor asbestsanering. De inkomsten betreffen de provinciale subsidie voor asbestsanering. De lasten voor het integraal uitvoeringsprogramma asbestsanering inclusief het projectbureau BAS (uitvoeren BAS projecten). Dit wordt jaarlijks verrekend met de daarvoor ingestelde reserve. In 2025 is het restant budget, welke ten laste komt van de reserve via budgetoverheveling, weer opgevoerd.
03705	Begraafplaatsen en crematoria	Toename van de lasten vanaf 2026 komt met name door een verschuiving van de toerekening. Het betreft kosten van onderhoud groen binnen de omheining van de begraafplaatsen. Vanaf 2028 kapitaallasten van opgenomen investering voor het ruimen van graven.
03010	Mutaties reserves	Mutaties in de reserves hangen samen met de uitgaven op de andere taakvelden. Een specificatie van de mutaties per programma is opgenomen in de financiële bijlagen (specificaties incidentele baten/lasten en structurele resultaatbestemming).

Programma 4: Sport, Cultuur en Onderwijs

In onze Visie Gezonde Verbinding staan de inwoners van de gemeente Hof van Twente centraal. We gaan er van uit dat iedereen in Hof van Twente de drive heeft om mee te tellen in de samenleving. Wij geloven dat meedoen waarde heeft en geeft aan de persoon zelf (meer autonomie, zelfvertrouwen, gezondheid, minder eenzaamheid) en voor onze samenleving (minder zorgkosten, beter voor de economie, etc.).

Hof van Twente is een gemeente waarin de gemeenschapszin groot is. Mensen kijken om naar elkaar. Veel informele en maatschappelijke organisaties helpen mee of willen meehelpen om de zelf- en samenredzaamheid van inwoners te vergroten. Dit is ons maatschappelijk kapitaal. Onze uitdaging is dat we deze organisaties willen blijven faciliteren en stimuleren, ook nu onze financiële middelen beperkter worden.

KADERSTELLING:

- [Visiedocument De Gezonde Verbinding](#)
- [Basis Infrastructuur \(BIS\) 2018-2022](#)
- [Integraal Huisvestingsplan \(IHP\) Primair en Voortgezet Onderwijs](#)
- [Cultuurvisie Samen vooruit, Samen verbonden](#)

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2026
4.1 Cultuurvisie en actieprogramma	In 2024 is een aangepast proces doorlopen om tot een definitieve cultuurvisie en uitvoeringsprogramma te komen. Hierbij is nadrukkelijk samen opgetrokken met een raads werkgroep en met betrokken partners uit het culturele veld. De pijlers van de nieuwe visie gaan over het behouden/versterken van noaberschap, een inclusieve en toegankelijke benadering van cultuur, het behouden van aansprekend cultureel aanbod (toekomstbestendigheid) én het ontwikkelen van nieuw cultureel aanbod voor de toekomst (innovatie). De nieuwe cultuurvisie is in december 2024 vastgesteld. Dit jaar zijn we aan de slag gegaan volgens het uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de doelstellingen uit de vernieuwde cultuurvisie.
4.2 Planvorming realisatie MFA'S	Samen met de lokale organisaties wordt de planvorming voor een MFA in Hengevelde en de MFA in Diepenheim verder uitgewerkt. In de kaderbrief 2026 zijn hiervoor gemeentelijke investeringsmiddelen geraamd: voor Hengevelde in 2026 samen € 11,4 miljoen en voor Diepenheim in 2026 € 4 miljoen. Hoewel deze middelen zijn opgenomen in deze begroting, stelt de gemeenteraad de middelen pas formeel beschikbaar na het akkoord op de concrete plannen. Met de gebruikers van sportpark Heeckeren in Goor zijn wij in gesprek over de beoogde toekomst van deze sportaccommodaties. Zodra wij voor dit sportpark op basis van een door initiatiefnemers gepresenteerd plan een businesscase hebben opgesteld, wordt deze ter accordering aan uw raad voorgelegd. Ten behoeve van sporthal/socu-accommodatie Markelo wordt een renovatieplan opgesteld. De ondergrond van de sporthal/socu-accommodatie en het naastgelegen parkeerterrein willen wij aankopen van de eigenaar van zalencentrum de Haverkamp. We hebben

	hierover overeenstemming bereikt. De overdracht is gepland in het 1 ^e kwartaal 2026. We verwachten in Q4 2025 hiervoor een raadsvoorstel voor aankoop voor te leggen.
4.3 Beleidskader Subsidies	Het Beleidskader Subsidies dat in 2025 door de gemeenteraad is behandeld, wordt in 2026 verder uitgewerkt in beleidsregels, zodat deze op tijd klaar zijn voor de subsidies die we als gemeente vanaf 2027 gaan verstrekken.
4.4 <i>Integraal huisvestingsplan (IHP)</i>	In 2025 is gestart met diverse voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van het project IHP - Uitvoering. Overeenkomstig het opgestelde projectplan, inclusief -planning, wordt invulling gegeven aan de verschillende deelprojecten. De planning is erop gericht in 2026 voor de deelprojecten Campus de Whee in Goor en Erve Hooyerinckschool in Delden een businesscase ter besluitvorming aan u voor te leggen. Voor de deelprojecten renovatie en verduurzaming OBS 't Stedeke en verbetering kleine scholen (buurtschapsscholen) verwachten wij dat de werkzaamheden dit jaar zullen starten. Van deze deelprojecten is het schoolbestuur (OPO Hof van Twente) bouwheer. Uiteraard worden de investeringen pas uitgevoerd na goedkeuring van de op te stellen businesscase en vrijgave van de desbetreffende (investerings)middelen.
4.5 <i>Subsidie lokale omroep Hofstreek FM</i>	Tijdens de Kadernota van juli 2025 is de subsidiering van Hofstreek FM besproken. Tot nu toe werd aangenomen dat de middelen uit het gemeentefonds één-op-één werden doorgezet als subsidie aan de door de gemeenteraad aangewezen lokale omroep. Uit onderzoek is echter gebleken dat dit niet het geval is. Daarom is besloten om het verschil van de jaren 2023-2024-2025 uit te keren. Het gaat om een incidenteel bedrag van € 14.000. Voor de komende jaren, tot het inwerking treden van de nieuwe Mediawet, zal het richtsnoerbedrag worden doorgezet naar Hofstreek FM. Het gaat om een bedrag van € 5.000 per jaar. Na de invoering van de nieuwe mediawet, die naar verwachting in 2028 van kracht wordt, zal de financiering rechtstreeks plaatsvinden richting de aangewezen streekomroep.

Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
<i>Subsidies structureel</i>	Jaarlijks verlenen wij structurele subsidies. Aan de hand van beleidsregels wordt bepaald wie er voor een subsidie in aanmerking kan komen. Er zijn beleidsregels voor sport, cultuur, zorg, jeugd, accommodaties, buurtschappen, promotie van kernen, HofMarketing, dorps- en stadsraden.
<i>Investeringsubsidies</i>	Verenigingen en stichtingen die investeren in hun accommodatie (verbouw, nieuwbouw, onderhoud) en als basisvoorziening worden aangemerkt, kunnen in een beroep doen op de regeling Investeringsubsidies..
<i>Combinatiefunctionarissen</i>	Bij tal van verenigingen en organisaties worden combinatiefunctionarissen (buurtsportcoaches), veelal op projectbasis, ingezet.
<i>Sport</i>	Sportverenigingen worden ondersteund om te komen tot een vitale sportvereniging. Een vitale vereniging heeft zijn eigen organisatie op orde, zorgt voor regulier sportaanbod en vervult daarnaast een bredere maatschappelijke functie.
<i>Onderwijs</i>	Op verschillende manieren werken wij samen met Onderwijs, schoolbesturen en directies in en buiten Hof van Twente. Die samenwerking gaat over inhoud en over huisvesting, met als doel een zo goed mogelijk pedagogisch klimaat te creëren.

Wat gaat dit kosten?

Bedragen x € 1.000

4 Sport, cultuur en onderwijs		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
04402	Onderwijshuisvesting	732	924	1.723	4.438	3.064	2.334
04403	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.159	2.374	2.373	2.479	2.514	2.568
04501	Sportbeleid en activering	501	473	419	228	235	244
04502	Sportaccommodaties	3.573	3.338	3.502	3.860	4.157	4.257
04503	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	2.126	2.478	2.449	2.479	2.399	2.421
04504	Musea	44	45	39	41	41	42
04506	Media	844	985	1.015	918	921	927
Totaal lasten		9.978	10.617	11.520	14.442	13.331	12.794
04402	Onderwijshuisvesting	75					
04403	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	311	390	355	355	355	355
04501	Sportbeleid en activering	298	202	190	1	1	1
04502	Sportaccommodaties	404	397	421	421	421	421
04503	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	113	50	94	94	94	94
04504	Musea	10	10	10	10	10	10
04506	Media	90	92	93	93	93	93
Totaal baten		1.299	1.141	1.164	974	974	974
Saldo van baten en lasten		-8.679	-9.476	-10.356	-13.468	-12.356	-11.819
04010	Mutaties reserves (stortingen)	1.648	863	9.191	341	91	91
04010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	2.894	2.472	11.524	2.195	1.527	1.434
Saldo mutaties reserves		1.246	1.609	2.333	1.854	1.436	1.343
Resultaat na bestemming		-7.433	-7.867	-8.023	-11.613	-10.920	-10.476

Toelichting (grootste) mutaties programma 4 per taakveld

Algemeen	Op basis van de uitgangspunten voor de loon- en prijsontwikkeling 2026 een verhoging van de budgetten met gemiddeld 3,1%.
04402 Onderwijshuisvesting	De mutaties in de lasten worden veroorzaakt door het integraal huisvestingsplan onderwijs.
04501 Sportbeleid en activering	In 2023 en 2024 is budget opgevoerd t.b.v. onderzoek multifunctionele sportaccommodaties. Raming lasten en baten sport/combinatiefunctie (brede Spuk-regeling) tot en met 2026.
04502 Sportaccommodaties	Vanaf 2027 verhoging lasten als gevolg van MFA's Hengevelde en Diepenheim.
04503 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Begrote lasten cultuurvisie voor de periode 2025-2027. Hogere baten in 2024 betreft ontvangen subsidie van de Provincie. En met ingang van 2026 hogere huurinkomsten van de Reggehof.
04010 Mutaties reserves	Mutaties in de reserves hangen samen met de uitgaven op de andere taakvelden. Een specificatie van de mutaties per programma is opgenomen in de financiële bijlagen (specificaties incidentele baten/lasten en structurele resultaatbestemming).

Programma 5: Maatschappelijke ondersteuning

Alle inwoners moeten kunnen meedoen. Iedereen wordt (voor zo ver als mogelijk) gestimuleerd om hun vermogen zich aan te passen te verhogen en eigen regie te voeren in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Wij ondersteunen die inwoners die dit om wat voor reden dan ook (tijdelijk) niet kunnen.

We willen een sociale gemeente zijn met “actief noaberschap” waar we omzien naar elkaar. In de samenleving die we voor ogen hebben, staat niemand buitenspel. Iedereen is waardevol, onze inwoners kunnen veilig en comfortabel wonen, kinderen en jongeren groeien veilig op tot verantwoordelijke en zelfstandige volwassenen. We vinden het belangrijk dat alle inwoners in de Hof, zo lang als mogelijk, mee kunnen doen in de samenleving. Meedoen geeft zin aan het leven, zorgt voor zelfvertrouwen, een betere gezondheid en minder eenzaamheid.

Primair zijn onze inwoners zelf verantwoordelijk voor aspecten zoals gezondheid, levensonderhoud en zinvolle dagbesteding. Samen met verschillende (maatschappelijke) organisaties zetten wij ons in om de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van onze inwoners te vergroten.

Onze basisprincipes zijn:

1. We gaan waar mogelijk uit van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid
2. We vinden het belangrijk om ‘het ervaren van problemen’ te normaliseren
3. We zetten in op preventie
4. We stimuleren een gezonde leefstijl
5. We werken integraal en systeemgericht
6. We zetten effectief, efficiënte hulp en ondersteuning in

KADERSTELLING:

- Visie Gezonde Verbinding 2024
- Themanotitie Sociaal Domein
- Visie Wonen, Welzijn en Zorg
- Beleidsplan Preventie en Handhaving Alcohol- en middelengebruik
- Beleidsplan Armoede en Schulden

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2026
5.1 Algemeen	5.1.1. Visie op het sociaal domein: de Gezonde Verbinding In 2026 en volgende jaren werken we binnen het sociaal domein verder op basis van “de Gezonde Verbinding”. Dit is onze visie op het sociaal domein die in oktober 2024 door de Raad is herbevestigd. Het betreft hier een herijkte visie die niet wezenlijk verschilt van de visie op basis waarvan we al enkele jaren werken. Het devies is om te blijven investeren in preventie. Preventie is de komende jaren hard nodig om onze inwoners te kunnen blijven ondersteunen binnen de strakker wordende financiële kaders. Dit doen we op verschillende onderwerpen binnen de vier bekend thema's: Kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, Iedereen doet mee en Vitaal Ouder worden
	5.1.2. Besparingen spoor 2 In 2026 geven we concreet invulling aan de bezuinigingen zoals opgenomen in deze Programmabegroting. Het gaat voor 2026 om een bedrag van €100.000 dat binnen de maatwerkvoorzieningen Wmo gerealiseerd moet worden. Voor Jeugd gaat het om een bedrag van €200.000. Uiteindelijk lopen deze bedragen op tot structureel €325.000 (Wmo) in €750.000 (Jeugd) vanaf 2028.
	5.1.3 Blijven investeren door middelen themanotities en rijksmiddelen De afgelopen jaren is binnen de themalijnen geïnvesteerd in verschillende programma's en projecten. Deze hebben gemeenschappelijk dat ze bijdragen aan preventie. De strategie is steeds geweest om voor zolang er door het rijk middelen beschikbaar worden gesteld deze als eerste in te zetten. Dit om te voorkomen dat niet ingezette middelen moeten worden terugbetaald. Het gaat hierbij met name om de middelen in het kader van

	de Specifieke Uitkering voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK GALA). Hier zijn aparte verplichtingen aan verbonden, maar deze zijn wel nauw verbonden aan de onderwerpen in de themanotities. Voor een deel lopen deze middelen af per 2026. Wij verwachten daarom in 2026 en 2027 de tot nu toe nog niet ingezette middelen themanoties volop nodig te hebben.
	5.1.4 Europese Aanbesteding doelgroepenvervoer In 2025 zijn we gestart met een Europese aanbesteding voor verschillende typen vervoer: regiotaxi, vervoer naar dagbesteding (Wmo/Jeugd) en leerlingenvervoer. De huidige contracten lopen af per 1 augustus 2026 en kunnen niet meer worden verlengd. We hebben onze visie op vervoer herijkt. Mede op basis van ervaringen en wensen die zijn opgehaald bij gebruikers is eind 2025 de feitelijke aanbesteding gestart die in 2026 zal leiden tot nieuwe contracten met vervoerders.
5.2 Kansrijk Opgroeien	5.2.1 Wat willen we bereiken Wij vinden het belangrijk dat alle jeugd in Hof van Twente gezond en zelfredzaam is en volwaardig kan meedoen in de samenleving. Om dit te bereiken, richten we ons op twee doelen: het realiseren van een stabielere thuissituatie voor jeugdigen en het beperken of terugdringen van risicofactoren. Een stabielere thuissituatie proberen we te bereiken door het faciliteren van een constructieve tijdsbesteding, het bieden van positieve opvoedondersteuning en het zorgen voor een gevarieerd aanbod aan voorzieningen. De risicofactoren voor jeugdigen bestaan onder andere uit armoede, psychiatrische problematiek en de aanwezigheid van jeugdbeschermingsmaatregelen. Voor zover het binnen onze invloedssfeer ligt, zetten we ons in om deze risicofactoren te beperken. Dat doen we door te werken aan een gezondere financiële situatie binnen gezinnen, een veiligere thuissituatie en het stimuleren van een kansrijke ontwikkeling.

5.2.2 Hofgericht samenwerken

Voor de jeugd uit onze gemeente en hun gezinnen is er een sluitend vangnet waarbij netwerkpartners binnen onze gemeente optimaal samenwerken. Hierdoor worden kinderen en gezinnen tijdig en met effectieve hulp en ondersteuning geholpen. Zo laagdrempelig mogelijk. Het vrij toegankelijke aanbod binnen Hof van Twente is ingevuld naar behoefte. We normaliseren waar het kan en kiezen direct voor een zwaardere aanpak indien nodig. Met Hofgericht samenwerken focussen we niet enkel op het individu maar op het systeem om de hulpvraag duidelijk te krijgen. Tegelijkertijd willen we meer normaliseren; niet alle vragen horen direct beantwoord te worden met geïndiceerde jeugdhulp. Als we geen jeugdhulp inschakelen, moet wel helder zijn welke hulp en ondersteuning dan passend is en moet dit lokaal en dichtbij aangeboden kunnen worden. Financiering van dit project vindt plaats vanuit de themanotities.

5.2.3 Kansrijke Start / Koers

Het project Koers gunt ieder kind de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. De eerste 1000 levensdagen zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van zowel fysieke als mentale problemen op latere leeftijd. Binnen de Hof hebben we een coördinatiepunt (Koers) opgezet waar professionals ouders/gezinnen kunnen aanmelden waar zorgen over de kinderen zijn in de leeftijd van -9 maanden tot en met 6 jaar. Binnen dit coördinatiepunt werken verschillende partners samen. Het coördinatiepunt richt zich met name op gezonde ouder-kind relaties. In 2026 werken we verder aan en in het coördinatiepunt. Tevens wordt geëvalueerd of de werkwijze effectief is en of structurele borging gewenst is. Financiering vindt plaats vanuit de SPUK GALA en de themanotities.

5.2.4 Intensieve Gezinsbegeleiding

Het project intensieve gezinsbegeleiding richt zich op die gezinnen waarbij het ouders structureel niet lukt om een stabiele en veilige thuissituatie te creëren. Afgelopen jaren is het belangrijkste uitgangspunt geweest om mensen in hun 'eigen kracht' te zetten. Daardoor blijven de kosten van specialistische zorg langzaam oplopen. Het project intensieve gezinsbegeleiding gaat eigenlijk weer terug naar de basis waarbij de gemeente langdurig intensieve stut en steun in de thuissituatie biedt, zodat op deze manier een veilige en gezonde basis kan worden gecreëerd samen met het gezin. Hierbij maken we de beweging van 'cure' naar 'care'. Dit project was al meerdere jaren een ambitie, maar kan in 2026 daadwerkelijk worden gestart. Financiering vindt plaats vanuit de themanotities en maatregelen uit Spoor 2 (zie verder Kaderbrief).

5.2.6 Versterken toegang

In het kader van de Hervormingsagenda jeugd zijn we aan de slag met het versterken en vormgeven van onze (integrale) toegang. Zodat we als gemeente effectiever en efficiënter kunnen werken en zo een kwalitatief betere dienstverlening en verwijzing kunnen bieden aan onze inwoners. Dit zal ook bijdragen aan het verminderen van de kosten van verwijzingen jeugdhulp. In de themanotitie Sociaal Domein (onderdeel Kansrijk opgroeien) en tijdens de raadsvergadering van de Kadernota d.d. 3 juli jl. (en het technisch beraad hieraan voorafgaand) is besproken dat de structurele inzet van een gedragswetenschapper en het hebben van voldoende formatie in de gemeentelijke toegang bijdraagt aan kwaliteit en gewenste besparingen in jeugdhulp. In de Hervormingsagenda opgenomen dat er breed gekeken moet worden (een zgn. Verklarende Analyse kost ca. 15 uur per casus) naar de kinderen/gezinnen met jeugdhulp-vragen, hiervoor is gedragswetenschappelijke kennis noodzakelijk. De Centrale Raad van Beroep heeft in jurisprudentie bepaald dat iedere jeugdhulpvraag moet worden afgehandeld volgens een vast 5-stappenplan. Dit stappenplan is eind 2024

	in onze gemeente ingevoerd, dit vraagt uiteraard meer tijd (en dus formatie). Tot op heden is dit ingevuld met 1,89 FTE tijdelijke formatie, deze moet structureel gemaakt worden om de noodzakelijke en gewenste kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven bieden.
5.3. Gezonde leefstijl	5.3.1 Wat willen we bereiken Een gezonde manier van leven draagt bij aan een goede kwaliteit van leven. Met de inzet op een gezonde leefstijl moedigen we inwoners aan om naar vermogen en eigen kunnen zelf de regie te nemen over hun gezondheid. We breiden het thema uit met mentale gezondheid en het bevorderen van een gezonde leefomgeving. De doelen die we hieraan verbinden zijn: Inwoners maken gezonde, verantwoorde keuzes in hun leefstijl 1. De fysieke leefomgeving faciliteert en verleidt tot een gezonde leefstijl 2. Inwoners zijn veerkrachtiger 3. Inwoners zijn meer in balans 4. Inwoners worden vitaal oud en zijn eerder voorbereid op hun toekomst (zie ook 5.5 Vitaal Ouder Worden). 5.3.2 Bevorderen gezond gewicht Sinds 2021 is de gemeente aangesloten bij de JOGG aanpak. Deze aanpak hebben we dit jaar met drie jaar verlengd. Met de JOGG-aanpak werken we samen aan het gezonder maken van de fysieke en sociale omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien. Dit doen we met zowel partners in onze gemeente, de regio als landelijk. Dit jaar is de JOGG aanpak versterkt met de ketenaanpakken Kind naar Gezond Gewicht en Volwassenen naar een Gezond Gewicht. In deze ketenaanpakken staat de samenwerking tussen het zorg- en sociaal domein centraal in de aanpak van (ernstig)

	overgewicht en wordt er vanuit een brede blik gekeken naar wat er nodig is aan begeleiding en zorg.
	5.3.3 Mentale gezondheid De gemeente Hof van Twente zet zich vanuit verschillende beleidsterreinen in om de mentale gezondheid van inwoners te versterken. Regionaal wordt gewerkt aan een integraal mentaal gezondheidsnetwerk, met als doel dat mensen met psychische of sociale vragen sneller passende ondersteuning of zorg krijgen, dichtbij en op maat. Wij sluiten aan bij deze regionale beweging en zijn gestart met een verkenning naar een lokaal mentaal gezondheidsnetwerk, om te bepalen wat nodig is om dit op te zetten.
	5.3.4 Preventie en Handavingsplan Alcohol en Middelengebruik Dit plan is door de gemeenteraad vastgesteld in februari 2024 inclusief de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). In het plan zijn de doelstellingen, activiteiten op het gebied van preventie en handhaving, en de te behalen resultaten vastgelegd. OKO is gestart in Markelo en krijgt daar steeds meer vorm. Daarnaast werken we actief aan bewustwording en het voorkomen van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar. Tegelijkertijd richten we ons op de handhaving. We geven voorlichting aan horeca (via de KHN-pilot), sportverenigingen en organisatoren van zomerfeesten over de Alcoholwet, en bieden hen praktische handvatten om de leeftijdsgrens beter na te leven.
	5.3.5 Gezonde leefomgeving Een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten maakt het voor onze inwoners makkelijker om gezond te leven. Om een gezonde leefomgeving te stimuleren richten we ons onder meer op het bewegen in de buitenruimte. In Markelo is bijvoorbeeld de KWIEK beweegroute gerealiseerd. Dit jaar willen we inventariseren wat er aan

	beweegmogelijkheden zijn in de openbare ruimte in de verschillende kernen. En vervolgens een plan maken om dit verder te stimuleren. 5.3.6 Vernieuwd minimabeleid Op basis van de uitkomsten van de evaluatie van het nieuwe Beleidsplan armoede en schulden wordt gericht verder gewerkt aan de doelen uit het plan: een groter bereik, meer gebruik door passende voorzieningen en laagdrempelige aanvraagprocessen. Waar nodig wordt bijgestuurd en accenten verlegd. Bij het opstellen van deze begroting zijn de uitkomsten nog niet bekend.
5.4. Iedereen doet mee	5.4.1 Wat willen we bereiken (doelen) Op basis van de uitkomsten van de evaluatie van het nieuwe Beleidsplan armoede en schulden wordt gericht verder gewerkt aan de doelen uit het plan: een groter bereik, meer gebruik door passende voorzieningen en laagdrempelige aanvraagprocessen. Waar nodig wordt bijgestuurd en accenten verlegd. Bij het opstellen van deze begroting zijn de uitkomsten nog niet bekend. Het gebied werk en inkomen biedt voor onze inwoners diverse uitdagingen als (energie)armoede, schulden, (medische) beperkingen en beperkte basisvaardigheden. We willen de kansen van inwoners vergroten om mee te doen in de Hofse samenleving, juist voor mensen waarvoor meedoen niet vanzelfsprekend is. Om dit mogelijk te maken werken we aan de volgende doelen: • Gezonde financiële situatie voor onze inwoners • Leven lang ontwikkelen • Arbeids)participatie en verminderen laaggeletterdheid

	• Passende ondersteuning aan inburgeraars, statushouders en vluchtelingen (Oekraïners) • Verbeteren basisvaardigheden van onze inwoners Investeren in digitale dienstverlening aan onze inwoners
	5.4.2 Borging formatie ondersteuning statushouders, jongeren en kwetsbare doelgroepen Er zijn autonome ontwikkelingen/ structurele uitdagingen die aanzienlijke gevolgen hebben voor de benodigde ureninzet van team Werk en Inkomen. Denk hierbij aan: • toename van de taakstelling voor huisvesting van statushouders in combinatie met de Wet Inburgering (2022); • de invoering van de Wet van school naar duurzaam werk. • toename in de doelgroep die in aanmerking komt voor Loonkostensubsidie (LKS); Deze uitdagingen zijn tot nu toe bekostigd vanuit de tijdelijk beschikbare middelen uit de themanotitie Sociaal Domein. Tot en met 31-12-2026 zijn er nog voldoende middelen voor de huidige ureninzet. In de loop van 2026 lopen de tijdelijke contracten van een aantal medewerkers af. Er moet een besluit genomen worden of we willen blijven investeren in deze kwetsbare doelgroepen, zodat helder is welke ambities en doelen we wel en niet kunnen behalen en waar we financiële en andere risico's op andere maatschappelijke terreinen voorkomen of accepteren. Zo heeft onder andere de inzet van de werkcoaches tot op heden geleid van de doorstroom van 22 personen naar betaald werk. Dit betekent dat deze personen geen beroep meer doen op een (volledige) bijstandsuitkering, met als effect een besparing van 165.000.

Daarom wordt in deze begroting voorgesteld om te blijven inzetten op extra ondersteuning van statushouders, jongeren en andere kwetsbare doelgroepen. Het doel is om hen in staat te stellen om volwaardig mee te doen in de Hof en zo min mogelijk afhankelijk te zijn van een bijstandsuitkering. Daarmee voorkomen we extra kosten die hoger uitvallen, dan het voorgestelde structurele extra budget van €342.000 vanaf 1-1-2027. Dit budget wordt ingezet voor het borgen van de huidige inzet op 3 terreinen, waar anders die ondersteuning gestopt moet worden:

- Kwetsbare (getraumatiseerde) inburgeraars: wanneer zij niet de juiste ondersteuning ontvangen behalen zij hun inburgering niet, blijven zij langer afhankelijk van een bijstandsuitkering, doen zij niet/onvoldoende mee in de maatschappij, met grote maatschappelijke gevolgen. Het gaat hierbij om circa 300 statushouders sinds 2022.
- Jongeren tot 27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt: vanuit de nieuwe Wet van school naar duurzaam werk krijgt de gemeente de verantwoordelijkheid om - samen met scholen/Doorstroompunt- jongeren met en zonder een diploma (startkwalificatie) te ondersteunen om duurzaam aan het werk te komen. Vooruitlopend op de wet heeft de gemeente in regionaal verband al gewerkt aan de Twentse Belofte, die zich richt op overgang van-school-naar-school, ondersteuning bij een hogere kans op schooluitval, persoonlijke begeleiding van jongeren zonder startkwalificatie en extra begeleiding van kwetsbare jongeren die al aan het werk zijn. Extra structurele middelen zijn noodzakelijk om deze nieuwe taken uit de Wet van school naar duurzaam werk structureel te borgen.
- Kwetsbare groep klanten die behoort tot het doelgroepregister en met inzet van Loonkostensubsidie (LKS) op de arbeidsmarkt geplaatst kan worden: door een nieuwe financieringsconstructie wordt werken met Loonkostensubsidie zowel

	maatschappelijk als financieel gestimuleerd en aantrekkelijker. Het gaat om een groeiende groep met steeds complexere situaties. . Om deze groep te begeleiden naar werk en daar duurzaam te plaatsen, is extra ondersteuning nodig. In sommige gevallen loopt de nazorg door tot aan de pensioenleeftijd. Hiermee voorkomen we een instroom in ons uitkeringsbestand en besparen we deze lasten en blijft deze doelgroep actief meedoen.
	5.4.3 Participatiewet in balans In 2025 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel en programma Participatiewet in balans. In het wetsvoorstel staan ruim 23 maatregelen om de wet op korte termijn te vereenvoudigen en te verbeteren. Daarnaast volgt een fundamentele herziening van de Participatiewet, die verder kijkt dan alleen de wet: er wordt ingezet op bredere sociale zekerheid en lange termijn maatregelen. Daarnaast is het de bedoeling om verder te bouwen aan vakmanschap, leren en ontwikkelen, in samenwerking met partners binnen het sociaal domein. Gemeenten krijgen de ruimte om de veranderingen in fasen door te voeren, maar het vraagt vooral in 2026 een behoorlijke tijdsinvestering voor een brede groep medewerkers.
	5.4.4 Regionaal Werkcentrum Twente Met ingang van 2026 wordt er een Regionaal Werkcentrum (RWC) gevormd. Het doel van dit RWC is om één centraal toegangspunt te creëren voor werkenden, werkzoekenden en werkgevers. Werkzoekenden en werkenden kunnen ondersteuning krijgen bij het vinden van werk, loopbaanontwikkeling en het aanvragen van scholing en verder ontwikkelen van hun carrière en vaardigheden. Werkgevers krijgen hulp bij het vinden van geschikt

	personeel, advies over personeelsvragen en ondersteuning bij scholing van het eigen personeel. Het RWC integreert de dienstverlening van bestaande organisaties, zoals het Werkgeversservicepunt, Leerwerkloket en het Regionale Mobiliteitsteam. Dit gebeurt door intensieve samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, UWV, SBB, onderwijs en werkgeversorganisaties binnen het netwerk van onze arbeidsmarktregio. In 2026 wordt dit verder vormgegeven. Er komt 1 centraal fysiek loket en op lokaal niveau worden er ook inlooppunten gecreëerd, waardoor er op een laagdrempelige wijze advisering kan plaatsvinden. 5.4.5 Lokale Inclusie Na een intensief participatief traject is de lokale inclusie agenda (LIA) Hof van Twente tot stand gekomen. In 2026 geven wij uitvoering aan deze lokale inclusie agenda. Op basis van de opgehaalde behoeften en wensen ligt het accent in 2026 op de ontwikkeling van een sociale kaart, een klankbordgroep inclusiviteit, bewustwordingsactiviteiten en de inrichting van inclusieve digitale middelen.
5.5 Vitaal Ouder Worden	5.5.1 Wat willen we bereiken (doelen) In Hof van Twente komen steeds meer ouderen. Deze ouderen worden ook steeds ouder (dubbele vergrijzing). Het is een forse uitdaging om voor deze groter wordende groep een adequaat voorzieningenniveau te behouden. Hoe zorgen we ervoor dat ook de ouderen van de toekomst vitaal ouder kunnen worden, zelfredzaam kunnen blijven en kunnen blijven meedoen. Om dit mogelijk te maken werken we aan de volgende doelen: • Meer ouderen zijn in staat eigen regie te voeren • Meer ouderen wonen prettig in de eigen kern

	• Voorzieningen blijven beschikbaar voor wie het nodig heeft De samenleving is klaar voor meer ouderen.
	5.5.2 Algemeen In 2024 is aan een aantal ontwikkelingen een impuls gegeven. De formatie was op orde dus we konden de tijd eraan besteden die nodig was. Voor 2026 geldt dat we op de ingeslagen weg verdergaan.
	5.5.3 Samen Indiceren Bij Samen Indiceren draait het om het met netwerkpartners en Twentse Koers verkennen de mogelijkheden liggen om met elkaars kennis en kunde de indicering, effectiever, efficiënte en bovenal inwonervriendelijker uit te voeren. In 2026 bouwen we verder op de ervaringen en resultaten van het project Samen Indiceren. We verkennen of structurele borging binnen de organisatie en het beleid mogelijk is, zodat deze aanpak duurzaam wordt ingebed in de werkwijze van onze gemeente. Afhankelijk van de uitkomsten van de pilot en de gesprekken met partners, breiden we Samen Indiceren mogelijk uit naar andere doelgroepen of vormen van ondersteuning.
	5.5.4 Welzijn op Recept Welzijn op Recept is per 1-1-2023 één van de verplichte ketenaanpakken in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Wij onderkennen hiervoor al de toegevoegde waarde van samenwerking tussen het medische en het sociaal domein. We zijn in 2022 gestart in Delden Per 2026 is Welzijn op Recept in heel de gemeente

	ingevoerd. Daarmee is een belangrijke stap gezet in het verbinden van het medische en het sociale domein. Dit draagt bij aan het versterken van welzijn en veerkracht van met name onze oudere inwoners. We verkennen in 2026 de mogelijkheden voor verbreding en verdieping van de aanpak zodat deze blijft aansluiten bij de behoeften van de praktijk.
	5.5.5 Activiteiten op het gebied van Wonen en Zorg Het Uitvoeringsplan Woonzorgwelzijnsvisie is in maart 2025 vastgesteld. Een belangrijke opgave is een uitbreiding en kwaliteitsverbetering van woningen voor ouderen. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de senioren zelf, gemeente, projectontwikkelaars, zorgaanbieders en woningbouwcorporaties. In 2026 gaan we inzetten op kwaliteitsverbetering van geclusterde woonvormen in de sociale huursector en mogelijkheden benutten om in nieuwbouwprojecten geclusterde nultredenwoningen te realiseren. In de bewustwordingscampagne Praat samen over later is Wonen een belangrijk thema. In samenwerking met zorgaanbieders wordt ingezet op nieuwe locaties voor Beschermd Wonen. Nadrukkelijk zetten we ook in op vormen tussen 24-uurszorg en zelfstandigheid, waarbij het streven is dat iemand zo snel mogelijk zelfstandig een woning kan huren.
	5.5.6 Ondersteuning mantelzorgers. Via Welzijnsinstelling Salut worden mantelzorgers uit onze gemeente ondersteund. Begin 2024 is op basis van een plan van Salut extra geïnvesteerd in deze ondersteuning. Hierbij staat met name het bereiken van de mantelzorger centraal. De extra inspanningen worden betaald uit de zogenaamde SPUK GALA middelen (Gezond en Actief Leven Akkoord) en de middelen themanotities. Wij zijn van plan om ook in 2026 extra te investeren in de ondersteuning van mantelzorgers op basis van een eind 2025, begin 2026 op te stellen plan.

	5.5.7 Bewustwordingscampagne Ook in 2026 werken we verder aan de bewustwording van onze inwoners. De basis hiervoor is de regionale samenwerking met de Twentse Koers en ook met andere partners die heeft geresulteerd in een regionale campagne. We gaan in gesprek met inwoners over de uitdagingen die het ouder worden met zich meebrengen. Het gesprek gaat over wat inwoners zelf kunnen doen in hun eigen gezondheids- en woonsituatie. Het aantal ouderen wordt de komende jaren fors groter. Dit betekent dat de ondersteuning vanuit de gemeente niet op dezelfde manier voortgezet kan worden.
	5.5.8 Eenzaamheid In 2024 is gewerkt aan het verder verstevigen en uitbreiden van de lokale coalitie “Een tegen Eenzaamheid”. Eenzaamheid is een uitdaging die wij alleen succesvol kunnen aanpakken wanneer we met veel partijen goed samenwerken. In 2026 werken we verder aan deze meerjarige aanpak grond van het uitvoeringsplan dat eind 2024 is opgesteld.
	5.5.9 Dementie Op het terrein van dementie zijn wij als gemeente met samenwerkingspartners al een aantal jaren actief. Denk bijvoorbeeld aan het Alzheimercafé en het trainingsprogramma “Omgaan met Dementie”. We hebben met de partners nog een keer goed gekeken naar welke ondersteuning geboden wordt en welke behoefte er is onder meer aan de hand van de in juli 2025 uitgevoerde dementiescan. De hieruit voorkomende acties voeren we in 2026 en volgende jaren uit.

Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
<i>Re-integratie en inkomensvoorziening</i>	Vanuit ons re-integratiebeleid zetten we extra in op jongeren uit het Praktijkonderwijs (PRO) en het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en de zogenaamde Belofte 5 jongeren. Dit zijn jongeren die zonder afgeronde opleiding en zonder uitkering tussen de wal en het schip dreigen te raken. Inwoners die (tijdelijk) niet kunnen werken, ondersteunen we met een periodieke uitkering. Inwoners met een minimuminkomen ondersteunen we met ons minimabeleid.
<i>Wet maatschappelijke ondersteuning</i>	Op basis van de Wmo ondersteunen wij onze inwoners bij maatschappelijke deelname en zelfstandig leven, het hebben van een schoon en leefbaar huis en verstrekken wij waar nodig hulpmiddelen. We doen dit vanuit de gedachte goedkoopst-adequaate. Ook organiseren wij het toezicht op de Wmo en beheren en managen wij alle contracten op dit gebied.
<i>Jeugdzorg</i>	We geven uitvoering aan de Jeugdzorg en ondersteunen kinderen, jongeren en ouders bij opvoed- en opgroevragen. Daarnaast zorgen we ervoor dat ze de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Ook hier hanteren we de gedachte dat we kiezen voor een goedkoopst-adequate oplossing. De contracten die lokaal zijn ingekocht en die betrekking hebben op de ambulante hulpverlening, beheren en managen we ook zelf.

Wat gaat dit kosten?

Bedragen x € 1.000

5 Maatschappelijke ondersteuning		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
05202	Parkeren	59	91	96	99	100	101
05601	Samenkracht en burgerparticipatie	12.980	12.075	10.999	4.946	3.973	4.122
05602	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	282					
05623	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		1.026	850	570	570	570
05603	Inkomensregelingen	11.668	12.139	12.302	12.056	12.126	12.140
05604	WSW en beschut werk	2.912	3.079	2.900	2.847	2.816	2.721
05605	Arbeidsparticipatie	2.538	2.422	2.109	2.197	2.212	2.229
05606	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.628					
05671A	Hulp bij het huishouden (WMO)	4.272					
05671B	Begeleiding (WMO)	2.432					
05671C	Dagbesteding (WMO)	882					
05672A	Jeugdhulp begeleiding	3.308					
05672B	Jeugdhulp behandeling	2.486					
05672C	Jeugdhulp dagbesteding	663					
05672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	252					
05673A	Pleegzorg	248					
05673B	Gezinsgericht	901					
05673C	Jeugdhulp met verblijf overig	1.256					
05674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.308					
05674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.429					
05681A	Beschermd wonen (WMO)	154					
05681B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	11					

5 Maatschappelijke ondersteuning	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
05682A Jeugdbescherming	2.171					
05682B Jeugdreclassering	105					
05660 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)		2.362	2.457	2.457	2.457	2.457
056711 Huishoudelijke hulp (Wmo)		4.927	5.124	5.124	5.124	5.124
056712 Begeleiding (Wmo)		2.898	2.972	2.972	2.972	2.972
056713 Dagbesteding (Wmo)		992	1.032	1.032	1.032	1.032
056752 Jeugdhulp ambulant regionaal		6.343	6.597	6.597	6.597	6.597
056753 Jeugdhulp ambulant landelijk		165	172	172	172	172
056762 Jeugdhulp met verblijf regionaal		5.790	5.931	5.256	5.256	5.256
056763 Jeugdhulp met verblijf landelijk		185	199	199	199	199
056792 PGB Jeugd		183	190	190	190	190
056811 Beschermd wonen (Wmo)		122	127	127	127	127
056812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang		50	52	52	52	52
056821 Jeugdbescherming		735	764	764	764	764
056822 Jeugdreclassering		120	124	124	124	124
05691 Coördinatie en beleid Wmo		1.667	1.745	1.796	1.803	1.800
05692 Coördinatie en beleid Jeugd		1.426	1.741	1.785	1.792	1.790
05701 Volksgezondheid	1.795	1.994	2.083	1.980	1.980	1.980
Totaal lasten	57.741	60.790	60.566	53.342	52.437	52.519

5 Maatschappelijke ondersteuning		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
05202	Parkeren	20	18	19	19	19	19
05601	Samenkracht en burgerparticipatie	10.203	7.001	6.372	0	404	408
05603	Inkomensregelingen	8.135	8.226	8.274	8.224	8.272	8.272
05605	Arbeidsparticipatie	451	398	320	320	320	320
05606	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	431					
05671A	Hulp bij het huishouden (WMO)	4					
05671B	Begeleiding (WMO)	6					
05681A	Beschermd wonen (WMO)	268					
05660	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)		416	416	678	678	678
056711	Huishoudelijke hulp (Wmo)		4	4	4	4	4
05701	Volksgezondheid		100	100			
Totaal baten		19.518	16.163	15.504	9.244	9.696	9.700
Saldo van baten en lasten		-38.223	-44.627	-45.062	-44.097	-42.741	-42.819
05010	Mutaties reserves (stortingen)	3.542	125	865			
05010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	2.046	2.732	2.581	711	61	61
Saldo mutaties reserves		-1.497	2.607	1.716	711	61	61
Resultaat na bestemming		-39.720	-42.020	-43.346	-43.386	-42.679	-42.757

Toelichting (grootste) mutaties programma 5 per taakveld

Algemeen	Op basis van de uitgangspunten voor de loon- en prijsontwikkeling 2026 een verhoging van de budgetten met gemiddeld 3,1%.
Wijziging indeling taakvelden vanaf 2025	De taakvelden op het gebied van Wmo en Jeugdzorg zijn met ingang van 2025, op basis van BBV-voorschriften, verplicht anders ingedeeld en daarmee verschuiven de ramingen.
05601 Samenkracht en burgerparticipatie	De meerjarige mutaties in de lasten en baten worden met name veroorzaakt door het programma OSA.
05623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal	Van 2024 t/m 2026 inzet themanotities sociaal domein.
05605 Arbeidsparticipatie	Van 2024 t/m 2026 inzet themanotities sociaal domein.
divers Wmo	De Jeugdwet en WMO zijn opneindeeregelingen, wat betekent dat er geen financieel plafond is ingesteld. In de begroting wordt rekening gehouden met de werkelijke lasten in voorgaande jaren en een zo goed mogelijke bijstelling in de bestuursrapportages. Volume en prijsontwikkelingen (aanbesteding) leiden tot een stijging van de budgetten.
divers Jeugdzorg	De Jeugdwet en WMO zijn opneindeeregelingen, wat betekent dat er geen financieel plafond is ingesteld. In de begroting wordt rekening gehouden met de werkelijke lasten in voorgaande jaren en een zo goed mogelijke bijstelling in de bestuursrapportages. Volume en prijsontwikkelingen (aanbesteding) leiden tot een stijging van de budgetten.
05010 Mutaties reserves	Mutaties in de reserves hangen samen met de uitgaven op de andere taakvelden. Een specificatie van de mutaties per programma is opgenomen in de financiële bijlagen (specificaties incidentele baten/lasten en structurele resultaatbestemming).

Programma 6: Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Dit programma geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, onvoorzien en vennootschapsbelasting.

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Deze middelen worden ingezet als dekking van de lasten en baten in de programma's. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit: lokale heffingen, algemene uitkering gemeentefonds, dividenden en rente (afschrijvings)reserves.

De lasten en baten van overhead en financiering worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Deze dienen ter ondersteuning van de programma's.

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2026
6.1 Algemene uitkering gemeentefonds	6.1.1 Omvang gemeentefonds vanaf 2026 Het Rijk heeft de financieringssystematiek van het gemeentefonds aangepast met ingang van 2026. De aanpassing leidde tot een structureel nadelig effect op de omvang van het gemeentefonds. In april 2025 heeft het kabinet de Voorjaarsnota gepresenteerd. Een belangrijk onderdeel van de toekenning van aanvullende financiële middelen aan gemeenten. De terugval van het gemeentefonds is verzacht (structureel € 700.000) en daarnaast worden de tekorten in de jeugdzorg gedeeltelijk gecompenseerd (structureel € 600.000). Dit is in lijn met het advies van de deskundigencommissie Van Ark, die de aanbeveling deed om het tekort gelijkelijk te verdelen tussen het Rijk en de gemeenten.
	6.1.2 Hervormingsagenda Jeugdzorg Het Rijk en de VNG werken aan de Hervormingsagenda Jeugdzorg. Daarbij is er sprake van een besparing in het jeugddomein. Het gaat om maatregelen waarbij gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden. Het Rijk heeft in de voorjaarsnota 2025 voor de jaren 2025 t/m 2027 aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de gemeenten. De geplande bezuinigingen in het kader van de hervormingsagenda zijn daarmee uitgesteld. Voor de jaren 2028 en verder versterkt het kabinet de beheersmaatregelen uit de hervormingsagenda en

	worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. Vanaf 2028 zijn de middelen uit het gemeentefonds genomen.
	6.1.3 Eigen bijdragen: Wmo vanaf 2027 en Jeugd vanaf 2028 Het abonnementstarief in de Wmo zal worden afgeschaft en in plaats daarvan zal een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo heringevoerd worden, de planning is vanaf 2027. Daarnaast is een van de maatregelen vanuit de hervormingsagenda de invoering van een eigen bijdrage voor jeugdzorg per 1 januari 2028. De inkomsten vanuit het gemeentefonds zijn in lijn daarmee verlaagd en daartegenover is een evenredige verhoging aan bijdragen geraamd.
	6.1.4 Herijking van het gemeentefonds De grootste herijking van het gemeentefonds is bij de meicirculaire 2022 verwerkt. Enkele onderdelen vragen nog verder onderzoek over de wijze van verdeling. Uitwerking zal voor de komende jaren leiden tot nieuwe verdeeleffecten. De verwachting is dat in het voorjaar van 2026 aanpassingen met ingang van 2027 worden gedeeld.

Reguliere taken	
<i>Lokale heffingen</i>	Een nadere toelichting staat in de paragraaf Lokale heffingen.
<i>Algemene uitkering gemeentefonds</i>	De gemeente ontvangt een groot deel van haar inkomsten van het Rijk, via de algemene uitkering. De basisraming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2025.
<i>Dividenden</i>	De gemeente ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen. Dat is het rendement uit deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen. Zie ook de paragraaf Verbonden partijen. Op basis van de resultaten uit het verleden en afspraken over mogelijke winstuitkering (dividendbeleid) en ontwikkelingen is bij de deelnemingen een dividenduitkering opgenomen in de begroting 2026 van € 1,7 miljoen. Vanaf 2028 daalt dit, door de verlaging van het dividend vanuit Cogas, naar € 1,3 miljoen.
<i>Onvoorzien</i>	Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat er een bedrag opgenomen moet worden voor onvoorziene lasten. In de begroting is een jaarlijks bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Bij de dekkingsmaatregel in de kaderbrief 2026 is het budget structureel verlaagd van € 25.000 naar € 1.000.

<i>Vennootschapsbelasting</i>	Nederlandse overheidsondernemingen zijn in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Het doel van de onderliggende wetgeving is een gelijk speelveld creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Op basis van interpretatie van algemene richtlijnen van de Belastingdienst en (voorlopige) aangiftes is een gemiddelde vennootschapsbelastinglast geraamd in de begroting van € 15.000 per jaar. De vennootschapsbelasting over de gemeentelijke grondexploitaties komt ten laste van de reserve grondexploitatie.
<i>Rentetoerekening</i>	Rente-omslagpercentage Voor financiering van investeringen wordt totaalfinanciering toegepast. Dit houdt in dat alle uitgaven en investeringen gezamenlijk worden gefinancierd, en niet per investering een aparte lening wordt aangegaan en/of geadministreerd. De rentelasten worden procentueel toegerekend aan de totale boekwaarde van de investeringen. De procentuele verhouding tussen de totale boekwaarde en de totale rentelasten wordt het rente-omslagpercentage genoemd. Paragraaf 4 geeft meer inzicht in de financiering. Rente afschrijvingsreserves Over de afschrijvingsreserves worden rentelasten berekend. Hierbij wordt het rente-omslagpercentage gehanteerd. De rente over de afschrijvingsreserves dient tevens als dekking van de rentelasten van de betreffende investeringen.

Overhead	Algemeen Conform de BBV-voorschriften worden kosten zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. De lasten en baten van overhead worden centraal begroot en verantwoord. De overhead wordt gedefinieerd als het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Het betreft zowel de fysieke componenten, zoals huisvesting en automatisering, als ondersteunende personele inzet.
	Heffingen en tarieven De overhead wordt betrokken bij de berekening van kostendekkende heffingen en tarieven. Zie paragraaf 1 lokale heffingen. Het aandeel overhead in de heffingen en tarieven wordt extracomptabel berekend.
	Grondexploitaties Voor de rendabele activiteiten van grondexploitaties maakt de BBV een uitzondering voor wat betreft het centraal begroten en verantwoorden van de overheadkosten. Deze worden wel toegerekend aan het taakveld. Voor de toerekening van de rentelasten wordt het rente-omslagpercentage toegepast.
	Verdeelsleutel De toe te rekenen overhead wordt bepaald door de totale lasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten (loonkosten en inhuur), verdeeld naar taakveld.

<i>Loon- en prijsontwikkeling</i>	Jaarlijks anticiperen wij op de inflatieontwikkeling in de budgetten voor het nieuwe begrotingsjaar. Tegenover de loon- en prijsstijgingen staat (deels) een compensatie vanuit het gemeentefonds. Op basis van de gehanteerde uitgangspunten, gebaseerd op cijfers van het Centraal Planbureau, is de indexering opgebouwd uit meerdere componenten. Uitgangspunten indexering budgetten in de begroting 2026: • Personele kosten 1,0% • Materiële uitgaven 4,5% • Bijdrage gemeenschappelijke regelingen 3,2% • Sociaal domein (vergoedingen Wmo en Zorg) 4,0% • Gewogen gemiddelde 3,1% • Subsidies en inkomsten van leges en belastingen 3,1%

Wat gaat dit kosten?

Bedragen x € 1.000

6 Algemene dekkingsmiddelen en overhead		Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
06004	Overhead	16.000	15.711	15.366	14.528	14.137	14.238
06005	Treasury	1.955	550	461	-571	-715	-961
06007	Algemene uitkering en overige uitkeringen						
06008	Overige baten en lasten	556	156	-65	-10	112	233
06009	Vennootschapsbelasting (VpB)	223	15	15	15	15	15
06061	OZB woningen	218	297	305	313	314	315
06062	OZB niet-woningen	103	72	74	76	76	77
06064	Belastingen overig	42	55	57	57	57	57
06304	Economische promotie	15	17	17	18	18	18
Totaal lasten		19.113	16.873	16.230	14.425	14.014	13.992
06004	Overhead	1.010	776	689	689	689	653
06005	Treasury	4.262	3.596	2.287	1.784	1.338	1.336
06007	Algemene uitkering en overige uitkeringen	70.259	74.220	73.575	72.705	70.380	70.570
06008	Overige baten en lasten	609	85				
06009	Vennootschapsbelasting (VpB)						
06061	OZB woningen	6.080	6.212	6.405	6.405	6.405	6.405
06062	OZB niet-woningen	4.018	4.087	4.214	4.214	4.214	4.214
06064	Belastingen overig	98	55	55	55	55	55
06304	Economische promotie	655	585	589	589	589	589
Totaal baten		86.992	89.617	87.813	86.440	83.669	83.821
Saldo van baten en lasten		67.879	72.745	71.583	72.015	69.655	69.829
06010	Mutaties reserves (stortingen)	8.248	14.686	4	4	4	4
06010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	9.579	15.072	1.046	296	284	284
Saldo mutaties reserves		1.331	386	1.043	293	280	280
Resultaat na bestemming		69.209	73.131	72.626	72.308	69.935	70.109

Toelichting (grootste) mutaties programma 6 per taakveld

Algemeen	Op basis van de uitgangspunten voor de loon- en prijsontwikkeling 2026 een verhoging van de budgetten met gemiddeld 3,1%.
06004 Overhead	In 2024 t/m 2026 hogere budgetten, waaronder regiebureau/ICT, strategische personeelsplanning, innovatie- en ontwikkelbudget. In 2024 hoger lasten voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. Hogere baten in 2024 en 2025 betreffen vergoeding voor (detachering) van personeel en mutaties voorzieningen.
06005 Treasury	Tot en met 2026 renteopbrengsten over beschikbare liquide middelen. Met de investeringen uit de kaderbrief 2025 (meerjareninvesteringsplan) stijging vanaf 2026 de rentelasten door nieuwe financiering. Vanuit dit taakveld (treasury) worden deze rentelasten toegerekend naar de andere taakvelden. De doorbelasting is op dit taakveld is in de meerjarenraming een negatieve last). In 2024 lasten en baten van circa € 1 miljoen in verband met Zenkeldamshoek. De dividenduitkeringen in 2025 zijn bijgesteld op basis van de daadwekelijke besluiten tot dividenduitkering. Vanaf 2026 en nogmaals vanaf 2028 daalt de dividenduitkering van Cogas.
06007 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	In de voorjaarsnota 2025 heeft het Rijk structureel aanvullende middelen beschikbaar gesteld aan de gemeenten. Daarnaast zijn de bezuinigingen in het kader van de hervormingagenda uitgesteld naar 2028.

06008	Overige baten en lasten	Lasten en baten in verband met afwikkeling BTW compensatiefonds en omzetbelasting en overige kosten. Bij de jaarrekening 2024 zowel hogere lasten als baten. En de stelpost onvoorzien.
06009	Vennootschapsbelasting (VpB)	In 2024 werkelijke lasten op basis van voorlopige en definitieve aanslagen, inclusief voorgaande jaren.
06304	Economische promotie	In 2024 zijn de werkelijke opbrengsten toeristen- en forensenbelasting hoger.
06010	Mutaties reserves	Mutaties in de reserves hangen samen met de uitgaven op de andere taakvelden. Een specificatie van de mutaties per programma is opgenomen in de financiële bijlagen (specificaties incidentele baten/lasten en structurele resultaatbestemming).

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen	- 3,10% inflatoire verhoging
Rioolheffing	- € 5,00 verhoging - 3,10% inflatoire verhoging - Nieuw tarief € 366,30
Afvalstoffenheffing	- Vast bedrag € 111,80 - Per inzamelmiddel € 30,00 Aanbieding ter lediging: - 140 ltr. grijze container € 5,80 - 240 ltr. grijze container € 9,95 - Ontgr. verz. cont. 30 ltr. € 1,20
Toeristenbelasting	Geen verhoging tarieven. - Tarief hotel, B&B en pension €1,55 - Tarief overige accommodaties €1,10
Forensenbelasting, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges	- 3,10% inflatoire verhoging
Haven-, kade- en opslagelden	Geen verhoging tarieven
Bedrijveninvesteringszone	- € 10,00 verhoging t/m 2029 - Nieuw tarief € 405,00
Lokale lastendruk	- 140 ltr. cont. huishouden: € 998, 1,58% daling - 240 ltr. cont. huishouden: € 1.042, 1,04% daling
Kwijtschelding	- OZB, rioolheffing en afval. basisbedr.: volledige kwijtschelding mogelijk - Afval. inzamelmiddel: max. 2 inzamelmiddelen - Afval. ledigingen: max. voor € 79,60

Deze paragraaf geeft een overzicht van de lokale heffingen binnen onze gemeente. We beschrijven hierin de ontwikkeling van de tarieven van gemeentelijke belastingen en rechten, de lastendruk voor inwoners, het beleid rond kwijtschelding, de begrote inkomsten en de mate van kostendekkendheid van de geheven rechten.

Daarna volgt een beknopte toelichting op elk van deze aspecten.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB wordt geheven van eigenaren en, in het geval van niet-woningen, tevens van gebruikers. Voor woningen geldt de heffing uitsluitend voor de eigenaren.

Ter realisatie van de voorgenomen inkomsten voor het jaar 2026 is een verhoging van de OZB-tarieven met 3,10% noodzakelijk, overeenkomstig de inflatieontwikkeling. De uiteindelijke vaststelling van de tarieven is afhankelijk van de waardeontwikkeling van zowel woningen als niet-woningen. Deze waarden worden inzichtelijk na afronding van de WOZ-waarderingsprognoses.

Een concreet voorstel voor de tarieven zal worden voorgelegd aan de raad tijdens de behandeling van de verordening OZB in december 2025.

Rioolheffing

De opbrengsten uit de rioolheffing worden aangewend voor het beheer en onderhoud van het rioolstelsel, alsmede voor de uitvoering van de gemeentelijke zorgplicht met betrekking tot het grondwater.

Voor 2026 wordt het tarief verhoogd met een vast bedrag van € 5,00, aangevuld met een inflatiecorrectie van 3,10%. Dit leidt tot een basistarief van € 366,30.

Tarief rioolheffing:	2024:	2025:	2026:
Basis (t/m 500 m³):	€ 331,80	350,30	366,30

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan percelen waaruit huishoudelijke afvalstoffen ontstaan. De heffing is verbonden aan de wettelijke verplichting van de gemeente om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing voor het jaar 2026 zijn als volgt:

Tarieven afvalstoffenheffing:	2024	2025	2026
Basisbedrag:			
- Vast bedrag per perceel	€ 135,60	€ 150,75	€ 111,80
Containers:			
- Per inzamelmiddel	€ 30,00	€ 30,00	€ 30,00
Aanbieding ter lediging:			
- 140 liter grijze container	€ 6,60	€ 5,80	€ 5,80
- 240 liter grijze container	€ 11,30	€ 9,95	€ 9,95
- Ontgr. verz. cont 30 ltr.	€ 1,40	€ 1,24	€ 1,20
- 140/240 liter GFT-container	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
- verpakkingencontainer	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00

Het verwachte gemiddelde aantal afvalaanbiedingen per huishouden voor 2026, in vergelijking met 2025, is als volgt:

Aanbieding	2025	2026
140 ltr. cont.	7 x € 5,80 = € 40,60	6 x € 5,80 = € 34,80
240 ltr. cont.	8 x € 9,95 = € 79,60	8 x € 9,95 = € 79,60
Lediging	42 x € 1,24 = € 52,08	39 x € 1,20 = € 46,80

Het tarief voor het vaste bedrag per perceel is in 2026 lager uitgevallen door de lagere begrote kosten van het vaste deel van de afvalinzameling en -verwerking. Team Openbare Ruimte noemt onder meer de volgende meevallers:

- Oud papier: vanwege een eerdere wijziging van de inzamelaar konden de kosten voor 2025 nog niet realistisch worden begroot. Inmiddels blijkt dat de kosten € 85.000,00 lager uitvallen. Daarnaast wordt verwacht dat oud papier € 40.000 meer zal opbrengen dan in 2025.
- Kunststof: vanwege onzekerheid waren er in 2025 geen opbrengsten voor kunststof begroot. Dit jaar is, op basis van de Verpact-VNG onderhandelingen, € 312.000,00 aan inkomsten opgenomen.
- Subsidies: de verwachting is dat de gemeente vanaf 2026 jaarlijks € 75.000,00 aan subsidie zal ontvangen voor afvalbakken en zwerfafval.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven van personen die niet in de gemeente woonachtig zijn en overnachten in faciliteiten zoals hotels, bed & breakfasts of andere betaalde accommodaties.

Het college heeft in 2023 de intentie uitgesproken om de tarieven voor de toeristenbelasting tot en met 2027 ongewijzigd te laten. Dit besluit is gericht op het waarborgen van continuïteit en het ondersteunen van de duurzaamheid van lokale ondernemers binnen de vrijetijdseconomie.

Tarief toeristenbelasting:	2024	2025	2026
- Per overnachting voor hotel, pension of bed en breakfast	€ 1,55	€ 1,55	€ 1,55
- Per overnachting voor overige accommodaties	€ 1,10	€ 1,10	€ 1,10

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van personen die hun hoofdverblijf buiten de gemeente hebben, maar binnen de gemeente beschikken over een gemeubileerde woning die gedurende meer dan negentig dagen per jaar beschikbaar is.

Voor 2026 is een inflatiecorrectie van 3,10% toegepast. Dit resulteert in een voorgesteld tarief van € 418.

Tarief forensenbelasting:	2024	2025	2026
Per gemeubileerde woning:	€ 390	€ 406	€ 418

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten worden geheven ter dekking van de kosten die samenhangen met het onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Voor 2026 worden de tarieven verhoogd met een inflatiecorrectie van 3,10%.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven van standhouders die gebruikmaken van standplaatsen op de markten binnen de verschillende kernen van de gemeente.

Voor 2026 is een inflatiecorrectie van 3,10% voorzien. De voorgestelde tarieven voor het komende jaar zijn als volgt:

Tarief Marktgelden:	2024	2025	2026
Markt Delden:	€ 1,59	€ 1,66	€ 1,71
Markt Markelo:	€ 1,59	€ 1,66	€ 1,71
Markt Goor:	€ 2,07	€ 2,15	€ 2,22

Haven-, kade- en opslagelden

Haven-, kade- en opslagelden worden geheven voor het gebruik van de gemeentelijke vaarwateren, havens en kaden. In samenwerking met de naburige gemeenten Enschede, Almelo, Hengelo en Lochem worden hiervoor uniforme tarieven gehanteerd.

In de periode 2025–2026 wordt onderzoek verricht naar de mogelijkheden voor de invoering van een abonnementsstructuur per 2027, waarbij opbrengstneutraliteit voor de vijf deelnemende gemeenten wordt gewaarborgd. Op basis hiervan

wordt voorgesteld de huidige tarieven in de Havengeldenverordening voor 2026 ongewijzigd te handhaven.

Tarieven per geladen en/of geloste ton lading	2024	2025	2026
schepen zonder Green Award	€ 0,160	€ 0,150	€ 0,150
bronzen Green Award	€ 0,152	€ 0,143	€ 0,143
zilveren Green Award	€ 0,144	€ 0,135	€ 0,135
gouden Green Award	€ 0,136	€ 0,128	€ 0,128
platina Green Award	€ 0,128	€ 0,120	€ 0,120

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

Met ingang van 2025 is de bedrijveninvesteringszone verlengd voor de periode 2025–2029.

Via de BIZ-bijdrage leveren alle ondernemers in het centrum van Goor een bijdrage aan een beter functionerend centrum. Bij leegstand van een bedrijfspand is de eigenaar verantwoordelijk voor de betaling van de BIZ-bijdrage. De opbrengsten uit de heffing worden door de gemeente uitgekeerd aan de Stichting BIZ Centrum Goor. Naast de uitvoering van de reguliere gemeentelijke taken kan de stichting de ontvangen middelen aanvullend inzetten ter versterking van de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het centrum.

Voor de periode 2025–2029 zijn de BIZ-tarieven vastgesteld en kunnen deze niet meer worden gewijzigd. De tarieven zijn als volgt:

Voor het kalenderjaar:	2025	2026	2027	2028	2029
	€ 395,-	€ 405,-	€ 415,-	€ 425,-	€ 435,-

Leges

Leges zijn vergoedingen die de gemeente in rekening brengt voor het leveren van specifieke diensten of producten aan inwoners. De totale opbrengst van de leges mag de daadwerkelijke kosten die de gemeente maakt voor deze diensten niet overschrijden.

Voor 2026 wordt voorgesteld de legestarieven te verhogen met een inflatiecorrectie van 3,10%.

Lastendruk in Hof van Twente

De lastendruk binnen de gemeente wordt berekend op basis van de gemiddelde woonlasten. Deze bestaan uit de onroerende-zaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Voor 2026 bedragen de gemiddelde woonlasten voor huishoudens met een kleine restafvalcontainer € 998 en voor huishoudens met een grote container € 1.042. Dit betekent, mede door de eerder benoemde meevaller bij de afvalstoffenheffing in de kosten van afvalinzameling en -verwerking, een daling van respectievelijk 1,58% en 1,04%.

Deze bedragen en percentages gelden uitsluitend voor woningeigenaren. Huurders zijn geen OZB verschuldigd. Voor hen bedragen de gemiddelde woonlasten € 573 bij een kleine restafvalcontainer en € 617 bij een grote container. Dit komt overeen met een lastenverlaging van respectievelijk 4,66% en 3,59%.

Lastendruk 2026

	2022 Huish. 140ltr. cont.	2022 Huish. 240ltr. cont.	2023 Huish. 140ltr. cont.	2023 Huish. 240ltr. cont.	2024 Huish. 140ltr. cont.	2024 Huish. 240ltr. cont.	2025 Huish. 140ltr. cont.	2025 Huish. 240ltr. cont.	2026 Huish. 140ltr. cont.	2026 Huish. 240ltr. cont.	2027 Huish. 140ltr. cont.	2027 Huish. 240ltr. cont.	2028 Huish. 140ltr. cont.	2028 Huish. 240ltr. cont.	2029 Huish. 140ltr. cont.	2029 Huish. 140ltr. cont.
OZB	€ 370	€ 370	€ 383	€ 383	€ 406	€ 406	€ 413	€ 413	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425	€ 425
Riool	€ 288	€ 288	€ 305	€ 305	€ 332	€ 332	€ 350	€ 350	€ 366	€ 366	€ 366	€ 366	€ 366	€ 366	€ 366	€ 366
Afvalst	€ 216	€ 264	€ 231	€ 280	€ 235	€ 286	€ 251	€ 290	€ 207	€ 251	€ 207	€ 251	€ 207	€ 251	€ 207	€ 251
totaal	€ 874	€ 922	€ 919	€ 968	€ 973	€ 1024	€ 1014	€ 1053	€ 998	€ 1042	€ 998	€ 1042	€ 998	€ 1042	€ 998	€ 1042

Kwijtschelding

Binnen onze gemeente worden de meest verruimde mogelijkheden toegepast die de wet biedt om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen te verlenen aan inwoners met een minimuminkomen. De inkomensnorm is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm. Daarnaast gelden verruimde normen voor AOW-gerechtigden, wordt rekening gehouden met de kosten voor kinderopvang en wordt de maximaal verhoogde vermogensnorm gehanteerd.

Kwijtschelding kan worden verleend voor:

- de onroerendezaakbelasting voor woningen (hoewel dit door de afschaffing van het gebruikersdeel nog slechts incidenteel voorkomt);
- het basisbedrag van de rioolheffing;
- het basisbedrag van de afvalstoffenheffing, inclusief twee inzamelmiddelen, tot een maximum van € 79,60 voor ledigen.

Voor het jaar 2026 verwachten we dat ongeveer 320 belastingplichtigen automatisch kwijtschelding ontvangen. Daarnaast anticiperen we dat voor ongeveer 140 belastingplichtigen een volledige of gedeeltelijke kwijtschelding op aanvraag wordt verleend.

Overzicht

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gepresenteerd van de geraamde opbrengsten uit gemeentelijke belastingen en rechten.

Geraamde inkomsten belastingen en rechten

Bedragen in euro's x 1000

Soort Heffing:	Begroting 2024:	Begroting 2025:	Begroting 2026:
Algemene Belastingen:			
Onroerende-zaakbelastingen	9.904	10.300	10.619
Toeristenbelasting	437	482	482
Forensenbelasting	98	102	106
Totaal:	10.439	10.884	11.207
Heffingen:			
Reinigingsheffingen	3.849	4.077	3.453
Rioolheffing	5.664	5.947	6.116
Marktgelden	38	30	31
Scheepvaartrechten	96	100	103
Lijkbezorgingsrechten	260	271	279
Leges	991	1.739	1.793
Totaal:	10.898	12.164	11.775
Totaal:	21.337	23.048	22.982

Geraamde baten en lasten van rechten die in onze gemeente worden geïnd in 2026

Rechten	Directe kosten	Inkomsten	Netto kosten	Overhead	BTW	Totale toerekenbare kosten	Baten begroot	Dekkingspercentage
Reinigingsheffingen	€ 2.761.753	€ 25.000	€ 2.736.753	€ 191.682	€ 525.000	€ 3.453.435	€ 3.452.788	100,0%
Rioolheffingen	€ 5.200.908	€ 57.633	€ 5.143.275	€ 652.415	€ 320.000	€ 6.115.690	€ 6.115.690	100,0%
Lijkbezorgingsrechten	€ 330.522	€ -	€ 330.522	€ 36.095	€ -	€ 366.617	€ 279.087	76,1%
Marktgelden	€ 47.401	€ -	€ 47.401	€ 696	€ -	€ 48.097	€ 30.930	64,3%
Havengelden	€ 294.845	€ -	€ 294.845	€ 6.323	€ -	€ 301.168	€ 99.993	33,2%
Leges - Hoofdstuk 1	€ 284.224	€ -	€ 284.224	€ 223.400	€ -	€ 507.625	€ 525.544	103,5%
Leges - Hoofdstuk 2	€ 673.469	€ -	€ 673.469	€ 529.347	€ -	€ 1.202.816	€ 1.209.311	100,5%
Leges - Hoofdstuk 3	€ 74.404	€ -	€ 74.404	€ 58.482	€ -	€ 132.886	€ 58.390	43,9%
Leges - Totaal generaal	€ 1.032.098	€ -	€ 1.032.098	€ 811.229	€ -	€ 1.843.326	€ 1.793.245	97,3%

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Algemeen

Volgens de BBV dient in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een vaste set financiële kengetallen opgenomen te worden. De bedoeling is dat deze kengetallen meer inzichtelijk maken hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om extra structurele of incidentele lasten op te kunnen vangen. De gemeenteraad en externe toezichthouders kunnen deze kengetallen betrekken in, hun beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De tabel met de financiële kengetallen en de toelichting daarop is opgenomen in paragraaf 2.2.

Naast de kengetallen wordt in deze paragraaf in onderdeel 2.3 het risicoprofiel opgenomen. In dit

onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

2.2. Kengetallen

In de tabel op de volgende pagina, zijn de kengetallen samengevat weergegeven. De kengetallen hebben we beoordeeld aan de hand van de normeringen uit de VNG- uitgave “[Houdbare Gemeentefinanciën](#)”. In deze uitgave wordt een beoordeling aanbevolen van de kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Dat hebben wij hieronder summier gedaan. Voor een uitgebreidere beoordeling wachten wij de ontwikkelingen af. Hierbij valt te denken aan vergelijking met andere gemeenten, normeringen door provincie Overijssel en ervaringscijfers over meerdere jaren.

2.2. Kengetallen

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	13,1%	26,2%	41,1%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor leningen	8,4%	21,1%	36,4%
Solvabiliteitsratio	58,4%	62,6%	57,7%
Grondexploitatie	0,8%	0,8%	0,8%
Structurele exploitatieruimte	4,9%	0,3%	4,6%
Belastingcapaciteit	104%	107%	99%

In de bovenstaande tabel zijn de kengetallen samengevat weergegeven. De kengetallen hebben we beoordeeld aan de hand van de normeringen uit de VNG- uitgave “[Houdbare Gemeentefinanciën](#)”. In deze uitgave wordt een beoordeling aanbevolen van de kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Dat hebben wij hieronder summier gedaan. Voor een uitgebreidere beoordeling wachten wij de ontwikkelingen af. Hierbij valt te denken aan vergelijking met andere gemeenten, normeringen door provincie Overijssel en ervaringscijfers over meerdere jaren.

Netto schuldquote

Hoe lager, hoe beter

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Vaste schulden +	43.769.970	41.411.000	44.359.656	65.005.318	84.340.436	87.166.486
Netto vlottende schulden +	10.987.744	3.000.000	8.908.977	8.510.000	8.510.000	8.510.000
Overlopende passiva +	11.458.810	6.000.000	6.000.000	4.977.000	4.500.000	5.000.000
Totaal FVA (art. 36 onderdelen d, e en f) -			-	-	-	-
Uitzettingen rentetypische looptijd <1 jaar -	43.364.732	12.929.109	5.354.000	6.477.000	3.000.000	3.000.000
Liquide middelen -	464.151	510.000	510.000	510.000	510.000	510.000
Overlopende activa -	4.812.579	3.000.000	3.000.000	2.500.000	3.500.000	4.000.000
Saldo =	17.575.062	33.971.891	50.404.633	69.005.318	90.340.436	93.166.486
Totaal Baten /	134.295.137	129.497.452	122.561.520	114.814.625	112.514.399	112.772.227
Netto schuldquote =	13,1%	26,2%	41,13%	60,10%	80,29%	82,61%

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor leningen

Hoe lager, hoe beter

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Vaste schulden +	43.769.970	41.411.000	44.359.656	65.005.318	84.340.436	87.166.486
Netto vlottende schulden +	10.987.744	3.000.000	8.908.977	8.510.000	8.510.000	8.510.000
Overlopende passiva +	11.458.810	6.000.000	6.000.000	4.977.000	4.500.000	5.000.000
Totaal FVA (art. 36 onderdelen b, c, d, e en f) -	6.304.923	6.594.441	5.797.266	5.538.842	5.298.504	5.076.403
Uitzettingen rentetypische looptijd <1 jaar -	43.364.732	12.929.109	5.354.000	6.477.000	3.000.000	3.000.000
Liquide middelen -	464.151	510.000	510.000	510.000	510.000	510.000
Overlopende activa -	4.812.579	3.000.000	3.000.000	2.500.000	3.500.000	4.000.000
Saldo =	11.270.139	27.377.450	44.607.367	63.466.476	85.041.932	88.090.083
Totaal Baten /	134.295.137	129.497.452	122.561.520	114.814.625	112.514.399	112.772.227
Netto schuldquote =	8,4%	21,1%	36,40%	55,28%	75,58%	78,11%

Netto Schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De Netto schuldquote van Hof van Twente loopt in de komende jaren op. Dit wordt veroorzaakt door de sterk stijgende financieringsbehoefte door de investeringsplanning. Dit zorgt er in combinatie met het dalende totaal aan baten voor dat de netto schuldquote oploopt tot 82,61% in 2029.

Solvabiliteitsratio							
Hoe hoger, hoe beter 		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Eigen vermogen +		103.699.890	97.387.672	92.199.555	85.176.989	78.807.837	72.855.330
Totaal vermogen /		177.666.201	155.694.242	159.900.606	172.291.720	184.878.246	182.186.577
Solvabiliteitsratio =		58,4%	62,6%	57,7%	49,4%	42,6%	40,0%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente.

De solvabiliteitsratio van Hof van Twente is eigenlijk de afgelopen jaren altijd goed geweest. Echter zien we in de meerjarenbegroting dat deze ratio daalt. Voor de solvabiliteitsratio geldt dat de redenen hetzelfde zijn als bij de netto schuldquote. Het eigen vermogen neemt af, terwijl het totale vermogen (o.a. door de investeringen) toeneemt. Een vuistregel voor de solvabiliteit is dat 20% of hoger voldoende is.

Grondexploitatie							
Hoe lager, hoe beter 		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overige MVA Gronden +							
In exploitatie genomen gronden +		1.015.879	1.000.207	996.540	986.881	977.233	967.597
Totaal baten /		134.295.137	129.497.452	122.561.520	114.814.625	112.514.399	112.772.227
Grondexploitatie =		0,8%	0,8%	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Het kengetal grondexploitatie is relatief constant en laag. Dat houdt in dat onze grondexploitatie van relatief kleine impact is op de gemeentelijke begroting.

Structurele exploitatieruimte						
Hoe hoger, hoe beter 	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal structurele lasten (excl. reserves) -	120.909.882	112.089.788	118.996.136	117.078.691	117.021.051	118.224.734
Totaal structurele baten (excl. reserves) +	125.842.700	110.589.452	121.977.084	118.975.089	116.890.035	117.070.573
Structurele toevoegingen aan reserves -	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000
Structurele onttrekkingen aan reserves +	1.750.199	2.028.359	2.787.782	2.110.232	2.217.818	2.179.173
Saldo =	6.593.017	438.023	5.678.730	3.916.630	1.996.802	935.012
Totaal baten /	134.295.137	129.497.452	122.561.520	114.814.625	112.514.399	112.772.227
Structurele exploitatieruimte =	4,9%	0,3%	4,6%	3,4%	1,8%	0,8%

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Belastingcapaciteit							
Hoe lager, hoe beter		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
OZB-lasten voor	gemiddelde WOZ-waarde +	406	422	425	425	425	425
	Rioolheffing voor gezin +	332	350	366	366	366	366
	Afvalstoffenheffing voor gezin +	246	290	251	251	251	251
	Eventuele heffingskorting voor gezin -	-	-	-	-	-	-
	Totaal woonlasten voor gezin =	984	1.062	1.042	1.042	1.042	1.042
Landelijk gem. woonlasten meerpers. huishouden t-1 /		944	994	1053	1053	1053	1053
	Belastingcapaciteit =	104%	107%	99%	99%	99%	99%

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

2.3 Risicoprofiel

In de door de gemeenteraad vastgestelde Nota Risicomanagement is vastgelegd hoe onze gemeente omgaat met risico's, hoe de weerstandscapaciteit wordt bepaald en hoe de ratio weerstandsvermogen wordt berekend.

Per dossier is een risicobeoordeling uitgevoerd. Hierbij is de netto omvang van het risico ingeschat. Dit gebeurt door de kans dat het risico zich voordoet te vermenigvuldigen met de mogelijke gevolgen. Voor de gevolgen wordt de financiële impact van het risico ingeschat. Bestaande beheersmaatregelen, zoals getroffen voorzieningen of verzekeringen, worden hierbij in mindering gebracht.

Het is belangrijk om op te merken dat er risico's zijn waarvan de financiële impact niet wordt meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om zogenoemde systeemrisico's, zoals:

- Klimaat en extreme weersomstandigheden
- Afhankelijkheid energie-infrastructuur en risico stroomuitval

- Technologische en ethische risico's bij datagedreven besluitvorming
- Maatschappelijke risico's: vertrouwen, participatie, ongelijkheid
- Verstoring internationale ketens (grondstoffen, IT, regelgeving)
- Geopolitieke risico's: spanningen, oorlog, handel, migratie
- Demografische risico's: vergrijzing, ontgroening, bevolkingsgroei
- Gezondheids crises en pandemieën met langdurige impact

Deze risico's zijn lastig te kwantificeren en daardoor niet geschikt om in geld uit te drukken.

De gemeente onderzoekt wel hoe zij deze risico's kan mitigeren of, wanneer zij zich voordoen, snel en doeltreffend kan handelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Een concreet voorbeeld hiervan is de deelname van de gemeente Hof van Twente aan de landelijke campagne *'Wat doet u als u stroomuitval heeft?'*.

Onze gemeente is door de veiligheidsregio aangewezen als pilotgemeente voor een plattelandsgemeente. In dit kader wordt onderzocht

of er noodsteunpunten kunnen worden ingericht in de buurtschappen en in de wijken van de kernen. Het streven is om deze voorzieningen voor de zomer van 2026 operationeel te hebben.

Ontwikkelingen

Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (vastgesteld in het voorjaar van 2025 en opgenomen in het jaarverslag 2024) hebben zich enkele veranderingen voorgedaan. De belangrijkste ontwikkelingen zijn hieronder opgenomen.

Algemeen

Vanwege de bezuinigingsopgave zijn in de Kaderbrief 2026 door de raad verschillende maatregelen vastgesteld. Daarnaast worden de landelijke toezeggingen uit de Voorjaarsnota van het Rijk meegenomen in de actualisatie van de risico's. Nieuw is dat vanaf deze begroting een drempelwaarde geldt: alleen risico's met een impact van minimaal € 25.000 (kans × financiële gevolgen) worden opgenomen in het risicoprofiel.

Omvang uitkering gemeentefonds (risico 1.1)

Eerder is dit risico verhoogd vanwege de wijziging in de financieringssysteem van het gemeentefonds. Inmiddels is de lagere uitkering verwerkt in de

programmabegroting. Omdat het Rijk in de Voorjaarsnota extra middelen beschikbaar heeft gesteld, is de omvang van dit risico verlaagd van € 1 miljoen naar € 0,7 miljoen.

Uitvoering themanotities (risico 2.2)

In het voorgaande jaar zijn vanuit de themanotities middelen teruggevloeid naar de algemene reserve. Bovendien wordt het risico op budgetoverschrijdingen nu lager ingeschat. Hierdoor is dit risico verlaagd van € 100.000 naar € 0, omdat het niet langer de drempelwaarde van € 25.000 overschrijdt.

Realisatie bezuinigingsmaatregelen (risico 2.4)

In de Kaderbrief 2026 is vastgelegd dat voor 2026 een bezuinigingsopgave van € 618.000 geldt. Hoewel de maatregelen gunstiger kunnen uitpakken dan begroot, bestaat ook het risico dat de doelen niet worden behaald. Voorzichtigheidshalve gaan we in het risicoprofiel uit van een ongunstig scenario: we ramen dat 25% van de bezuinigingsdoelen niet wordt gerealiseerd en dat de kans daarop 25% is. Dit resulteert in een benodigd weerstandsvermogen van afgerond € 40.000.

Boetes en schadeclaims AVG (risico 12.16)

Sinds de invoering van de AVG (2018) is meer inzicht ontstaan in de risico's die gemeenten lopen. Op basis van eigen ervaringen en signalen van andere gemeenten is de inschatting van zowel de kans als de financiële impact naar beneden bijgesteld. Wij nemen nu een benodigd weerstandsvermogen van € 40.000 op.

Omvang risico's

De omvang van de gekwantificeerde risico's (exclusief grondexploitaties) wordt op basis van de onderstaande tabel ingeschat op € 3,8 miljoen.

Risico	Bedrag
Strategische risico's	€ 897.500
Marktrisico's	€ 1.997.000
Schade risico's	€ 350.000
Operationele risico's	€ 590.000
Totaal risico's	€ 3.834.500

De omvang van de gekwantificeerde risico's voor de gemeentelijke grondexploitaties wordt ingeschat op € 1,1 miljoen.

Omvang weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit richten we ons op de stand van eind 2029, omdat op die manier rekening wordt gehouden met de onttrekkingen en toevoegingen die in de meerjarenbegroting worden voorzien. Hierdoor ontstaat een reëel beeld.

Het totaal van de weerstandscapaciteit algemeen is eind 2029 circa 14,45 miljoen (Algemene reserve € 13,64 miljoen en Reserve majeure projecten € 0,81 miljoen).

De reserve grondexploitaties heeft dan (zie paragraaf 7) een omvang van circa € 1,0 miljoen.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen algemeen komt eind 2029 uit op een ratio van 3,8 (€ 14,45 / € 3,84 miljoen).

De ratio weerstandsvermogen grondexploitaties komt uit op een ratio van 1,1 (€ 1,26 / € 1,10 miljoen).

De ratio weerstandsvermogen algemeen is hoger en de ratio weerstandsvermogen grondexploitatie ligt tussen de afgesproken bandbreedte van 1,0 tot 1,4.

Risicoprofiel

Op de volgende pagina's is het risicoprofiel van de gemeente Hof van Twente weergegeven.

In de kolom "najaar 2025" is, ten behoeve van de voorliggende programmabegroting 2026, het geactualiseerde risicobedrag opgenomen. In de kolom "voorjaar 2025" is het bedrag vermeld, zoals dat is opgenomen in het toen vastgestelde jaarverslag 2024.

Strategische risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Maatregelen/Toelichting
				voorjaar 2026	najaar 2025	
1	Rijksbezuinigingen / Nieuwe Wetgeving	1.1 Kortingen op uitkering gemeentefonds	25%	€ 700.000	€ 1.000.000	De risico-inschatting heeft betrekking op de totale omvang van het gemeentefonds. Wijzigingen in de uitkering uit dit fonds worden meegenomen in de reguliere budgetcyclus. De omvang van het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Op basis van vastgestelde maatstaven wordt het fonds verdeeld over de gemeenten. Periodiek wordt de verdelingssystematiek herzien. De meest ingrijpende herijking vond plaats bij de meicirculaire 2022. Enkele onderdelen van de verdeling worden nog verder onderzocht, wat naar verwachting in de komende jaren tot nieuwe verdeel-effecten zal leiden. De verwachting is dat in het voorjaar van 2026 eventuele aanpassingen worden aangekondigd, die per 2027 van kracht zullen zijn. In de meerjarenbegroting is sprake van een structurele daling van de inkomsten, mede door bezuinigingen op het gemeentefonds en onvoldoende middelen voor de uitvoering van zorgtaken. Bij de voorjaarsnota 2025 van het Rijk (uitgewerkt in de meicirculaire 2025) zijn gemeenten deels gecompenseerd, met name voor de periode 2025–2027. Voor de jaren na 2027 blijft er echter sprake van een financiële opgave die nog moet worden ingevuld.
2	Bestuurlijke doelen	2.1 Realisatie taakstellingen		€ 0	€ 60.000	Er staan geen openstaande taakstellingen meer in de begroting. Daarom is het risico afgebouwd naar € 0.
		2.2 Uitvoering themanotities		€ 0	€ 100.000	Gezien de voortgang van de themanotities en de beschikbare budgetten is er geen zicht op een reële kans dat budgetten worden overschreden. Om deze reden in de begroting van 2026 dit risico laten vervallen.
		2.3 Realisatie bestuurlijke projecten	25%	€ 50.000	€ 50.000	O.b.v. projectrapportages van de bestuurlijke projecten.
		2.4 Realisatie bezuinigingsmaatregelen	25%	€ 40.000		Gedurende het jaar worden de gekozen bezuinigingsmaatregelen in de Kaderbrief 2026 gemonitord en waar nodig bijgesteld om doelen te behalen.
3	Verbonden partijen	3.1 Dividenden (aandeelhouderschappen)	25%	€ 107.500	€ 200.000	(Re-)actief volgen verbonden partijen. Risico op stijging kosten GR'en is meegenomen bij risico 6.2 Inflatie.
Subtotaal strategische risico's				€ 897.500	€ 1.410.000	

Marktrisico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Maatregelen
				voorjaar 2026	najaar 2025	
4	Grondexploitaties	4.1 Materiële vaste Activa (gronden niet in exploitatie)	G%	€ 965.000	€ 965.000	Zie paragraaf grondbeleid. De actualisatie van de risico's vinden plaats bij het jaarverslag.
		4.2 Gronden in exploitatie	G%	€ 140.000	€ 140.000	Zie paragraaf grondbeleid. De actualisatie van de risico's vinden plaats bij het jaarverslag.
5	Rente/treasury	5.1 Aantrekken//uitzetten gelden	25%	€ 100.000	€ 175.000	Gemeente loopt risico op ontwikkelingen marktrente over bedrag financieringsbehoefte.
		5.2 Verstrekte leningen of garantiestellingen aan verenigingen en stichtingen	25%	€ 212.000	€ 212.000	Periodiek evalueren.
6	Economische ontwikkelingen	6.1 Dalende legesinkomsten		€ 0	€ 21.000	Wij hanteren een drempelwaarde van € 25.000 voor de netto omvang risico. Dit risico valt daaronder en wordt daarom niet langer opgenomen in ons benodigde weerstandsvermogen.
		6.2 Inflatie	25%	€ 980.000	€ 1.000.000	Ten gevolge van geo-politieke ontwikkelingen is er een risico op kostenstijgingen die groter zijn dan de in de begroting gehanteerde indexeringspercentages. Ook kunnen de resultaten van aanbestedingstrajecten leiden tot extra kostenstijgingen. Enkele maatregelen zijn: - Jaarlijks doorrekenen prijzen in tarieven leges - Periodieke rapportage - Budgetbeheer - Mobiliteitsbeleid - Voordelen gezamenlijk inkopen
7	Openeinderegelingen	7.1 Participatiewet (BUIG)	25%	€ 180.000	€ 180.000	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei.
		7.2 Minimabeleid (waaronder Bijzondere bijstand)	25%	€ 25.000	€ 25.000	Risico door volume groei. We verwachten een toename van aanvragen vanwege het nieuwe minima- en schuldenbeleid, echter hier zijn extra middelen voor beschikbaar gesteld.
		7.3 Opvang Oekraïners, statushouders en asielzoekers	25%	€ 0	€ 0	Uitgangspunt is dat de overschotten van 2022/2023 voldoende zijn om het risico op te vangen dat niet alle kosten worden vergoed door Rijk.
		7.4 WMO	50%	€ 500.000	€ 500.000	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei. Dit risico bestaat gezien het feit dat een enkele cliënt, met name in de jeugdzorg, al een grote financiële impact kan hebben op het budget.
		7.5 Jeugdwet				
		7.6 Leerlingenvervoer		€ 0	€ 11.000	Wij hanteren een drempelwaarde van € 25.000 voor de netto omvang risico. Dit risico valt daaronder en wordt daarom niet langer opgenomen in ons benodigde weerstandsvermogen.
		7.7 Aantal lijkbezorgingen van gemeentewege		€ 0	€ 5.000	Wij hanteren een drempelwaarde van € 25.000 voor de netto omvang risico. Dit risico valt daaronder en wordt daarom niet langer opgenomen in ons benodigde weerstandsvermogen.
Subtotaal marktrisico's (exclusief grondexploitaties)				€ 1.997.000	€ 2.129.000	

Schade risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Maatregelen
				voorjaar 2026	najaar 2025	
8	Fraude		25%	€ 50.000	€ 50.000	Hiervoor is geen verzekering afgesloten. Er is een frauderisicoanalyse uitgevoerd.
9	Eigendom	9.1 Brand, storm en diefstal	n.b.	n.v.t.	n.v.t.	Risico en omvang worden laag ingeschat i.v.m. dekking door verzekeringen. Het eigen risico is beperkt bij deze verzekeringen. Maatregelen: - Verzekeringen - Hufterproof investeren - Watermanagement - Meerjarige onderhoudsplannen
10	Cybersecurity en databeveiliging	10.1 Computerhack, verlies data	10%	€ 200.000	€ 200.000	Zie toelichting bij kopje ontwikkelingen. Daarnaast de volgende maatregelen: - Beveiliging van website en versleuteling bij versturen van vertrouwelijke gegevens - Andere mitigerende maatregelen vanwege vertrouwelijk karakter niet verder toegelicht
11	contractuele verplichtingen/aansprakelijkheidstellingen	11.1 Aansprakelijkheidstellingen/nadeelcompensatie geen bouwwerkzaamheden Gedrag van asielzoekers Onrechtmatig besluit is niet verzekerd Overstromingen	25%	€ 100.000	€ 100.000	Voor veel situaties zijn we verzekerd. Voor situaties waarvoor we niet verzekerd zijn wordt een bedrag opgenomen.
Subtotaal schade risico's				€ 350.000	€ 350.000	

Operationele risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Maatregelen
				voorjaar 2026	najaar 2025	
12	Bedrijfsvoering	12.1 Rechtmatigheid legesheffing		€ 550.000	€ 500.000	
		12.2 Verplichte betaling dwangsommen bij niet tijdig beslissen				
		12.3 Oninbare vorderingen				
		12.4 Stroomuitval, storing				- Er zijn inmiddels middelen gereserveerd voor structurele oplossing van het risico stroomuitval en storing
		12.5 Wegvallen van medewerkers op kwetsbare posities				- Afspraken taakoverdracht - Formaliseren vervangingsmaatregelen - Interne controle/ VIC/ functiescheiding - Procesbeschrijvingen - Regionale samenwerking
		12.6 Langdurige uitval door ziekte (door o.a. agressie burgers, werkdruk, niet optimale werkplek) en uitstroom				- VCA certificering - Opleiding agressie en geweld - RIE - Aanpassing werkplekken aan Arbo-eisen - Aandacht voor vitaliteit tijdens de vitaliteitsweek
		12.7 Niet afdragen van belastingen waar dat wel had gemoeten (loonheffing, BTW)				Horizontaal toezicht.
		12.8 Beëindiging huurcontracten gemeentehuis en niet opnieuw kunnen verhuren				Contracten lopen nog enkele jaren. Continu contract met huurders.
		12.9 Boetes/schadeclaims Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	10%	€ 40.000	€ 250.000	O.a. jaarlijkse vaststelling Programma Informatieveiligheid & Privacy. Training van nieuw personeel door de FG ter bevordering van privacybewustzijn.
Subtotaal operationele risico's (vast bedrag)				€ 590.000	€ 750.000	

bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	11.066	17.393	15.954	13.769	13.706	13.644
Toevoegingen	7.136	4.909	115	0	0	0
Onttrekkingen	-809	-6.347	-2.300	-63	-63	0
Stand per 31 december	17.393	15.954	13.769	13.706	13.644	13.644
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	4.639	4.639	3.835	3.835	3.835	3.835
Ruimte t.o.v. benodigd weerstandsvermogen	12.754	11.315	9.934	9.871	9.809	9.809

* In de doorrekening zijn de begrote resultaten 2025 tot en met 2029 niet meegenomen.

Reserve Majeure Projecten	Rek. 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	5.827	3.368	12.112	1.262	812	812
Toevoegingen	0	10.000	0	0	0	0
Onttrekkingen	-2.459	-1.256	-10.850	-450	0	0
Stand per 31 december	3.368	12.112	1.262	812	812	812

Reserve Grondexploitatie	Rek. 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	1.310	1.256	1.256	1.256	1.256	1.256
Toevoegingen	386	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	-440	0	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.256	1.256	1.256	1.256	1.256	1.256
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	1.103	1.103	1.103	1.103	1.103	1.103
Ruimte t.o.v. benodigd weerstandsvermogen	153	153	153	153	153	153

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen gaat in op de duurzame instandhouding van de gemeentelijke fysieke infrastructuur. Uitgangspunt voor het begrotingsjaar 2026 is een sobere en doelmatige aanpak. Onderwerpen hierbij zijn wegen, kunstwerken, bermen en sloten, verlichting, groen, riolering en water en gebouwen. Voor de verschillende onderwerpen zijn plannen opgesteld waarin de beleidskaders openbare ruimte, functie en samenhang kwaliteitsniveau met financiële consequenties zijn opgenomen. De financiële consequenties zijn volgens de financiële kaders vanuit de BBV vertaald in de begroting. Voor de openbare ruimte geldt:

- Dagelijks onderhoud (in exploitatiebegroting)
- Groot onderhoud (kan zowel via de exploitatiebegroting als via een voorziening)
- Vervangingsinvesteringen (moeten worden gekapitaliseerd en afgeschreven)

Op basis van deze plannen worden het onderhoud en de vervangingen uitgevoerd.

Beleidskader 2026

In 2026 gaan we het onderhoud aan de openbare ruimte uitvoeren volgens het in het najaar 2022 vastgestelde integrale beleid- en beheerplan openbare ruimte (IBOR). Dit plan is (deels) uitgewerkt naar diverse beheerplannen voor de verschillende onderwerpen.

De beheerplannen vormen de basis voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2025 waarin als richtlijn kwaliteitsniveau C wordt aangehouden waarmee de middelen in overeenstemming zijn. Ook worden indicatoren opgenomen, zodat we uw raad via de reguliere budgetcyclus kunnen informeren over de bereikte resultaten.

Beleidsplan	Vastgesteld	Achterstallig onderhoud
IBOR	2022	
Wegen	2013 (1)	Ja *
Kunstwerken	** (1)	Ja**
Bermen & sloten	2022	Nee
Verlichting	2021	Nee
Groen	2015 (1)	Nee
Riolering & Water	2021	Nee
Gebouwen	2020	Nee

(1) Beheerplannen worden in het kader van IBOR geactualiseerd.

* Verwachte achterstand 2025 bedraagt 3,2 miljoen.

** Betreft vervangingen. Hiervoor worden incidentele middelen gezocht.

Kerncijfers begroting 2026

Beheercategorie	Indicator	Hoeveelheid
Wegen	Aantal kilometers weg inclusief fietspaden	778,7 km
	Oppervlakte wegennet	3.656.950 m2
Water	Lengte watergangen	505 km
Openbare Verlichting	Aantal armaturen	8.197
	Aantal lichtmasten	8.116
Groen	Oppervlakte openbaar groen	402,5 ha
	Aantal bomen	31.158
Riolering	Aantal rioolaansluitingen	17.003
Gebouwen	Aantal woningen, sportfaciliteiten, zwembaden, cultuur- en welzijnsaccommodaties in eigendom en/of beheer	46

In onderstaande financiële overzichten zijn de bedragen genoemd exclusief interne uren en kapitaallasten.

Financieel overzicht Wegen

Onderwerp	Omschrijving	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Wegen/onkruidbestrijding	Totaal	265.739	154.792	169.010	169.010	169.010	169.010
Wegen; onkruidbestrijding	Dagelijks onderhoud	265.739	154.792	169.010	169.010	169.010	169.010
Bermen en sloten	Totaal	917.212	865.072	897.357	897.357	897.357	897.357
Wegen; onderhoud (maaïen) bermen en sloten	Dagelijks onderhoud	349.015	309.305	323.224	323.224	323.224	323.224
Wegen; onderhoud (maaïen) bermen en sloten	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	500.135	486.622	502.194	502.194	502.194	502.194
Wegen; onderhoud (maaïen) bermen en sloten	Groot onderhoud	43.800	44.676	46.686	46.686	46.686	46.686
Wegen; onderhoud (maaïen) bermen en sloten	Groot onderhoud (Gildebor)	24.261	24.469	25.253	25.253	25.253	25.253
Verkeersborden, bewegwijzering etc.	Totaal	249.967	233.158	239.919	236.460	236.460	236.460
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	Dagelijks onderhoud	59.022	37.881	39.586	36.127	36.127	36.127
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	49.739	49.594	51.181	51.181	51.181	51.181
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	Groot onderhoud	5.958	6.681	6.982	6.982	6.982	6.982
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	Groot onderhoud (Gildebor)	98.162	99.002	102.170	102.170	102.170	102.170
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	Investerings	37.085	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Verharding en deklagen	Totaal	2.005.090	2.811.810	2.771.995	2.471.995	2.771.995	2.771.995
Verharding en deklagen	Dagelijks onderhoud	119.034	398.942	416.894	416.894	416.894	416.894
Verharding en deklagen	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	381.014	384.272	396.569	396.569	396.569	396.569
Verharding en deklagen	Groot onderhoud	1.389.828	1.140.396	1.212.614	1.212.614	1.212.614	1.212.614
Verharding en deklagen	Groot onderhoud (Gildebor)	19.209	19.374	19.994	19.994	19.994	19.994
Verharding en deklagen	Overhead Gildebor	96.005	96.826	99.924	99.924	99.924	99.924
Verharding en deklagen	Investerings	-	772.000	626.000	326.000	626.000	626.000
	Totaal	3.438.008	4.064.832	4.078.281	3.774.822	4.074.822	4.074.822
Stand reserve onderhoud wegen per 1-1-2026				504.339			

Financieel overzicht Civieltechnische Kunstwerken

Onderwerp	Omschrijving	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kunstwerken	Dagelijks onderhoud	8.612	33.109	34.599	34.599	34.599	34.599
Kunstwerken	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	7.353	7.416	7.653	7.653	7.653	7.653
Kunstwerken	Groot onderhoud	24.548	119.014	203.790	203.790	203.790	203.790
Kunstwerken	Investerings	-	475.000	99.000	99.000	99.000	99.000
	Totaal	40.513	634.539	345.042	345.042	345.042	345.042

Financieel overzicht Openbare verlichting

Onderwerp	Omschrijving	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Verlichting	Dagelijks onderhoud	95.311	126.480	132.172	132.172	132.172	132.172
Verlichting	Groot onderhoud	69.503	270.300	282.464	282.464	282.464	282.464
Verlichting	Investerings	51.427	473.398	201.750	201.750	201.750	201.750
	Totaal	216.241	870.178	616.386	616.386	616.386	616.386

Financieel overzicht Openbaar groen, sportvelden & speeltuinen

Onderwerp	Omschrijving	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Openbaar groen	Dagelijks onderhoud	241.193	212.142	224.604	224.604	224.604	224.604
Openbaar groen	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	988.385	1.109.794	963.487	963.487	963.487	963.487
Openbaar groen	Groot onderhoud	140.525	225.714	235.871	235.871	235.871	235.871
Openbaar groen	Groot onderhoud (Gildebor)	226.885	259.888	268.203	268.203	268.203	268.203
Openbaar groen	Overhead Gildebor	133.749	134.893	139.209	139.209	139.209	139.209
Openbaar groen	Investerings	178.173	165.418	147.000	167.000	167.000	167.000
Speeltuinen	Dagelijks onderhoud	29.867	29.207	29.621	29.621	29.621	29.621
Speeltuinen	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	84.744	84.727	87.438	87.438	87.438	87.438
Speeltuinen	Groot onderhoud	64.820	138.867	24.164	24.164	24.164	24.164
Speeltuinen	Groot onderhoud (Gildebor)	64.324	63.081	65.100	65.100	65.100	65.100
Speeltuinen	Investerings	-	68.000	34.000	34.000	34.000	34.000
Sportvelden	Dagelijks onderhoud	127.105	50.524	52.798	52.798	52.798	52.798
Sportvelden	Dagelijks onderhoud (Gildebor)	165.039	51.493	232.166	232.166	232.166	232.166
Sportvelden	Groot onderhoud	627	1.812	1.894	1.894	1.894	1.894
Sportvelden	Groot onderhoud (Gildebor)	67.957	21.590	64.469	64.469	64.469	64.469
Sportvelden	Dagelijks onderhoud, aanvullend (Gildebor)	42.070	13.611	16.997	16.997	16.997	16.997
Sportvelden	Investerings	-	512.896	32.500	282.500	32.500	32.500
	Totaal	2.555.463	3.143.657	2.619.521	2.889.521	2.639.521	2.639.521

Financieel overzicht Riolering en water

Onderwerp	Omschrijving	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Riolering algemeen	Onderzoek & onderhoud	294.961	398.570	414.011	414.011	414.011	414.011
Afvalwater	Onderhoud	632.289	332.696	347.667	347.667	347.667	347.667
Hemelwater	Onderhoud	108.648	115.488	120.685	120.685	120.685	120.685
Grondwater	Onderhoud	22.715	56.127	58.653	58.653	58.653	58.653
Riolering	Investeringsen	995.437	6.530.704	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
	Totaal	2.054.051	7.433.585	2.541.016	2.541.016	2.541.016	2.541.016

Stand voorziening riolering per 1-1-2026

2.270.859

Financieel overzicht Gemeentelijke gebouwen

Onderwerp	Omschrijving	Rek.2024	2025	2026	2027	2028	2029
Gebouwen	Klein onderhoud	517.832	562.697	328.851	337.734	329.897	329.897
Gebouwen	Voorziening, mjop	0	599.802	572.649	572.649	572.649	572.649
	Totaal	517.832	1.162.499	901.500	910.383	902.546	902.546

Stand voorziening groot onderhoud gebouwen per 1-1-2026

1.552.433

Paragraaf 4: Financiering

Renteontwikkelingen

In 2026 gaan we uit van een rentepercentage van 3,5% voor (her)financieren. Dit is hetzelfde rentepercentage als in de begroting 2025. Naast rentelasten zien we dat we sinds 2023 ook te maken hebben met een relatief hoog bedrag aan rente-inkomsten vanuit de rekeningcourant positie met het Rijk. Het rentepercentage ligt met 2% iets lager dan het percentage voor herfinanciering. Dit percentage was vorig begrotingsjaar nog 3%.

Treasuryfunctie

De treasuryfunctie omvat de financiering van de beleidsvoornemens en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Het beleid van de gemeente voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut 2021. Financiering met externe middelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen aan te wenden. Hierdoor worden renterisico's en het renteresultaat geoptimaliseerd.

Risicobeheer

Het risicobeheer heeft als doel *'het beheersen van de mogelijke risico's die voortvloeien uit de afhankelijkheid van de rentestand op moment van financieren.'* Er zijn twee normeringen vastgesteld om het renterisico te kunnen becijferen die als richtlijnen gelden om de renterisico's te beperken. Dat zijn de *kasgeldlimiet* voor de korte termijn financiering, en de *renterisiconorm* voor de lange termijn financiering.

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende (kortlopende) schuld is voor gemeenten gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet bedraagt in 2026 € 10,86 miljoen. Als de omvang van de vlottende schuld deze limiet structureel benadert, wordt overgegaan tot het aantrekken van een langlopende lening. Bij een positief saldo in rekening courant wordt het 'automatisch' bij de schatkist uitgezet in verband met het verplichte schatkistbankieren.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de lange termijnfinanciering. De jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen mogen samen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal; het renterisico. Voor 2026 is de norm vastgesteld op € 23,1 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Nr. + omschrijving	2026
1. Begrotingstotaal	127.750
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	25.550
4. Renteherziening	-
5. Aflossing	2.437
6. Renterisico (4+5)	2.437
7. Ruimte vs. norm (3-6)	23.113

Leningenportefeuille

De omvang van de huidige leningenportefeuille bedraagt begin 2026 € 41,3 miljoen. In 2026 worden naar verwachting geen nieuwe langlopende financieringen aangetrokken; er wordt enkel afgelost op lopende financieringen. Meerjarig zal de leningenportefeuille wel toenemen. In onze meerjaren-investeringsplan zijn grote investeringen opgenomen en daarnaast neemt het eigen vermogen in het meerjarenperspectief af. Dit resulteert in een toename van de rentelasten, zie daarvoor de tabel 'renteresultaat taakveld treasury' aan het einde van deze paragraaf.

Verstrekte leningen en garanties	1-1-2026	31-12-2026
Leningen aan verenigingen en stichtingen	4.576	4.316
Hypotheekregeling	78	66
Deelnemingen	1.404	1.404
Kapitaalverstrekkingen aan deeln.	542	542
Totaal verstrekkingen	6.600	6.328

Bedragen x € 1.000

Garanties Woningcorporatie/stichting	8.965	8.483
Garanties WSW (achtervang)	31.277	31.277
Totaal garanties	40.242	39.760

Rente (resultaat)

Voor de financieringsbehoefte houden we rekening met een rentepercentage van 3,5% voor langlopende financieringen. Voor de interne doorberekening van de netto rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslagpercentage van 0,2% in 2026.

Bedragen x € 1.000

Renteresultaat taakveld Treasury		Balans 1-1-2026	%	2026
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		41.311		816
Externe rentebaten verstrekte leningen	-/-	-11.307		-566
Saldo rentelasten en rentebaten		30.004		250
Doorberekening rente grondexploitatie	-/-	1.006	0,2%	-2
Saldo toe te rekenen externe rente		28.998		248
Rente over eigen vermogen:				
- Algemene reserve		20.312	0,0%	0
- Bestemmingsreserves		30.803	0,0%	0
- Afschrijvingsreserves		50.136	0,2%	100
Rente over voorzieningen		8.006	0,0%	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		138.255	0,2%	348
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	138.255	0,2%	-358
Renteresultaat op het taakveld treasury				-10

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Als organisatie zijn we voortdurend bezig met activiteiten die helpen om onze dienstverlening beter, efficiënter en aantrekkelijker te maken. Hieronder staan de initiatieven en speerpunten voor 2026.

CAO-ontwikkeling reiskostenregeling

In de nieuwe Cao Gemeenten is vastgesteld dat werkgevers lokaal een regeling moeten vaststellen voor een vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer. De regeling moet ingaan op 1 januari 2026. In Q4 2025 wordt deze regeling uitgewerkt en voor vaststelling aangeboden aan het college. Omdat de reiskostenregeling nog onderdeel van gesprek is met het Lokaal Overleg, heeft het college dit onderwerp nog niet financieel vertaald in de begroting 2026. Indien er extra budget noodzakelijk is, wordt dit aangevraagd via de reguliere P&C-cyclus.

Privacy officer

De gemeente vindt het belangrijk dat zorgvuldig en verantwoord wordt omgegaan met de

persoonsgegevens van inwoners, medewerkers en derden (zoals ondernemers, bezoekers). Daarom wordt er in 2026 een privacy officer geworven. Deze functionaris zorgt ervoor dat de AVG wordt nageleefd binnen een organisatie en dat de privacy en dataverwerking bij elke medewerker die persoonsgegevens verzamelt, in veilige handen is. De privacy officer helpt medewerkers bij vragen over privacy, adviseert bij nieuwe projecten en zorgt voor bewustwording in de organisatie. Ook inwoners, medewerkers en derden kunnen erop vertrouwen dat hun gegevens binnen onze organisatie met zorg worden verwerkt.

Demografische ontwikkelingen en technologische innovatie

De vergrijzing van de samenleving heeft directe gevolgen voor zowel het klantenbestand van de gemeente als het personeelsbestand. De vraag vanuit inwoners verandert, terwijl tegelijkertijd een aanzienlijk deel van onze medewerkers de komende jaren (veel 55+ers) met pensioen zal gaan. Dit betekent dat waardevolle kennis en ervaring dreigen te verdwijnen.

Om ook op de lange termijn goed te kunnen blijven presteren, is het essentieel om tijdig te investeren in het toekomstbestendig maken van onze organisatie. Daarbij spelen digitalisering, procesoptimalisatie, kunstmatige intelligentie (AI), robotisering en een goede balans tussen vast en tijdelijk personeel een steeds grotere rol. Deze ontwikkelingen helpen ons om de kwaliteit van dienstverlening op peil te houden en het werkbaar te maken voor toekomstige generaties medewerkers.

Digitaal vaardig en digitaal veilig werken

We vinden het belangrijk dat iedereen in onze organisatie digitaal veilig kan werken. Daarom blijven we blijven investeren in informatieveiligheid en het verhogen van het bewustzijn van de medewerkers. Dit doen wij onder andere door het aanbieden van een verplichte leerlijn en door geregeld nieuwsberichten over informatiebeveiliging te publiceren op ons intranet. Nieuwe collega's krijgen informatie over informatiebeveiliging, privacy en ambtelijke integriteit. Dit doen we in het onboardingsprogramma, zowel online als fysiek.

Wanneer het nodig is voeren wij technische maatregelen door om de digitale veiligheid te borgen.

Duurzame inzetbaarheid

Binnen onze organisatie vinden wij het belangrijk dat medewerkers op een gezonde, gemotiveerde en productieve manier kunnen blijven werken. Nu en in de toekomst. Duurzame inzetbaarheid gaat voor ons verder dan alleen vitaliteit en (mentale) gezondheid. Het gaat ook om of iemand professioneel inzetbaar blijft en genoeg werkvermogen heeft, zowel binnen als buiten de organisatie.

Wij faciliteren dit door aandacht te hebben voor (talent)ontwikkeling, balans tussen werk en privé en ondersteunen hybride werken. Wij geloven dat van cruciaal belang is voor zowel de werkgever als de werknemer dat de juiste persoon op de juiste plek zit.

Strategische personeelsplanning en arbeidsmarktcommunicatie

Voor ons als werkgever is strategische personeelsplanning een belangrijk instrument. Op basis van gestelde doelen, benodigde capaciteit en kennis en vaardigheden creëren we goed beeld op de toekomst. Met HR-data en kwantitatieve en kwalitatieve analyses van de organisatie willen wij ervoor zorgen dat de juiste persoon op de juiste plek terechtkomt. Hierbij willen wij ook aandacht hebben voor het zijn van een inclusieve en diverse organisatie. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt willen wij ook een kans bieden. We stimuleren een lerende werkcultuur en zetten in op (bij- en om)scholing.

Strategische personeelsplanning helpt mee aan een goede positie op de arbeidsmarkt. Door te kijken naar onze visie en doelstellingen en de ambities van onze werknemers zorgen we voor een goede match. Hierdoor zijn wij bewust bezig met onze werknemers, hun talenten en ontwikkeling en blijven we in beweging, ook bij ontwikkelingen in de maatschappij en technologie.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt is goede arbeidsmarktcommunicatie extra belangrijk. We willen laten zien wie we zijn als werkgever en waar we voor staan. Met een eigen 'werken-bij' site, het continu verbeteren van onze wervingsinstrumenten en stages en traineeships om jonge talenten kennis te laten maken met onze organisatie. Zo bouwen we aan een sterk werkgeversmerk en zorgen we ervoor dat mensen graag bij ons willen komen en blijven werken.

Integriteit

Integer handelen vinden wij binnen onze organisatie erg belangrijk. Onze organisatie voldoet aan de Basisnormen Integriteit en in het Personeels-handboek zijn diverse zaken vastgelegd. Denk hierbij aan het hebben van een Gedragscode, Regeling nevenwerkzaamheden en een Regeling melding financiële belangen. In dat kader hebben wij ook (interne en externe) vertrouwenspersonen aangesteld

Ons integriteitsbeleid is gericht op het bevorderen van integriteitsbewust-zijn, het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie. Aan iedere werknemer, die bij de gemeente Hof van Twente in dienst komt, wordt gevraagd om een VOG aan te leveren en hij dient de belofte of eed af te leggen.

Daarnaast zijn we aangesloten bij de Landelijke Klachtcommissie Ongewenst Gedrag en hanteren we de Regeling melden vermoeden misstand en de Klachtenregeling ongewenst gedrag.

Inkoop- en aanbesteding

Naast het herstructureren van de inkoop- en contractmanagementprocessen is er ook een groot aantal (Europese) aanbestedingen doorlopen en toetsen we alle procedures aan (inter)nationale regels in de afgelopen twee jaar. In de tweede helft van 2025 is gestart met het uitrollen van een contractmanagement applicatie om beter inzicht in de contracten/contractafspraken per budgethouder te geven, in 2026 wordt dit verder uitgerold.

Door de uitbreiding van cluster inkoop (2024) voeren we meer aanbestedingsprocedures uit binnen de gemeente, waarbij cluster Inkoop de vakteams beter kan begeleiden en helpen in de uitvoering van de aanbestedingsprocedure. Zo zorgt cluster Inkoop voor betere naleving van de inkoopregels, terwijl de teams daarin geholpen worden. Daarnaast draagt het cluster Inkoop ook bij aan het stimuleren van de lokale economie en lokale ondernemers waarbij er ook oog is voor het verkrijgen van grip op de inkoopkosten. In 2026 dragen krijgen we meer grip op de afgesloten contracten en afspraken met leveranciers door contractmanagement verder in de organisatie te beleggen en deelbudgethouders te trainen.

De inkoopsamenwerking met de Twentse gemeenten verloopt conform de gemaakte afspraken waarbij Hof van Twente per inkoopprocedure afweegt of zij participeert in een regionaal traject.

Door de inzet van cluster Inkoop hebben we het beeld dat we als organisatie een (nog) betere grip hebben op onze inkoopkosten zowel binnen onze organisatie als regionaal.

Rekenkamer

De Rekenkamer is vanaf januari 2024 actief als opvolger van de rekenkamercommissie. Het beschikbare budget is in deze periode ingezet op het versterken van de controlerende en adviserende functie binnen de gemeentelijke besluitvorming. Er is een eigen onderzoek naar burgerparticipatie opgestart, dat naar verwachting wordt afgerond in oktober-november 2025. Daarnaast zijn twee onderzoeken van de samenwerkende Twentse rekenkamers succesvol richting de gemeenteraad begeleid: de 'QuickScan begrotingen gemeenschappelijke regelingen' en 'Twentse samenwerking (Zicht op zeggenschap)'. Verder neemt de Rekenkamer deel aan het jaarlijkse landelijke DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers (VvR), met dit jaar als thema 'onderbesteding'.

Omdat de Rekenkamer actief meedoet in regionale en landelijke onderzoeken, is ze in staat om het beschikbare budget efficiënt in te zetten en toch een goed gevulde onderzoeksagenda te hebben. Voor 2026 is beoogde onderzoeksagenda:

- Eigen onderzoek (onderwerp n.n.b.)
- Quickscan verbonden partijen
- DoeMee-onderzoek VvR (onderwerp n.n.b.)
- Regionaal onderzoek (onderwerp bekend in oktober)

Daarnaast richt de Rekenkamer zich in 2026 op een gedegen kennismaking met de nieuwe gemeenteraad.

Het huidige budget volgt de niet-officiële richtlijn van circa €1,30 - €1,50¹ per inwoner en lijkt voorsnog toereikend. Als er behoefte is aan aanvullende of omvangrijkere onderzoeken, dan zal de Rekenkamer zich tijdig tot de gemeenteraad wenden met een gemotiveerd verzoek om extra middelen.

Het is daarbij relevant te benoemen dat de kosten voor het inschakelen van externe onderzoeksbureaus zijn gestegen, mede als gevolg van de toegenomen vraag sinds de invoering van de Wet versterking decentrale rekenkamers. Deze ontwikkeling vraagt om blijvende aandacht bij het afwegen van onderzoekambities en beschikbare middelen.

¹ Deze richtlijn is afkomstig uit de praktijk en wordt onder meer gehanteerd door de VvR. Gemeente Hof van Twente hanteert circa 1,30 per inwoner.

In ditzelfde verband meldt de Rekenkamer op, dat de geldende financiële spelregels het *niet* toelaten om bedragen kleiner dan 10.000 euro over te hevelen naar een volgend boekjaar. Omdat onderzoeken doorgaans een lange doorlooptijd kennen en de facturering gefaseerd is (start – halverwege – oplevering rapport), kan een beetje vertraging relatief grote financiële gevolgen hebben. Een oplossing waarmee de Rekenkamer budgettaire ruimte kan overhevelen naar een volgend boekjaar, zou bijdragen aan de uitvoering van haar onderzoeksopdracht.

Doelmatigheidsonderzoek

Op grond van de in het najaar van 2023 vastgestelde Onderzoeksverordening voeren wij in 2026 een doeltreffendheids- en doelmatigheidsonderzoek uit. Over het onderwerp zullen wij in het voorjaar 2026 overleg voeren met de auditcommissie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor het opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Dit betekent dat het college van B&W verantwoording zal afleggen aan de gemeenteraad over de

rechtmatigheid van ons financieel handelen. Hierbij hanteren wij de in de financiële verordening vastgestelde grenzen voor fouten en onzekerheden. Voor ons blijft het uitgangspunt dat deze verantwoording transparant, controleerbaar en zo actueel mogelijk is.

Om dit te realiseren werken wij met een jaarlijks Intern Controleplan. In dit plan zijn de werkzaamheden van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) uitgewerkt. Daarbij kiezen wij nadrukkelijk voor een gespreide uitvoering van controles door het jaar heen. Door deze werkzaamheden zoveel mogelijk kort na afloop van de verslagperiode uit te voeren, zijn we in staat sneller trends, afwijkingen of risico's te signaleren. Dit stelt ons in staat om de organisatie tijdig bij te sturen en voorkomt dat onrechtmatigheden pas laat in het jaar of bij de jaarrekening zichtbaar worden.

De VIC richt zich op processen die financieel significant zijn, maar ook op thema's die op basis van eerdere bevindingen, aandachtspunten vanuit de accountant of signalen uit de organisatie extra aandacht vragen. De uitvoering van controles gebeurt onafhankelijk: medewerkers controleren

geen onderdelen waar zij zelf bij betrokken zijn. De Stafmedewerker Financieel Control speelt hierin een coördinerende en toetsende rol en rapporteert rechtstreeks aan de Concerncontroller.

Ook in 2026 blijven wij scherp op begrotingsafwijkingen. Overschrijdingen van budgetten zijn in principe onrechtmatig, tenzij sprake is van geautoriseerde afwijkingen vastgesteld door de raad. Acceptabele afwijkingen worden meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording, niet-acceptabele afwijkingen worden expliciet toegelicht in paragraaf 5 bedrijfsvoering. Hierdoor blijft de raad goed geïnformeerd over de wijze waarop wij omgaan met begrotingsdiscipline en financiële sturing.

Daarnaast blijven we extra aandacht houden voor het voorwaardencriterium. Onderwerpen zoals Europese aanbesteding en cliëntidentificatie in het sociaal domein vragen nog altijd om zorgvuldigheid en alertheid. De maatregelen die we in 2024 en 2025 hebben getroffen – zoals het aanstellen van een inhuurbroker en aangescherpte werkinstructies binnen de Wmo – worden in 2026 voortgezet en gemonitord op effectiviteit.

Tot slot versterken we de waarborgen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. Sinds 2025 is het M&O-beleid formeel vastgesteld en opgenomen in de Nota Risicomanagement. In 2026 bouwen we hierop voort met verdere bewustwording en toepassing binnen de organisatie.

Door deze werkwijze houden we grip op rechtmatigheid en leggen we daarover op een open en betrouwbare manier verantwoording af aan de gemeenteraad.

Financiële nota's

Op grond van artikel 212 Gemeentewet stelt de gemeenteraad bij verordening de uitgangspunten vast voor het financiële beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Als basis kennen we de [Financiële verordening Hof van Twente 2025](#). Hierop zijn de volgende nota's gebaseerd:

- [Nota waardering en afschrijving vaste activa 2022](#)
- [Nota reserves en voorzieningen 2022](#)
- [Treasurystatuut 2021](#)
- [Nota Risicomanagement](#)
- [Nota Grondbeleid](#)

Beleidsindicatoren

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2024	2025	2026
Formatie in FTE per 1.000 inwoners	7,73	6,73	6,83	7,08
Bezetting in FTE per 1.000 inwoners	7,74	5,81	6,72	6,79
Apparaatskosten per inwoner	€ 820,00	€ 826,00	€ 833,15	€ 868,79
Inhuur als % van de loonsom & inhuur	25,4%	25,2%	10,8%	10,8%
Overheadkosten % van de totale lasten	11,3%	11,2%	12,7%	11,5%

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

De Provincie Overijssel houdt interbestuurlijk toezicht (hierna: IBT) op de volgende zes domeinen bij gemeenten: Financiën, Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo), Omgevingsrecht (voorheen Wro), Erfgoed, Informatie- en archiefbeheer en Huisvesting statushouders. Het IBT-beeld wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt aan de hand van een “stoplichtmodel” (groen, oranje of rood) voor het totaalbeeld en daarnaast voor de zes domeinen afzonderlijk. Het “beoordelingskader IBT” van de provincie vormt al jaren de basis voor de IBT-beoordelingen van de gemeenten. Dit is ook opgenomen in de IBT-bestuursovereenkomst. Zoals in de bestuursovereenkomst wordt aangegeven wordt het beoordelingskader jaarlijks, nadat er overleg heeft plaatsgevonden met gemeenten, door Gedeputeerde Staten (GS) vastgesteld. Vorig jaar kleurde het IBT-totaalbeeld voor Hof van Twente oranje.

GS hebben op 15 april 2025 het IBT-beeld voor Hof van Twente vastgesteld voor 2024. Het IBT-totaalbeeld voor Hof van Twente kleurt ook dit jaar oranje. Deze oranje kleur geldt ook voor de drie individuele domeinen Financiën, Huisvesting

statushouders en Informatie- en archiefbeheer. Voor het domein Informatie- en archiefbeheer heeft dit onder andere te maken met de hack en de nasleep daarvan.

De oranje kleur op het domein Huisvesting statushouders komt voort uit het feit dat wij niet volledig hebben voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de 2^e helft van 2024. Hof van Twente heeft wel een compliment gekregen voor de getoonde inzet in de afgelopen periode. We hebben in de afgelopen periode (2024-II) maar liefst 35% van de achterstand ingehaald.

De oranje kleur op het domein Financiën is het gevolg van het structureel tekort in de meerjarenraming. De Provincie zal dit jaar contact blijven onderhouden met onze gemeente.

De domeinen Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) en Omgevingsrecht (voorheen Wro) en erfgoed kleuren groen. Voor deze domeinen geldt dat de gemeente voldoet aan de in het beoordelingskader gestelde criteria en dat wij de werkzaamheden op deze domeinen naar behoren uitvoeren.

Op 10 juli 2025 heeft burgemeester Nauta een IBT gesprek met de heer Heidema, Commissaris van de Koning, gehad. Besproken is wat de ambitie van de gemeente is en dat wordt gestreefd om naar een groen totaalbeeld te komen. Dit zal tijd vergen, maar wij spannen ons hiervoor in.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Algemeen

Voor de uitvoering van een aantal taken heeft de gemeente Hof van Twente zich verbonden met andere partijen. Daarbij kent de regionale samenwerking verschillende varianten. Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn, op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), die rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan: beschikbaar gestelde middelen, die kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij of waarvoor aansprakelijkheid van de gemeente bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet na kan komen. Over het algemeen gaat het bij verbonden partijen om

vennootschappen waar de gemeente aandelen in heeft en gemeenschappelijke regelingen, zoals de Samen Twente en de Veiligheidsregio, waarin bij wijze van verlengd lokaal bestuur publieke belangen worden gediend. De deelname in rechtspersonen is voor een deel historisch gegroeid. Deze zijn vooral ingegeven door het feit dat private partijen in het verleden bepaalde publieke belangen niet of onvoldoende konden waarborgen.

Instellingen waar de gemeente door een subsidierelatie uitvoering van beleid tracht te bereiken, behoren in dit kader niet tot de verbonden partijen. Vormen van samenwerking die niet in rechtspersonen zijn ondergebracht behoren eveneens niet tot verbonden partijen. Uiteraard blijft de gemeente de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen, direct dan wel indirect.

In paragraaf 2 worden ook de risico's betrokken bij het (benodigde) weerstandsvermogen.

Grip op verbonden partijen

De Nota verbonden partijen van november 2015 is een leidraad voor het beleid, structuur, sturing en grip op de verbonden partijen vanuit het college en de raad en hun afgevaardigde bestuursleden.

Van alle verbonden partijen is een dynamische top 3 benoemd waarvan het wenselijk wordt geacht om die nadrukkelijker te monitoren gezien de belangen die hiermee kunnen spelen:

1. Samen Twente
2. Omgevingsdienst Twente
3. SWB

Rekenkameronderzoek Twente samenwerking

Zoals in het recente rekenkamerrapport over Twente samenwerking is aangegeven bestaan er naast de formele verbonden partijen er ook op andere informelere wijzen waarin samenwerking gezocht. Dit is onder ander aanleiding om hier meer context aan te geven. Een eerste aanzet is een opsomming van diverse samenwerkingen die is toegevoegd aan deze paragraaf.

Ontwikkelingen verbonden partijen

Per verbonden partij wordt kort het doel, de bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en, voor zover van toepassing, relevante ontwikkelingen beschreven. Daarna is een tabel opgenomen met de (minimale) financiële gegevens. Deze zijn deels op basis van vastgestelde gegevens, deels op basis van (afgegeven) indicaties (BBV-voorschriften).

Gemeenschappelijke regelingen

Samen Twente

De (gezondheids)organisatie bestaat uit de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Twente (GGD Twente), Veilig Thuis Twente (VTT) en de Organisatie voor (inkoop van) Zorg en Jeugd in Twente (OZJT). Zowel Kennispunt Twente als Samen14 en Twentse Koers zijn als gast ondergebracht.

Veiligheidsregio Twente

In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilig Twente. De VRT zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen (wettelijke verplichting).

Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT voert sinds 2019 milieutaken uit voor de Twentse gemeenten. Belangrijke ontwikkelingen rondom de OD Twente in 2023 zijn de invoering van de Omgevingswet en de introductie van outputfinanciering waardoor de gemeente gaat betalen voor het aantal afgenomen diensten.

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap houdt zich bezig met exploitatie en beheer van de recreatieparken Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden). Daarnaast onderhoudt Routenetwerken Twente ruim 10.000 km recreatieve Twentse routes voor fietsen, wandelen, mountainbiken, paardrijden en auto's. Tot slot regelt het recreatieschap toeristische promotie en marketing.

SWB

De gemeente Hof van Twente heeft de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening en de uitvoering van 'Nieuw Beschut' gemandateerd aan SWB. Daarnaast is de SWB ketenpartner en voorkeursleverancier voor de uitvoering van arbeidsontwikkeling binnen de Participatiewet. SWB voert in het kader van de ketensamenwerking met gemeenten en het Werkplein verschillende soorten re-integratietrajecten uit voor de gemeentelijke doelgroep van de Participatiewet.

Onder de naam Gildebor wordt het beheer en onderhoud van de openbare ruimte voor de gemeenten Hengelo en Hof van Twente uitgevoerd.

In 2023 is de strategienota geactualiseerd. De kern van de doorontwikkeling van SWB is gericht op arbeidsontwikkeling. De komende jaren wordt ingezet op het versterken van: arbeidsontwikkeling, Gildebor, partnerschap met gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs, identiteit en profilering en een duurzame bedrijfsvoering.

Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank is een kredietbank die (financiële) dienstverlening aan biedt aan mensen die financiële problemen ondervinden. Het gaat hier om kredietverlening, budgetbeheer, schuldhulpverlening en bij bewindsvoering schuldsanering.

Crematoria Twente

Deze organisatie zorgt voor het in stand houden en exploiteren van crematoriumvoorzieningen in de regio. De deelname wordt beschouwd als een publieke taak bij een brede invulling van de Wet lijkbezorging.

Euregio

De grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerking die plaatsvindt in Euregio-verband kent belangrijke toeristische en economische pijlers. De Euregio houdt zich bezig met belangenbehartiging, samenwerking op sociaal-cultureel gebied, advisering met betrekking tot grensoverschrijdend werknemersverkeer, het versterken van de economische structuur via Interreg-fondsen en intergemeentelijke samenwerking in de meest brede zin van het woord.

Vennootschappen en coöperaties

Twence

Het doel van Twence is de terugwinning van grondstoffen en energie uit afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie). In december 2024 is gezamenlijk besloten tot een aandelenoverdracht waarmee de gemeenten

Almelo, Oldenzaal en Twenterand uittreden. De gemeenten Enschede, Hengelo, Losser en voor een deel Twence hebben de aandelen overgenomen. De gemeente Rijssen-Holten heeft aangeven ook uit te willen treden. Daarnaast loopt er nog een juridische procedure die door Afvalverwerking Rijnmond (AVR) is gestart tegen Twence en de aandeelhoudende gemeenten ten aanzien van de investingsconstructie.

Twente Milieu

Twente Milieu is actief op het gebied van afvalinzameling, om uitvoering te geven aan de wettelijke zorgplicht van de deelnemende gemeenten. Daarnaast voert men het beheer van de openbare ruimte uit voor enkele van die gemeenten. Bij het inzamelen van afval richt Twente Milieu zich op hergebruik van grondstoffen. De gemeente Berkelland is met ingang van 2025 toegetreden als aandeelhouder.

Cogas

Cogas zorgt voor het beheren, onderhouden en verbeteren van infrastructuur in Oost-Nederland voor gas en elektriciteit en stadsverwarming en duurzame energie. De ambitie van Cogas is om in de

energietransitie een belangrijke rol voor haar aandeelhouders en daarmee voor de regio te blijven vervullen.

De wet VET (Wet Voortgang EnergieTransitie) legt daarbij beperkingen op aan de activiteiten die een netwerkbedrijf mag ontwikkelen. De benodigde investeringen in de energietransitie kunnen de vermogenspositie en het dividend onder druk zetten. Met een actualisatie van het dividendbeleid vanaf 2027 is hier aan tegemoet gekomen. Effectief leidt dit tot een lager dividenduitkering vanaf 2028

Vitens

Het waterleidingbedrijf wil op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid). Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een enorme investeringsopgave waardoor het resultaat onder druk staat. Vitens keert conform afspraak geen dividend uit.

BNG Bank

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor

de burger. De BNG biedt financiële diensten op maat zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen.

Wadinko

Wadinko is een participatiemaatschappij, die vooral in Overijssel actief is. Het voornaamste doel is bevordering van de regionale werkgelegenheid.

Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek

In oktober 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de overname van de resterende gronden en de activiteiten en de verplichting om het woonrijpmaken af te ronden nadat de hoogspanningskabels ondergronds zijn gebracht. De verkoop aan de gemeente heeft nog in 2024 plaatsgevonden. In 2025 is de deelname ontbonden.

Enexis

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost en Zuid-Nederland. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening en door regie te

nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren. De energietransitie heeft grote impact op de activiteiten en investeringsniveau van Enexis. De huidige (tarief)regulering faciliteert deze groei in investeringen onvoldoende. Om de groei als gevolg van de energietransitie ook in de toekomst te kunnen financieren kijkt Enexis kritisch naar haar eigen efficiency en is in gesprek met de reguleringsinstanties en haar aandeelhouders. Ondanks de inspanningen is het verschil tussen wat nodig is en wat kan worden gerealiseerd in bestaande en nieuwe netwerken groot.

PBE en CSV

De vennootschappen Publiek Belang Elektriciteitsproductie (PBE) en CSV Amsterdam zijn opgericht ter afwikkeling van zaken die voortkomen uit de verkoop van Essent in 2008. In 2024 is PBE ontbonden. En CSV wordt in 2025 ontbonden.

Zuiver Hof van Twente

De duurzaamheidsdoelstelling van de gemeente is een energieneutraal Hof van Twente in 2035. Zuiver Hof van Twente B.V. beoogt hieraan een bijdrage te leveren door het ontwikkelen van projecten die gericht zijn op de lokale opwekking van duurzame energie. Het zonnepark Entersestraat is sinds 2020 operationeel. De ontwikkeling van het zonnepark Herike-Elsen door Zuiver Hof van Twente B.V. is stopgezet omdat de businesscase niet rond te rekenen is door hogere kosten. Zuiver is actief betrokken bij het initiatief monomestvergisting Markelosebroek om tot een biogashub met opwaardering naar groengas te komen. Dit initiatief ligt echter tijdelijk stil door de stikstofproblematiek. Daarnaast verkent het cluster Duurzaamheid of diverse (pilot)projecten ontwikkeld kunnen worden waar Zuiver een rol in kan spelen.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG behartigt de belangen van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet. Daarnaast adviseert de VNG alle leden over actuele ontwikkelingen.

VNG Overijssel

De Provinciale afdeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Ze zorgt voor Behartiging van de gezamenlijke Overijsselse belangen (adviseren, coördineren en stimuleren).

Vegann

Vegann is de Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders binnen Noord-Nederland van netwerkbedrijf Enexis. Namens deze gemeenten is Vegann lid van de Aandeelhouderscommissie en Aandeelhoudersvergadering Enexis en verwoordt hierin de stem van de aandeelhoudende noordelijke gemeenten.

P10

De P10 is een samenwerkingsverband tussen, inmiddels 33, plattelandsgemeenten in Nederland. Samen trekken deze gemeenten op in de behartiging van plattelandsbelangen richting de landelijke overheid, Brussel en de VNG. Burgemeester Ellen Nauta is de voorzitter van de P10. Vanaf 2023 valt daarmee de uitvoeringsorganisatie ook onder beheer van Hof van Twente.

Overige samenwerkingsvormen

Naast de verbonden partijen waar op basis van de BBV in deze paragraaf inzicht wordt gegeven kennen we meer samenwerkingsvormen.

Een overzicht van een aantal samenwerkingen waaraan wordt deelgenomen:

- Samenwerking Twentse gemeenteraden (Twenteraad)
- Bestuurlijk Overleg Cultuurregio
- Bestuurlijk Overleg Mobiliteit
- Bestuurlijk Overleg Energy Board
- Bestuurlijk Overleg Programmeren Bedrijventerreinen
- Bestuurlijk Overleg Sociaal-Economische Structuurversterking (BOSS)
- Bestuurlijk Overleg Sport en Bewegen Twente
- Bestuurlijk Overleg Wonen
- Bestuurlijk Werkbedrijf Twente
- Districtelijk Veiligheidsoverleg en Platform IVZ
- Groene Metropool Twente
- Havenbedrijf Twente
- Leader Zuidwest-Twente
- Portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt
- Portefeuillehoudersoverleg Milieu, Duurzaamheid en Afval (MDA)
- Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) (waaronder de gebiedsgerichte Aanpakken)
- RES Twente
- ROS Twente (ruimtelijke ontwikkelstrategie Twente)
- ROZ Hengelo
- Salarisadministratie gemeente Wierden
- Samen14
- Sociale Recherche Twente
- Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf
- Twente Board
- Twents Waternet
- Twentse Koers
- Twentse Regietafel Asielinstroom (TRA)

Financiële gegevens verbonden partijen

Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel Hof van Twente	Eigen vermogen 31-12-2024	Eigen vermogen 31-12-2025	Eigen vermogen 31-12-2026	Vreemd vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2025	Vreemd vermogen 31-12-2026	Resultaat 2024	Resultaat 2025	Resultaat 2026	Dividend / Bijdrage (-) 2024	Dividend / Bijdrage (-) 2025	Dividend / Bijdrage (-) 2026
------------------	-----------------	------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------	----------------	----------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Gemeenschappelijke regelingen														
Samen Twente	Hoog	5,5%	5.119.000	5.075.000	4.669.000	21.811.000	18.055.000	20.078.000	1.398.000	-	-	-2.175.000	-2.300.000	-2.350.000
Veiligheidsregio Twente	Gemiddeld	5,5%	3.589.000	2.847.000	3.183.000	77.720.000	81.918.000	79.893.000	2.388.000	-	-	-2.995.000	-3.100.000	-3.150.000
Omgevingsdienst Twente	Hoog	8,3%	3.070.000	902.000	902.000	4.622.000	2.341.000	2.061.000	1.893.000	-	-	-1.855.000	-1.810.000	-2.010.000
Recreatieschap Twente	Laag	5,5%	1.566.000	2.361.000	2.286.000	4.569.000	4.371.000	4.598.000	152.000	-	-	-220.000	-320.000	-240.000
SWB	Hoog	33,3%	6.453.000	6.236.000	5.665.000	5.269.000	5.269.000	5.269.000	998.000	102.000	-418.000	-7.180.000	-7.230.000	-7.125.000
Stadsbank Oost Nederland	Gemiddeld	4,5%	2.236.000	2.236.000	2.347.000	9.983.000	9.518.000	9.407.000	657.000	75.000	-	-345.000	-370.000	-365.000
Crematoria Twente	Laag	5,0%	1.646.000	2.189.000	2.573.000	-	-	-	918.000	364.000	211.000	20.000	18.000	18.000
Euregio	Laag	0,8%	2.540.000	2.540.000	2.540.000	39.553.000	39.553.000	39.553.000	-37.000	70.000	54.000	-13.000	-15.000	-16.000

Vennootschappen en coöperaties														
Twence	Gemiddeld	5,5%	166 mln	-	-	175 mln	-	-	14,4 mln	-	-	382.000	435.000	275.000
Twente Milieu	Gemiddeld	7,9%	13,5 mln	-	-	19,5 mln	-	-	239.000	-	-	-	-	-
Cogas	Gemiddeld	13,2%	150,3 mln	-	-	107,7 mln	-	-	10 mln	-	-	1.326.000	1.326.000	669.000
Vitens	Gemiddeld	1,2%	713,6 mln	-	-	1.684,8 mln	-	-	34,5 mln	-	-	-	-	-
BNG Bank	Laag	0,3%	4.777 mln	-	-	123.614 mln	-	-	294 mln	-	-	340.000	395.000	275.000
Wadinko	Laag	6,0%	85 mln	-	-	10,3 mln	-	-	3,6 mln	-	-	90.000	90.000	90.000

Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel Hof van Twente	Eigen vermogen 31-12-2024	Eigen vermogen 31-12-2025	Eigen vermogen 31-12-2026	Vreemd vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2025	Vreemd vermogen 31-12-2026	Resultaat 2024	Resultaat 2025	Resultaat 2026	Dividend / Bijdrage (-) 2024	Dividend / Bijdrage (-) 2025	Dividend / Bijdrage (-) 2026
Ontwikkelings- maatschappij Zenkeldamshoek BV	Laag	20%/ 50%	56.000	-	-	-	-	-	1.000	-	-	-	19.000	-
Ontwikkelings- maatschappij Zenkeldamshoek CV	Laag	20%/ 50%	1,4 mln	-	-	261.000	-	-	-12.000	-	-	-	283.000	-
Enexis	Gemiddeld	0,3%	5.538 mln	-	-	5.949 mln	-	-	254 mln	-	-	100.000	355.000	275.000
CSV Amsterdam	Laag	0,3%	8.6 mln	-	-	6.600	-	-	8,1 mln	8,5 mln	-	-	20.000	-
Zuiver Hof van Twente	Gemiddeld	100,0%	449.000	-	-	27.000	-	-	-17.000	-	-	-	-	-

Stichtingen en verenigingen														
VNG	Gemiddeld	0,3%	60,4 mln	-	-	195,6 mln			-26.000	4,4 mln	-	-195.800	-240.000	-243.000
VNG Overijssel	Laag	4,0%	203.200	-	-	-	-	-	19.800	-8.200	-	-8.200	-8.500	-8.500
VEGANN	Laag	0,3%	58.000	-	-	-	-	-	9.100	-8.000	-	-600	-600	-600
P10	Laag	3,0%	301.500	-	-	-	-	-	52.500	5.400		-15.000	-17.000	-17.000

* Financiële informatie verbonden partijen voor zover (actueel) bekend opgenomen.

* Dividend betreft de uitkering in het jaar waar het resultaat wordt uitgekeerd.

Paragraaf 7: Grondbeleid

Perspectiefnota grondexploitaties

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen voor de grondexploitaties opgenomen. Tevens worden de grondexploitaties, die in exploitatie zijn, herzien.

In de bijlage behorend bij deze paragraaf 7 worden de grondexploitaties voor de Marke 3, Hemmelweg volkstuinen, Kerkegaarden, Toonladder en Zenkeldamshoek herzien. De grondexploitaties van TSB stoombad en sportrand zijn eerder dit jaar reeds vastgesteld. De grondexploitaties voor de woningbouwplannen Ranninkschool in Delden en Diepenheim Noord 3 worden in deze begroting voor het eerst vastgesteld en daarmee worden de totaalkredieten middels een begrotingswijziging beschikbaar gesteld. Tevens is het totale overzicht van de gemeentelijke grondexploitaties in de bijlage te vinden.

Middels het instemmen met de begroting 2026 wordt ook ingestemd met de paragraaf 7 Grondbeleid en de herzieningen en de nieuwe grondexploitaties. Voor het overige wordt in deze paragraaf ingegaan op de financiële positie, het weerstandsvermogen en de

ontwikkeling van de grondexploitaties die in voorbereiding zijn.

Beleid

Het basisprincipe is dat we ons laten leiden door de beleidsnota die in 2015 is vastgesteld. Deze nota en aangepast om te voldoen aan de nieuwe omgevingswet, die vanaf 1 januari 2024 van kracht is en begin 2026 aan de raad aangeboden ter vaststelling. De motie van de gemeenteraad van 1 november 2021 om over te gaan naar een actief grondbeleid zal worden meegenomen bij de herziening van de Nota Grondbeleid, maar in de praktijk wordt nu al vaker gekozen voor een voorzichtig actief grondbeleid.

Strategische verwerving

Jaarlijks wordt bij de vaststelling van de begroting door de raad een raamkrediet (€ 1,0 miljoen) voor strategische verwerving van gronden beschikbaar gesteld, bedoeld om slagvaardig te kunnen handelen. Dit budget kan slechts worden aangewend voor reguliere verwervingen, waarvoor reeds een exploitatieopzet door de gemeenteraad is vastgesteld of voor anticiperende verwervingen die passen binnen de door gemeenteraad vastgestelde kaders, zoals de omgevingsvisie, structuurvisie (uit afgelopen jaren) of het masterplan.

Particuliere Plannen

Uiteraard kent deze gemeente ook particuliere plannen. Het betreft hierbij veelal binnenstedelijke herontwikkelingsgebieden. Op basis van ruimtelijke uitgangspunten is de gemeente veelal bereid om een overeenkomst te sluiten over de herontwikkeling van een dergelijke locatie. Daarbij is het uitgangspunt dat de kosten gedragen worden door de ontwikkelende partij. De gemeente heeft de mogelijkheid om te kiezen voor de meest optimale vorm van kostenverhaal voor gerealiseerde openbare voorzieningen, bijvoorbeeld via anterieure overeenkomsten of het exploitatieplan.

Grondprijzen

Bij de herziening van de grondexploitaties heeft een actualisatie van de grondprijzen plaatsgevonden. Voor kavels voor grondgebonden woningen hebben we in 2025 het onderzoeksbureau Stec om advies gevraagd. Hierbij heeft de Stec Groep voor de verschillende kernen en categorieën de vierkantemeterprijzen residueel doorgerekend. Daarnaast zijn de prijzen van de omliggende gemeenten ook in beeld gebracht. Op basis van de residuele methode met een comparatieve toets is er een grondprijzadvies afgegeven door de Stec

Groep. Bij de herziening van de grondexploitaties hebben we het grondprijzadvies van Stec overgenomen. Dit heeft gemiddeld geleid tot een prijsverhoging van 10% in 2026. Daarmee gelden voor 2026 de volgende grondprijzen per m² (excl. BTW).

	<i>Hoek/rij</i>	<i>2[^]1kapwon.:</i>	<i>Vrij:</i>
Goor	€ 280	€ 285	€ 300
Hengevelde	€ 280	€ 285	€ 300
Diepenheim	€ 280	€ 285	€ 300
Bentelo	€ 280	€ 285	€ 300
Markelo	€ 290	€ 295	€ 310
Delden	€ 300	€ 305	€ 325

Voor sociale huurwoningen geldt een aangepaste grondprijs van 60% van de laagste grondprijs voor rijenwoningen.

Tevens is er de mogelijkheid om de kavels door middel van erfpacht af te nemen.

Voor reststroken wordt een vaste grondprijs gehanteerd van € 90 per m² (exclusief overdrachtsbelasting).

Financiële positie en weerstandsvermogen (zie ook paragraaf 2)

De financiële positie van het totaal van de complexen na herziening van de grondexploitaties toont een boekwaarde van € 11,9 miljoen en een geraamd (te realiseren) resultaat van € 2,5 mln.

Het noodzakelijk weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's binnen de grondexploitaties is binnen de reserve grondexploitatie voldoende afgedekt. De omvang van de reserve grondexploitatie was bij de Jaarrekening 2024 berekend op circa € 1,3 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit berekend op circa 1,1 miljoen.

Daarmee komt de ratio weerstandsvermogen grondexploitaties uit op 1,1 en ligt deze nog binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte tussen 1.0 en 1.4.

Vanuit het risicoprofiel is aangegeven dat voor de gronden in exploitatie alle risico's voldoende beheerst worden.

Voor de gronden die niet in exploitatie zijn worden de risico's apart beoordeeld vanuit de benoemde

systematiek. Daarbij wordt het benodigde weerstandsvermogen berekend en afgezet tegen de omvang van de reserve grondexploitatie. Het (gedeeltelijk) in exploitatie nemen van de nieuwe wijk de Esch III in Markelo in samenhang met het plan Markelo Noord past op dit moment in de Woonagenda en het dynamisch woningbouwprogramma.

Ten aanzien van het complex de Esch III heeft de gemeente het stellige voornemen om circa 3 hectare te gaan ontwikkelen. Het betreffen gronden die verworven zijn voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling (woningbouw), maar waarvoor nog geen grondexploitatie door de gemeenteraad is vastgesteld. Vanuit de notitie BBV van juli 2019 over grondexploitaties kan het complex de Esch III gewaardeerd blijven tegen de actuele boekwaarde. Het voornemen is om plan de Esch III vanaf 2027 in exploitatie te nemen na vaststelling van het omgevingsplan.

Winstneming grondexploitaties

Gerealiseerde winsten worden toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Indien voor een plan geen sluitende begroting is, wordt ten laste van de reserve grondexploitatie een voorziening getroffen

ter grootte van het exploitatietekort. Dit geldt in deze begroting voor het plan Kerkegaarden waar een voorziening is getroffen van € 110.355. Daarnaast kan er vanuit het realisatiebeginsel ook onder voorwaarden tussentijds winst worden genomen. Resultaten van winstgevende complexen worden bij de vaststelling van de jaarrekening genomen op basis van “percentage of completion” waarbij het percentage van de gemaakte kosten wordt vermenigvuldigd met het percentage van de gerealiseerde opbrengst (stel 60 % realisatie kosten en 50% realisatie opbrengst = 30% winstneming van de winstverwachting).

Bij de vaststelling van de jaarrekening en programmabegroting wordt een noodzakelijke omvang bepaald van de reserve grondexploitatie en vindt zo nodig uitkering naar de algemene reserve plaats. In principe is uitkering aan de orde als de weerstandsratio boven de 1,4 uitkomt.

Stand van zaken Grondexploitaties

Onderstaand wordt de stand van zaken van de grondexploitaties gegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in Gronden in exploitatie en Materiële vaste activa.

Gronden in exploitatie

Onze gemeente kent in 2025 10 complexen die vallen onder Bouwgronden in exploitatie.

Bij de herzieningen en vaststellingen van de grondexploitaties is rekening gehouden met de volgende parameters:

- Rente 0,5 %
- Kostenstijging GWW 3,0%
- Opbrengstenstijging 10% (advies Stec)
- Discontovoet 2%

Bentelo buiten

Dit woningbouwplan is vanuit de woonwensen, in een participatief traject met de potentiële bewoners, tot stand gekomen. Dit heeft geresulteerd in een plan voor 12 woningen.

Het bestemmingsplan is in 2021 onherroepelijk geworden. In 2022 is gestart met bouwrijpmaken en daarna zijn alle kavels verkocht. In 2025 is het plan woonrijp gemaakt en kan het complex afgesloten worden met een verwacht aanvullend resultaat van circa € 30.000,-. In 2024 is reeds een resultaat genomen van € 48.000. Daarmee komt het totale positieve eindresultaat uit op ca. € 78.000,-.

Hemmelweg (Volkstuinen)

In het voorjaar van 2019 is gestart met de planvorming voor deze locatie. In overleg met de dorpsraad is een groep starters geformeerd, die een voorkeur voor deze locatie hebben. Deze starters hebben geparticipeerd bij de ontwikkeling van dit gebied dat heeft geresulteerd in een plan voor 12 woningen. Het bestemmingsplan is in 2021 door de raad vastgesteld en was in maart 2023 eindelijk onherroepelijk. De eerste exploitatieopzet is in mei 2023 door de gemeenteraad vastgesteld waarna eind 2023 gestart is met het bouwrijpmaken.

Inmiddels zijn alle kavels verkocht

De herziene grondexploitatie komt uit op een geraamd positief resultaat van circa € 75.000 (gerealiseerd € 13.000, nog te realiseren € 72.000). Het geraamde resultaat ca. € 3.000 hoger dan bij de raming in 2024 doordat de grondopbrengsten iets hoger uitvallen dan geraamd. Verwacht wordt dat in 2026 gestart kan worden met het woonrijpmaken en dat dit complex in 2026 kan worden afgesloten.

De Marke 3

Bij dit complex is de verkoop in de jaren 2020 t/m 2023 voorspoedig verlopen. Medio 2024 zijn geen kavels meer beschikbaar in fase in fase 1 en 2. In 2023 is gestart met de planvorming voor fase 3 en dit in 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Doordat hierop beroep is ingediend bij de raad van state kan nog geen verdere uitvoering worden gegeven aan het plan. Verwacht wordt dat er in 2026 gestart kan worden met de uitgifte van 20 kavels voor betaalbare koop- en huurwoningen. Verwacht wordt dat de exploitatie afgerond wordt in 2028.

De herziene exploitatieopzet, die in de bijlage bij de begroting is opgenomen, voorziet in een geraamd positief resultaat van € 1.401.000 (gerealiseerd is € 1.172.000, nog te realiseren € 229.000) Dit resultaat is ca. € 80.000 lager dan in 2024. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere civieltechnische kosten van ca. € 80.000.

Binnen dit plan worden 6 sociale huurwoningen gerealiseerd en de lagere grondprijs die hiervoor gehanteerd wordt zorgt voor een verlaging van de grondopbrengst met ca. € 101.000.

Het geraamde resultaat is ruim voldoende om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen.

Kerkegaarden Diepenheim

De locatie Kerkegaarden is een voormalige schoollocatie ter grootte van circa 2.000 m² en het bestemmingsplan is in 2023 onherroepelijk geworden. Het plan voorziet in 7 grondgebonden woningen voor starters. Het resultaat van de herziene exploitatieopzet voorziet in een exploitatietekort van € 110.355. In 2024 was reeds een voorziening getroffen van € 127.479 en bij deze herziening kan daardoor een bedrag van € 17.124 vrijvallen. Inmiddels is de locatie gesloopt en is gestart met het bouwrijpmaken en heeft de kaveluitgifte plaatsgevonden. Verwacht wordt dat de woningen gebouwd worden in 2026 en dat de locatie daarna woonrijp kan worden gemaakt in 2027.

Schoollocatie Toonladder met sporthal de Reiger in Delden

In Delden is een nieuw integraal kindcentrum (IKC) en een nieuwe sporthal gerealiseerd. Hierdoor zijn de schoollocaties Toonladder en Rannink en de locatie van de sporthal de Reiger vrijgekomen voor woningbouw. De locatie van de Toonladder is in samenhang met de sporthal ontwikkeld in één bestemmingsplan. Deze gezamenlijke locatie is circa 10.000 m² groot. Burgers en instanties hebben kunnen reageren op de eerste voorlopige

schetsen. Uiteindelijk is er gekozen voor een bestemmingsplan met 44 sociale huurappartementen op de locatie van sporthal de Reiger en 17 grondgebonden woningen op de locatie van de Toonladder. Dit bestemmingsplan is in medio 2023 onherroepelijk geworden. Daarna is gestart met de sloop, sanering en het bouwrijpmaken van de locaties. Met name de locatie van de voormalige sporthal de reiger zorgde voor problemen door de aanwezigheid van een ondergrondse kelder. Verwacht wordt echter dat Wonen Delden eind 2025 is gestart met de bouw van de appartementen. Het resultaat van de herziene exploitatieopzet voorziet in een positief resultaat van € 343.000. Dit is ca. € 254.000 hoger dan het resultaat van 2024. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de sloopkosten en saneringskosten uiteindelijk lager uitvielen dan geraamd (ca.€ 100.000) en door hogere grondopbrengsten (ca. € 140.000).

Zenkeldamshoek

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van oktober 2024 ingestemd met de ontbinding van Zenkeldamshoek en de overname van de resterende gronden door de gemeente. De realisatie van Zenkeldamshoek verkeert in de eindfase. Met uitzondering van 1 kavel die wacht op het ondergronds brengen van hoogspanningskabels zijn alle kavels verkocht. Verwacht wordt dat deze kavel in 2028 geleverd kan worden waarna het bouwrijpmaken kan worden afgerond. De gemeenteraad heeft voor deze aankoop een krediet beschikbaar gesteld van € 1.095.000. De herziene exploitatieopzet voorziet in een positief resultaat van € 499.000 en dit is ca. € 170.000 dan in 2024. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten als gevolg van tijdelijke verhuur van het nog te verkopen perceel.

Schoollocatie Rannink in Delden

Ook deze locatie is beschikbaar gekomen door de realisatie van een IKC. Deze locatie is circa 4.000 m² en uiteindelijk is gekozen voor een plan ten behoeve van de realisatie van 12 koopappartementen. Dit bestemmingplan is in 2023 onherroepelijk geworden.

Inmiddels is de verkoopprocedure afgerond.

De sloop van de voormalige school stond gepland voor eind 2024, maar doordat er een aanvullend natuurwaardenonderzoek nodig was voor de sloop kon pas gestart worden met de sloop in 2e helft van 2025. Verwacht wordt dat in de 2e helft van 2025 gesloopt kan worden en begin 2026 gestart kan worden met de bouw van de appartementen. De exploitatieopzet voorziet in een positief resultaat van € 1.235.000.

Dit heeft onder andere te maken met de lage boekwaarde van de voormalige Ranninkschool en de hoge opbrengst die is ontstaan vanuit een aanbesteding waar veel ontwikkelaars en bouwbedrijven aan mee hebben gedaan.

Locatie Diepenheim Noord 3 (Boinksweide)

In een voorspoedige procedure is het bestemmingsplan "Diepenheim Noord 3" dat voorziet in 20 woningen en een nieuw verpleeghuis voor 54 zorgeenheden woningen van Stichting de warme Huizen sinds juli 2024 onherroepelijk geworden. In 2026 gestart met het bouwrijpmaken waarna als eerste gestart wordt met de bouw van een nieuw verpleeghuis.

De exploitatieopzet voorziet in een positief resultaat van € 55.016. Binnen dit plan worden ook 6 sociale huurwoningen gerealiseerd en de lagere grondprijs die hiervoor gehanteerd wordt zorgt voor een lagere grondopbrengst van ca. € 99.000.

Het geraamde resultaat is voldoende om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen.

TSB Stoombad

Dit woningbouwplan is een deelgebied van de totale herontwikkeling van Op Stoom (voormalige Twentse Stoomblekerij). Dit plan op de locatie van het voormalige zwembad van Goor is onherroepelijk geworden in december 2023. De exploitatieopzet is door de gemeenteraad vastgesteld in mei 2025. Het gebied wordt ingevuld met 33 koopwoningen. Het voorgecalculeerde exploitatieresultaat komt uit op € 500. Verwacht wordt dat gestart kan worden met

bouwrijpmaken in het 2e kwartaal van 2026. In 2026 zal gestart worden met de uitgifte van de bouw kavels.

TSB sportrand

Dit woningbouwplan is een deelgebied van de totale herontwikkeling van Op Stoom (voormalige Twentse Stoomblekerij). Dit plan grenzend aan de voetbalvelden van Twente Goor is onherroepelijk geworden in augustus 2024. Het gebied wordt ingevuld met 33 sociale huurwoningen en 5 woonwagendplaatsen (sociale huur). De exploitatieopzet is door de gemeenteraad vastgesteld in mei 2025. De exploitatieopzet voorziet in een tekort van € 587.579. In het plan is rekening gehouden met een bijdrage voor sociale woningbouw uit de Algemene Reserve van €245.422. Voor het resterende van het tekort is een verliesvoorziening van € 342.157 gevormd ten laste van de Reserve TSB. Verwacht wordt dat gestart kan worden met bouwrijpmaken in het 2e kwartaal van 2026.

Materiële vaste activa

De Esch III

De afgelopen 3 jaar is gewerkt aan het plan Markelo Noord. Binnen dit plan is het de bedoeling om circa 3 hectare van de gemeente (de Esch 3) en circa 4 ha van RG investments te ontwikkelen voor woningbouw middels het vaststellen van één bestemmingsplan. Het was de bedoeling om in het gezamenlijke gebied de Esch 3 en Markelo Noord circa 105 woningen te realiseren met een ontsluitingsweg naar de Holterweg voor de nieuwe woningen. Tijdens de raadsvergadering van 18 december is de vaststelling van het bestemmingsplan meningsvormend behandeld. Op dezelfde dag heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over intern salderen. Daardoor moesten de gevolgen van stikstofuitstoot van het woningbouwplan opnieuw worden beoordeeld. Inmiddels ligt er een aangepast plan voor van 44 woningen zonder de gemeentelijke gronden van de Esch 3. De gronden van de Esch 3 worden in ontwikkeling genomen zodra de regelgeving weer mogelijkheden biedt om dan ook dit gebied te ontwikkelen. Daarvoor moeten nieuwe omgevingsplanprocedures worden doorlopen.

Bentelo (Hagmolenbeek)

In het voorjaar van 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de aankoop van een perceel van circa 2 ha nabij de Hagmolenbeek. In 2025 heeft afstemming plaatsgevonden met het waterschap en de provincie over de invulling van het plan. Daarbij is afgesproken dat in eerste instantie invulling moet worden gegeven aan een waterhuishoudkundig plan. Daarna kan begin 2026 gestart worden met een participatietraject ten behoeve van de planvorming voor woningbouw. Verwacht wordt in de tweede helft van 2026 een omgevingsplan aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt voorgelegd.

Schoollocatie in Markelo

In Markelo is een nieuw integraal kindcentrum gerealiseerd. Hierdoor is de locatie de Welp beschikbaar gekomen. De locatie is momenteel in gebruik als opvang voor asielzoekers. In 2025 zijn we gestart met een verkenning naar de mogelijke invulling van deze locatie. In 2026 gaan we hier, in afstemming met de omwonenden, vervolg aan geven. Daarbij zijn meerdere opties mogelijk. (zowel woningbouw als aandacht voor de gemeentelijke wateropgave met groen).

Bedrijfslocatie TSB-terrein (Op Stoom).

Vanaf oktober 2020 is dit gebied in eigendom van de gemeente. Bij de aankoop ging het om circa 14 ha (waarvan 8 ha bedrijventerrein en 6 ha grasland). Aangevuld met het gemeentelijk bezit (zwembadterrein, perceel Wheeweg, perceel Bouwens) gaat het om circa 17,5 ha. Onder de werknaam **Op Stoom** wordt het gebied in delen ontwikkeld ten behoeve van wonen, werken, behoud erfgoed, infrastructuur, biodiversiteit grond en water. De rentelasten en overige exploitatielasten worden jaarlijks afgedekt door de huurinkomsten. Het saldo van de verhuurexploitatie wordt toegevoegd aan de reserve TSB. Voor deze ontwikkeling is eind 2022 ook een subsidie ontvangen vanuit de landelijke regeling woningbouwimpuls (WBI), die evenals de provinciale subsidie is toegevoegd aan de reserve TSB. De omvang van deze reserve was per 1-1-2025 ca. € 2,7 miljoen. Doordat er aanvullend € 225.000 binnenkwam van de door de Provincie toegezegde subsidie steeg deze naar € 2,9 miljoen. In 2021 is de ontsluitingsweg (Reggeloop) die de Enterseweg verbindt met Bunschotenstraat gerealiseerd en in 2022 is het Masterplan vastgesteld.

Inmiddels zijn de deelpannen Stoombad en sportrand onherroepelijk en de exploitatieopzetten hiervoor in mei 2025 vastgesteld. Bij het vaststellen van deze deelpannen heeft de raad ingestemd om het tekort van € 342.157 ten laste te brengen van de Reserve TSB en ook een bedrag van € 170.000 beschikbaar te stellen voor het woonrijpmaken van de 1e fase van het stoompark ten laste van de Reserve TSB.

In de 2e helft van 2025 is gestart met de realisatie van de noordelijke ontsluitingsweg die tevens toegangsweg is voor de nieuweparkeerplaats van Twenthe Goor. Tevens is gestart met de asbestsanering en gedeeltelijke sloop van een hoofdgebouw in deelgebied de fabriek. Daarnaast is ook het deelplan parkrand zuid onherroepelijk.

Verwacht wordt dat voor dit deelplan de exploitatieopzet in 2026 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In dit deelplan kunnen hier circa 80 woningen worden gerealiseerd.

Verder wordt momenteel gewerkt aan het ontwerp van het stoompark en de mogelijke invulling van de fabriek.

Locaties Delden oost

In Delden oost beschikt gemeente over 2 locaties met mogelijkheden voor woningbouw.

Nabij de Morsweg is overeenstemming bereikt over de beëindiging van een bloemkwekerij de 0,6 waardoor 2,7 hectare beschikbaar is gekomen om te ontwikkelen voor woningbouw.

Daarnaast is er nog het voormalige korfbalterrein aan de Sportlaan. Dit gebied is circa 1 hectare.

Voor beide locatie geldt in 2026 verder wordt bekeken welke (woningbouw)ontwikkelingen mogelijk zijn.

Locatie Schoolstraat 13 a in Markelo

Deze locatie wordt nu nog gebruikt door de veiligheidsregio voor de brandweer Markelo en door Gildebor als uitvalsbasis voor de onderhoudswerkzaamheden in het openbaar gebied. De brandweerkazerne voldoet echter niet meer aan de eisen van deze tijden en er is een geschikte locatie gevonden aan de Goorseweg (locatie kleine ijsbaan). Verwacht wordt dat de brandweer Markelo na het doorlopen van de ruimtelijke procedure in 2026 kan starten met de bouw van een nieuwe brandweerkazerne op deze locatie. De bedrijfskavel zal door gemeente verkocht worden aan de veiligheidsregio en de

exploitatieopzet die daarbij hoort zal begin 2026 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Daarnaast heeft de gemeenteraad in 2024 ingestemd met een investering van € 300.000 voor de gemeentewerf van Bentelo om de verplaatsing van Gildebor Markelo naar Bentelo mogelijk te maken.

Hierdoor wordt de totale locatie van circa 5.000 m² vanaf medio 2027 vrijgespeeld en deze locatie biedt mogelijkheden voor woningbouw.

Overige ruilgronden

De locaties Waterlanden en Entersestraat worden inmiddels gebruikt ten behoeve van zonneparken voor een periode van 15 jaar. Daarmee worden de rentekosten afgedekt door de huurinkomsten.

Ten aanzien van het perceel aan de Herikerweg ter grootte van circa 2 hectare wordt niet meerverwacht dat dit perceel kan worden ten behoeve van een zonnepark en verwacht wordt dat dit perceel de komende tijd verkocht gaat worden.

Daarnaast heeft de gemeente nog bijna 14 hectare agrarische grond in bezit. Deze zijn gewaardeerd tegen een agrarische waarde en daarmee zijn de risico's beperkt.

Paragraaf 8: Wet open overheid (Woo)

Wet open overheid (Woo)

De Woo uit 2022 regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo is onder te verdelen in actieve en passieve openbaarmaking. Vanaf 1 mei 2022 is de passieve openbaarmaking van de Woo in werking getreden. Dit betekent dat vanaf die datum Wob-verzoeken zijn vervangen door Woo-verzoeken.

Het projectteam Woo is sinds mei 2023 aan het werk om gemeente Hof van Twente te laten voldoen aan de eisen van de Woo. De wijze van actief openbaar maken moet geïmplementeerd worden in de organisatie. Momenteel wordt gewerkt aan het in kaart brengen van de elf informatiecategorieën die vallen onder de actieve openbaarmaking en het voorbereiden van de automatische publicatiemethode via de verwijzindex (Woo-index).

De vereiste informatie gaan we publiceren via de openwoo.app. Op deze manier willen we het voor iedereen mogelijk maken om openbare informatie op te zoeken.

De actieve openbaarmaking van de Woo treedt gefaseerd in werking aan de hand van vier stappen (tranches). De 1^e tranche is sinds 1 november 2024 van kracht; hier voldoen we aan. Voor het implementeren van de Woo binnen de organisatie krijgen gemeenten enkele jaren de tijd, in elk geval tot en met 2026.

In 2026 werken we verder aan de implementatie van de Woo. Hiervoor volgen we de planning van het Rijk/de VNG. Op deze wijze verzekeren wij ons ervan dat we tijdig aan de openbaarmaking van de informatiecategorieën kunnen voldoen.

Voor informatie die (nog) niet onder de actieve openbaarmaking valt, blijft het mogelijk om een Woo-verzoek bij ons in te dienen. Het aantal Woo-verzoeken is in de eerste helft van 2025 gedaald ten opzichte van 2024. Door de aanschaf van anonimiseringssoftware lijken Woo-verzoeken nu sneller en efficiënter afgehandeld te worden.

Procesoptimalisatie voor actieve openbaarmaking

Om de Woo goed te implementeren in de gehele organisatie is het van belang om eerst in kaart te hebben welke werkprocessen geraakt worden en welke documenten we in de toekomst actief openbaar moeten maken. In 2024 zijn we hiermee gestart en in 2025/2026 verwachten we deze inventarisatie te hebben afgerond. Vanuit daar wordt bekeken welke procesoptimalisaties er moeten plaatsvinden om technisch te kunnen voldoen aan het actief openbaar maken van informatie.

Een ander belangrijk speerpunt is goed informatiebeheer en bewustwording rondom de Woo. Door middel van gesprekken, bijeenkomsten en informatiesessies bij teamoverleggen willen we de kennis gaan verhogen binnen onze organisatie. Eigenaarschap op alle lagen is hierin ook een belangrijke pijler.

Bijlage 1: Overzicht beleidsindicatoren

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren opnemen in de begroting. Doel hiervan is de begrotingen inzichtelijker maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk te maken.

Op de volgende pagina's wordt inzicht geboden in deze basisset. Deze zijn overgenomen van de website waarstaatjegemeente.nl. Deze indicatoren

worden minder relevant geacht voor onze gemeente. Omdat de cijfers afkomstig zijn van externe instanties varieert de periode waar de indicator betrekking op heeft.

Gelet op het voorgaande verbinden wij aan deze beleidsindicatoren op dit moment nog geen harde conclusies.

Naast de verplichte beleidsindicatoren heeft de gemeente de vrijheid om eigen indicatoren te benoemen. In de recente themanotities zijn een aantal specifieke indicatoren voorgesteld. Het werken met beleidsindicatoren is volop in ontwikkeling.

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2023		Periode 2024		Periode 2025	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
1	Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	Programma 1	0,6	2,5	0,4	2,2	NB	NB
2	Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit	Programma 1	2,3	4,3	2,3	4,3	NB	NB
3	Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	Programma 1	0,7	1,3	1,4	1,2	NB	NB
4	Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit	Programma 1	2,3	5,8	2,7	5,7	NB	NB
5	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	Stichting Halt	Programma 1	4	9	9	9	NB	NB
6	Jongeren met een delict voor de rechter	%	CBS Jeugd	Programma 1	0	1	NB	NB	NB	NB
7	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Programma 2	8,2	9,1	NB	NB	NB	NB
8	Demografische druk	%	CBS - Bevolkingsstatistiek	Programma 2	85,1	70,3	84,6	70,4	84,7	70,7
9	Banen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek/ LISA - bewerking ABF Research	Programma 2	805,8	839,9	809,5	850,2	NB	NB

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2023		Periode 2024		Periode 2025		NB	NB
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL		
10	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	LISA	Programma 2	199,6	183,1	204,7	191,4	NB	NB		
11	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS - Arbeidsdeelname	Programma 2	74,4	73,1	74,2	73,2	NB	NB		
12	Functiemenging	%	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research	Programma 2	52,7%	54,2%	52,6	54,5	NB	NB		
13	Hernieuwbare elektriciteit	%	Berekening	Programma 2	NB	NB	NB	NB	NB	NB		
14	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval	Programma 3	70	148	NB	NB	NB	NB		
15	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	DUO/Ingrado	Programma 4	1,2%	2,4%	1,6	2,3	NB	NB		
16	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	Programma 4	NB	6,3	NB	6,7	NB	NB		
17	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	Programma 4	21	27	28	28	NB	NB		

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2023		Periode 2024		Periode 2025	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
18	Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Programma 4	NB	NB	39,6	42,5	NB	NB
19	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	CBS - Participatiewet	Programma 5	188	344,8	180,8	343,6	NB	NB
20	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners 15-64 jaar	CBS - Participatiewet	Programma 5	257,7	191,5	239,5	203,1	NB	NB
21	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Programma 5	710	700	NB	720	NB	NB
22	Kinderen in uitkeringsgezin	%	CBS Jeugd	Programma 5	4	6	NB	NB	NB	NB
23	Werkloze jongeren	%	CBS Jeugd	Programma 5	1	2	NB	NB	NB	NB
24	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	Programma 5	9,5%	11,1%	11,2	13,7	NB	NB

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2023		Periode 2024		Periode 2025	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
25	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS Jeugd	Programma 5	1,1%	1%	1	1	NB	NB
26	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS Jeugd	Programma 5	0,2%	0,3%	NB	0,4	NB	NB
27	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	Paragraaf 1	963	860	1024	NB	1067	957
28	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	Paragraaf 1	1003	942	1055	NB	1096	1050
29	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	Duizend euro	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	Paragraaf 1	344	369	359	379	375	398
30	Formatie	per 1.000 inwoners	Gemeente	Paragraaf 5	6,1	-	6,83	-	NB	NB
31	Bezetting	per 1.000 inwoners	Gemeente	Paragraaf 5	5,79	-	6,72	-	NB	NB
32	Apparaatskosten	euro	Gemeente	Paragraaf 5	760,82	-	833,15	-		
33	Externe inhuur	%	Gemeente	Paragraaf 5	13,30%	-	10,8	-		
34	Overhead	%	Gemeente	Paragraaf 5	12,3	-	12,7	-		

NB = Niet
bekend